

Prof. dr. Stjepan Lapenda

SREBRENICA

**paradigma genocida
nad Bošnjacima**

**“LE FIGARO“
2000 - 2006.**

Sarajevo, 2008.

Izdavač:
**Institut za istraživanje zločina protiv čovječnosti i
međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo**

Za izdavača:
Prof. dr. Smail Čekić

Recenzenti:
Prof. dr. Ismet Dizdarević
Dr. Bećir Macić, naučni savjetnik

Lektor: **Samija Rizvanović**
Autor fotografije na naslovnoj strani: **Tarik Samarah**
DTP: **Merima Kurtović**
Štamparija FOJNICA

Štampano u **300** primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

016:[070(44)"2000/2006": 341.485(497.6Srebrenica)"1
992/1995"

341.485(497.6Srebrenica)"1992/1995":[341.645.2:347
.95"2000/2006"

355.012:341.485](497.6)"1992/1995"

LAPENDA, Stjepan

Srebrenica : paradigma genocida nad Bošnjacima
"Le Figaro" 2000/2006 / Stjepan Lapenda. -
Sarajevo : Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta,
2008. - 234 str. ; 25 cm

Curriculum vitae - prof. dr. Stjepan Lapenda: str.
231-232. - Bibliografija i bilješke uz tekst

ISBN 978-9958-740-50-3

COBISS.BH-ID 16815110

**Ubije li tko nevinog
čovjeka, kao da je ubio
cijelo čovječansvo.**

**Quiconque a tué un innocent,
comme s'il avait tué toute
l'humanité.**

**Whoever killed one innocent,
as if had killed the whole
humanity.**

PREDGOVOR

Cijelo vrijeme ratnih stradanja, užasa i genocida u Bosni i Hercegovini devedesetih godina prošloga stoljeća bilo je u žiži svjetske medijske i političke javnosti. O tim tragičnim događajima dobivali smo vijesti s više strana i iz različitih jezičkih sredina. Uglavnom su dominirale vijesti s anglosaksonskog govornog područja vjerojatno zato što je taj globalizatorski jezik postao neka vrsta svjetskog jezika. Posebno su bili prisutni na bosansko-hercegovačkom prostoru neki američki, a donekle i britanski, elektronski mediji sa svojim televizijskim ekipama i medijski eksponiranim izjestiteljima.

No, bilo je i drugih elektroničkih i pisanih medija, iz drugih lingvističkih sredina koji su sustavno pratili iz dana u dan, iz tjedna u tjedan, iz mjeseca u mjesec agoniju jedne države i jednoga naroda. Upravo zato, ovom knjigom željelo se prezentirati bosanskohercegovačkoj javnosti, i ne samo njoj, kako je jedna seriozna novina, najstariji pariski dnevni list - *Le Figaro* informirao svoje čitatelje o ratnim strahotama, masakrima i genocidu, o njegovim idejnim pokretačima, sponzorima i konačno izvršiteljima. Kao paradigma tog velikog zla uzeta je **Srebrenica**.

Kada se već sve zna, sve ili skoro sve, o, oko i u vezi srebreničkog genocida, smatrali smo uputnim pridodati analizi članaka, priloga i komentara odnosnog suda pravde u predmetu Tužbe Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore u onom dijelu gdje se presudilo (?) u slučaju srebreničkog genocida. Ovom presudom je najviše zakinuta istina, pravda i pravednost budući da ni ubijeni ni preživjeli nisu dobili zadovoljštinu. A davno je već napisano da je ubojstvo jednog nevinog čovjeka kao ubojstvo cijelog čovječanstva.

Autor

I

**GENOCID NAD BOŠNJACIMA – VIĐENJE “LE
FIGAROA“ 2000-2006.**

1. "LE FIGARO" – VELIKI FRANCUSKI DNEVNIK

U analizi nekog političkog, kulturnog ili sportskog događaja nezaobilazan je uvid u arhivu novine, časopisa ili bilo koje druge tiskovine. Ono što se o nekom događaju može čuti u radijskim i televizijskim emisijama, sada dapače i na internetu, često ostaje zaboravljeno. No, ono što je zapisano, ostaje trajno uz mogućnost naknadnog čitanja i provjere: *Verba volant, scripta manent - riječi odlete, napisano ostaje!*

Danas, na početku XXI stoljeća prava je rijetkost na našim prostorima da se netko prihvati analize tekstova neke strane novine čiji je istančani, suptilni i nekoć nezaobilazni jezik u Sarajevu i širom Bosne i Hercegovine trenutačno sveden na drugorazrednu razinu. Jedan drugi, globalizatorski i agresivan jezik neumitno ga zamjenjuje i nadomještava.

U današnjem unipolarnom lingvističkom svijetu gdje je sve podređeno engleskom jeziku, malo se moglo štošta ozbiljnije pročitati na našim prostorima o mišljenjima i stavovima iz drugih jezičnih sredina. Ovo je dakle, ne samo korektiv, već i opomena na takvu nezdravu intelektualnu aberaciju.

U velikoj panoplji vodećih pariskih dnevnih listova, kao što su liberalno umjereni *Le Monde*¹, velikotiražni tabloid *France-Soir*², katolički *La Croix*³, komunistički *L'Humanité*⁴ ili ideološko skriveni iako centristički orijentirani *Libération*⁵, prevagnuo je *Le Figaro* u odabiru novine s francuskog govornog područja koja je na najprikladniji način, s obzirom na ovdje obrađenu temu

¹ Svijet.

² Pariski večernji list.

³ Križ.

⁴ Čovječanstvo.

⁵ Oslobođenje.

u rakursu viđenja i interesa bosanskohercegovačke javnosti, izvještavala svoje čitatelje o glavnim protagonistima počinjenih ratnih zločina u Bosni i Hercegovini. *Le Figaro* je, prije svega, referentna novina ne samo u Francuskoj, već uz ženevski *La Tribune de Genève*⁶, te bruxelleski *Le Soir*⁷ i *La Libre Belgique*⁸, i na prostoru cjelokupne frankofonije. Politički i ideološki pripada desnom centru. Iako mu je trenutačno dnevna tiraža oko 360.000 primjeraka, njegovo čitateljstvo pokriva najznačajnije segmente francuskog i frankofonskog društva: diplomate, nositelje krupnog kapitala, elitno građansko društvo i najveće gospodarske subjekte. Konačno, nije li i sam Serge Dassault, vlasnik prestižne korporacije za proizvodnju vojnih aviona 40%-tni dioničar *Le Figaroa*? Konačno, sama tiraža nije apsolutni pokazatelj utjecaja jedne novine. Naime, važniji je stupanj njegove čitanosti budući da jedan kupljeni primjerak novina čita više osoba (uža obitelj, zaposlenici ustanove koja je na njega pretplaćena itd.). Pripomenimo i to da uredništvo besplatno distribuira primjerke novina na svim linijama nacionalnog avio prijevoznika *Air Francea*, u udruženja *Alliance française* po svim kontinentima svijeta, u mnogim liječničkim ordinacijama i još drugdje. Tek tako možemo percipirati ukupni *impact* što ga je ta francuska novina mogla imati na formiranje francuskog i međunarodno javnog mnijenja.

Historija *Le Figaroa* bila je burna, ne baš uvijek predvidiva, katkada i turbulentna. Ta novina se pojavila na pariskim kioscima davne 1826. godine kao satirički list sa samo četiri stranice. Osnivači su u zaglavlju naziva novina stavili kao moto izreku Figaroa, jednog od čestih likova u Beaumarchaiseovim romanima: *Ako se ne može slobodno kудiti, ne može biti ni laskavih pohvala*. Lik Figaro nije samo vlastito ime, već je postalo sinonim za brijača. Mi bismo rekli "brico". Ta deviza još i danas resi zaglavlje *Le Figaroa*. List je izlazio povremeno i sa čestim prekidima. Osnivači su mu bili šansonjer Maurice i pisac-političar Etienne Arago. Potpuni prekid je nastao u razdoblju od 1833. i 1854. godine. Tek tada ga preuzima Hyppolyte De Villemessant koji ga pretvara u dnevni list. Okružen vrsnom uređivačkom ekipom, de Villemessant unosi u novinarski rad do tada nepojmljive inovacije: osmrtnice,

⁶ Ženevska tribina.

⁷ Večernji list.

⁸ Slobodna Belgija.

rubriku čitatelja, elemente žute štampe i sl. *Le Figaro* je, zapravo, postao pravi i jedini pariski list s literarnom vokacijom.

Kako onda, tako i danas, urednici su morali uvažavati i prilagođavati se mišljenju i stajalištima vladajuće političke garniture. Ne htijući ulaziti u izravni sukob s Napoleonom III, uredništvo lista izbjegava sve teme koje bi ga dovele pod udar političke cenzure. Za ondašnje prilike, tiraža od 56.000 primjeraka i s abonentima koji su dostizali 15.000, *Le Figaro* je zauzimaao prestižno mjesto u pariskom novinarstvu.

Liberalizacijom političkog života u Drugom carstvu, vlasnik i urednici lista odlučuju lansiranje novog izdanja - *Le Figaro littéraire et politique*. Na samom početku revolucionarnih gibanja koji su doveli do Pariske komune, *Le Figaro* ostaje vjeran svojim političkim postulatima: postavlja se negativistički naspram Komune. Kazna je egzemplarna: jedna od prvih odluka pariske revolucionarne vlasti upravo je zabrana izlaženja lista. Padom Komune, list nastavlja s izlaženjem.

Godine 1879. umire Hyppolite de Villemessant. Taj su gubitak ovjekovječili svojim književnim perom Alphonse Daudet i Gustave Flaubert. Antisemitska i ksenofobična Francuska pokreće 1897. godine aferu Dreyfus. Emile Zola, iako ljevičar, u tri navrata intervenira na stranicama *Le Figaroa* u obranu toga nevinog židovskog časnika. Zola će tek potom objaviti u pariskom *L'Auroreu*⁹ svoj antologijski *J'accuse*.¹⁰

Zola nije bio ni jedini, ni prvi, ni posljednji veliki francuski pisac koji je pisao u *Le Figarou*. Na njegovim stranicama ostali su tragovi mnogih velikih neimara književne riječi: George Sand, Octave Mirabeau, Marcel Proust, François Mauriac, Raymond Aron, te čak i ultraljevičar Jean-Paul Sartre koji je 1945. objavio reportažu o utiscima s putovanja u Sjedinjenim Državama.

U historiji *Le Figaroa* bilo je i tragičnih događaja. Pred sam početak Prvoga svjetskog rata, supruga ministra financija ubila je hicem iz pištolja direktora lista. Razlog je bio više nego banalan: novinari *Le Figaroa* su

⁹ Zora.

¹⁰ Optužujem. Zola je ovim člankom ustao u obranu nevinog francuskog kapetana Alfreda Dreyfusa kojega su za veleizdaju lažno optužili kleronacionalistički elementi vrha francuske vojske.

se usudili progovoriti o nečemu što se supruzi ministra nije svidjelo!
Dejà vu!

Proizvođač parfema François Coty preuzima list 1922. godine. Coty je prononsirani desničar. Tijesno je vezan uz sve akcije tadašnjih paravojnih fašističkih postrojbi (milicija). Lucien Romier preuzima 1934. godine upravljačku palicu lista i zajedno sa svojim književnim urednikom uvodi na stranice lista najprestižnija imena tadašnje francuske književne scene kao što su: François Mauriac, Georges Duhamel, Jean Giraudoux, Tristan Bernard i André Maurois. U tom razdoblju *Le Figaro* među prvima objavljuje novinske fotografije na svojim stranicama.

U turbulentnim vremenima tokom 1939. godine *Le Figaro* objavljuje kvalitetom tada nedostižne reportaže s raznih bojišnica: o agresiji Musolinijeve soldateske na Abesiniju (Etiopiju), Kinesko-japanskom sukobu, građanskom ratu u Španjolskoj. No, ne zadugo budući da je radi njemačke okupacije Francuske sjedište redakcije selilo iz grada u grad: Tours, Bordeaux, Clermont - Ferrand, Lyon. Ne htijući se podvrći okupatorskoj cenzuri, uredništvo lista odlučuje 1942. godine da do "boljih vremena" prekine izlaženje novina.

Dan-dva poslije oslobođenja Pariza 1944. godine, *Le Figaro* ponovo počinje izlaziti u svom rodnom Parizu. Od tada do danas matična kuća sustavno obogaćuje svoju izdavačku ponudu. Nastaju specijalizirana izdanja: *Le Figaro Littéraire* (1947.), *Le Figaro Magazine* (1978.) kao nedjeljni dodatak i *Madame Figaro* (1987.). Informatizacija nije mimoišla ni ovaj list. Njegove tekstove možemo pratiti na web-stranicama: www.lefigaro.fr. Redakcija primi godišnje oko 40.000 pisama i komentara svojih čitatelja, a objavi ih oko 1.500.

Upravo je taj i takav *Le Figaro* pratio iz dana u dan događaje na prostorima bivše zajedničke države Slovenaca, Hrvata, Bošnjaka, Srba, Crnogoraca i Makedonaca, od prvih naznaka koje su s gazimestanskog mitinga dale naslutiti tragediju velikih razmjera pa sve do one najveće, prave ljudske kataklizme koju neki, i u ovoj zemlji i drugdje u svijetu, nazivaju tek *slučajem Srebrenica!*

2. METODOLOGIJA, ANALIZA I ZAKLJUČCI

Metodološki, rad na ovoj knjizi koncipiran je na način da kronološkim redom prikaže u osnovnim crtama, u obliku sažetka, svaki prikaz, vijest ili osvrt koji se tiču srebreničkog genocida i njegovih triju glavnih protagonista o čemu je u šestogodišnjem razdoblju pisao pariski dnevnik *Le Figaro*. U obradu je uzeto razdoblje od 2000. do 2006. godine iz čisto tehničkih razloga budući da autoru u ovom trenutku nisu bila dostupna cjelovita izdanja lista od 2000. godine unazad. No, i ovo razdoblje po količini objavljenog materijala dovoljno je ilustrativno da se mogu izvesti valjani zaključci.

U pretraživanju arhive *Le Figaroa* moglo se uočiti da je često dolazilo do preklapanja pojmova i natuknica. Imena "Milošević, Karadžić, Mladić" ne nalaze se samo u tim natuknicama. Ista imena nalaze se također pod drugim natuknicama kao na primjer: "balkanska kriza", "raspad Jugoslavije", "etnički sukobi na Balkanu", "Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju", "Srebrenica", "Kosovo", pa čak i "Gazimestan". Za svaku obrađenu jedinicu navest će se naslov u izvornom obliku uz adekvatni prijevod, datum objavljivanja i broj riječi, te ime autora ili izvor informacije. Koji put prijevodi mogu biti nezgrapni, prevedeni *ad letteram*. Naime, to je učinjeno zbog razloga da se čitatelju približi izvornost naslova. Tako će budući čitatelji moći bolje i lakše valorizirati, shvatiti i procijeniti u kojoj su mjeri autori članaka željeli nešto naglasiti, prikriti ili relativizirati.

Autor nije mijenjao jezičnu i pojamovnu strukturu izvornika. Ondje gdje je bilo napisano samo "Bosna" u prijevodu bi ostalo također Bosna. Kada bi autor izvornika koristio puni naziv države "Bosna i Hercegovina", tako bi se i prevelo. Francuski tekst često poistovjećuje pojmove "srpski"

i "srbijanski". Svaki put kada je riječ o institucijama i događajima u Republici Srbiji u prijevodu je korišten oblik "srbijanski" (srbijanska vlada, srbijanska oporba). Za Bosnu i Hercegovinu rezerviran je prijevod "srpski" (srpske političke stranke). Ukoliko je francuski izvornik koristio pojam "Musliman" umjesto Bošnjak, u prijevodu je sačuvan oblik "Musliman". Od autora do autora izvornika susreće se dvojaka grafija za etničko definiranje Bošnjaka. Uglavnom se koristio izraz "Musliman", a veoma rijetko "musliman" kao etnička odrednica za Bošnjake. Dopisnici bi koji put netočno navodili neka vlastita imena: Obrenović umjesto Obradović, ili "Karadjic" umjesto "Karadzic". Kako je vrijeme odmicalo od časa kada je počinjen genocid, tako se mijenjao i broj ubijenih Bošnjaka. To kolebanje o stvarnom broju ubijenih Bošnjaka ne bi trebalo pripisati novinarskoj pristranosti ili lošoj namjeri. Nekima u centrima svjetske političke moći, vjerojatno zbog nečiste savjesti, nije bilo u interesu da se sazna istina o srebreničkom genocidu. Zavladao je pravi informativni *black-out*. Vjerojatno zbog tih razloga Figaroovi novinari su počeli licitirati: najniža navedena brojka kretala se od oko 6.500 do najviša preko 10.000 ubijenih Bošnjaka.

U promatranom razdoblju objavljeno je 332 članka, kraćih (redakcijskih) vijesti i osvrtu u vezi teme koja se ovdje obrađuje. Koji put bilo je dvojbi gdje uvrstiti određeni članak, vijest ili osvrt po kriteriju vlastitog imena, to jest kada vlastito ime nije u samoj žiži članka. Kod članka pod naslovom "Beograd: uhapšen Slobodan Milošević" stvar je posve jasna da je to novinska vijest koja ulazi u pojmovnu skupinu "Milošević". Kada bi se u nazivu članka javljala dva imena po jednakom kriteriju vrijednosti, to bi se svrstavalo u posebnu pojmovnu skupinu, kao na primjer "Mladić-Karadžić". U skupinu razno uvršteni su svi ostali članci, vijesti i priloge koji nisu izričito vezani ni za jedno vlastito ime, ali imaju dodirnu točku s obrađenom temom. To je slučaj, na primjer, s novinskim člankom koji analizira UN-ovu neučinkovitost u Bosni i Hercegovini (aksesorno u Hrvatskoj) a u vezi je s laksičkim stavom međunarodne zajednice prema trojici protagonista koji su kreirali i nametali tempo ratovanja, ili osvrtom koji govori o solidariziranju svjetskih umjetnika sa srebreničkim žrtvama na Festivalu u Avignonu ili analitičkim prilogom koji komparira srebreničku tragediju s holokaustom. Po tako usvojenim kriterijima dobili smo sljedeću distribuciju broja objavljenih članaka, vijesti i osvrtu:

Razno	Milošević	Srebrenica	Mladić	Karadžić Mladić	Karadžić
130	126	52	11	7	6

Od redovitih dopisnika ili prigodnih autora koji su sudjelovali u oblikovanju ovih 332 članka, vijesti i osvrti, zapažaju se po količini objavljenih vijesti i članaka dva imena. Isabelle Lasserre i Renaud Girard. Kako navodi *Le Figaro*, oboje su imali status "specijalnog dopisnika". Na stranicama *Le Figaroa* povremeno se javljala i novinarka Milica Cubrilo (izvorno Čubrilo). Sve kraće vijesti do stotinjak riječi ili nešto više nemaju oznaku autorstva. No, razložno je predmnijevati da su ih u većini slučajeva slali uredništvu lista "s lica mjesta" njihovi dopisnici iz Beograda Isabelle Lasserre i Renaud Girard. Ostali novinari ili prigodni autori pokrili su ostatak članaka, vijesti i osvrti. Prema ovom kriteriju imamo sljedeću distribuciju:

Bez oznake autora	Isabelle Lasserre	Ostali	Renaud Girard	Milica Cubrilo
104	90	88	38	12

Le Figaro je, već izbog svoga političkog i ideološkog habitusa (desni centar), i ne samo zbog toga, uvijek bio oporbeni list prema socijalističkim ili lijevo orijentiranim vladama u Francuskoj. Upravo zato, ovaj pariški dnevnik nije imao razumijevanja za prononsiranu Mitterrandovu srbofiliju. Bilo je više nego vidljivo da je François Mitterrand, tadašnji predsjednik Republike Francuske, otvoreno, dapače na iritirajući način, lobirao za Miloševićev projekt „Velike Srbije“.

Otklon od takve Mitterrandove pogubne bosnofobije i ni po čemu izazvane mizobosnije imao je pariški *Le Figaro* koji je osvijetlio iz jednoga drugačijeg rakursa, objektivnijeg i realnijeg, ratne strahote u Bosni i Hercegovini, a posebice srebrenički genocid. Ukoliko znamo, kako je to već prethodno naglašeno, tko i gdje čita ovaj prestižni francuski dnevnik,

teško se možemo oteti dojmu da se u velikim svjetskim centrima političke moći nije mogao naslutiti, a potom i spriječiti pripremani masakr genocidnih razmjera nad jednim narodom u jednoj neovisnoj i međunarodno priznatoj državi, članici Ujedinjenih naroda. Konačno, kada je već zlo, veliko zlo učinjeno, kada je već počinjen genocid, nije li se barem moglo procesuirati počinitelje (ne njih samo nekoliko) na haškom Tribunalu, već i ukazati prstom, pravomoćnom i nedvosmislenom presudom Međunarodnog suda pravde gdje je začeta ideja o zločinu, tko ju je osmislio, tko ju je pripremio, razradio i u monstruozno djelo pretočio. Presuda Međunarodnog suda pravde ostavila je, ovako kako je sročena, gorak okus u ustima svih pravdoljubivih ljudi, ne samo u Bosni i Hercegovini već i drugdje u svijetu, bez obzira na njihovu vjeru, narodnost ili politički svjetonazor.

3. ČLANCI, OSVRTI I KOMENTARI

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2000.

Broj riječi: 74

Autor: bez naznake

Procès du général Krstic

Suđenje generalu Krstiću

Sažetak:

Najava početka prvoga suđenja pred MKSJ za zločine u Srebrenici za «najužasnija djela počinjena poslije II svjetskog rata». Optuženik je Srbin Krstić.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2000.

Broj riječi: 569

Izvor: AFP

Srebrenica ou le triomphe du Mal

Srebrenica ili trijumf Zla

Sažetak:

Za masakr počinjen 1995. poslije pada muslimanske enklave Srebrenica može se reći da je to bio trijumf samoga zla.

Napomena: autor članka namjerno je stavio veliko slovo u riječi "Mal" = Zlo budući da Francuzi takvom grafijom personificiraju samu Sotonu, Demona, Šejtana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.03.2000.

Broj riječi: 279

Autor: Jean-Marie le Brun

Chronique d'une chute annoncée

Kronika najavljenog pada

Sažetak:

Pred početak suđenja bosanskom Srbinu Radislavu Krstiću za zločine u Srebrenici, mnoge televizijske stanice prikazale su specijalne emisije u vezi s tim događajima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.03.2000.

Broj riječi: 1.509

Autor: Patrick de Saint Exupery

Claude Jorda: «On ne fait pas la guerre n'importe comment»

Claude Jorda: «Ne može se ratovati bilo kako»

Sažetak:

Komentar predsjednika MKSJ Francuza Claude Jorda i osvrt na početak suđenja Srbinu Krstiću za počinjene zločine u Srebrenici. Jorda je naglasio da se u današnje vrijeme ratovi ne mogu voditi na divlji način, već uz poštivanje jasnih međunarodnih konvencija o ratovanju i ratnim zarobljenicima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.03.2000.

Broj riječi: 758

Autor: Patrick de Saint Exupery

L'amertume des «vétérans» français de l'UCK

Ogorčenje francuskih «veterana» iz sastava UÇK

Sažetak:

Osvrt na jednog francuskog plaćenika, bivšeg pripadnika kosovskog UÇK, koji je poslije srebreničke tragedije, prešao u redove Armije BiH.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2000.

Broj riječi: 1.222

Autor: Baudouin Bollaert

Karadzic, prochaine cible de l'Otan

Karadžić –iduća meta NATO-vih jedinica

Sažetak:

Akcija SFOR-a na hapšenju Momčila Krajišnika i naznaka budućih ciljeva.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.04.2000.

Broj riječi: 62

Autor: bez naznake

73 corps retrouvés près de Srebrenica

Pronađeno 73 tijela kod Srebrenice

Sažetak:

Bosanske vlasti su priopćile da je pronađena kod Srebrenice masovna grobnica sa 73 tijela i stotinjak ljudskih ostataka.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.05.2000.

Broj riječi: 368

Autor: Béatrice Pujebet

Les plaies cachées de la cruauté

Skrivene rane okrutnosti

Sažetak:

Osvrt na fotoizložbu Talijana Paola Pellegrinija koji je, inspiriran Picassovom Guernicom, na ovaj način prosvjedovao protiv masakra u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 09.06.2000.

Broj riječi: 571

Autor: Renaud Girard

La mort sans gloire de «Mauser»

Beslavna smrt «Mausera»

Sažetak:

Opis događaja o jednom pripadniku srpskih paravojnih jedinica koji poslije počinjenog zločina nad Muslimanima, okrvavljenih ruku, mirno odlazi na proslavu pravoslavnog Božića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2000.

Broj riječi: 45

Autor: bez naznake

Srebrenica: cérémonie du souvenir

Srebrenica: Komemoracija sjećanja

Sažetak:

Više od 3.000 preživjelih Srebreničana nakratko je došlo u Srebrenicu komemorirati svoja tragična sjećanja. Nije bilo nijednog incidenta.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.07.2000.

Broj riječi: 526

Autor: bez naznake

Pour une commission humanitaire aux Nations unies

Osnivanje Humanitarne komisije Ujedinjenih naroda

Sažetak:

Osvrt na apel nekolicine francuskih intelektualaca (Philippe Chabasse, François Grunewald, Jacky Mamou, Jean-Christophe Rufin) koji, ponukani srebreničkom tragedijom, traže djelotvorniju zaštitu u sličnim slučajevima u obliku formiranja specijalne Humanitarne komisije Ujedinjenih naroda.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.07.2000.

Broj riječi: 53

Autor: bez naznake

Karadzic et Mladic bientôt arrêtés?

Da li će Karadžić i Mladić biti uskoro uhapšeni?

Sažetak:

Protiv Karadžića i Mladića, šefa njegova generalštaba, podignuta optužnica pred MKSJ za zločine protiv čovječnosti u Srebrenici gdje je poubijano 7.000 muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.08.2000.

Broj riječi: 535

Autor: Françoise Hostalier

A Tuzla, les oubliés de la paix

Tuzla: zaboravljeni u miru

Sažetak:

Članak obrađuje sudbinu od oko 50.000 preživjelih, ponajprije Srebreničanki, koje su našle utočište kao izbjeglice u Tuzli poslije pada zaštićene enklave Srebrenica.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.08.2000.

Broj riječi: 330

Autor: Isabelle Lasserre

Des réformes pour maintenir la paix

Reforme za održavanje mira

Sažetak:

Autorica uspoređuje zločine u Ruandi gdje mirovne snage UN nisu uspjele preduhitriti genocid i one počinjene u zaštićenoj zoni Srebrenice i pored prisutnosti «plavih kaciga».

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.08.2000.

Broj riječi: 910

Autor: Lakhdar Brahimi

Un défi pour l'ONU

Izazov za Ujedinjene narode

Sažetak:

Autor uočava nekoliko promašenih i neuspjelih mirovnih misija UN gdje posebice apostrofira neučinkovitost «plavaca» u Ruandi i Srebrenici...

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.09.2000.

Broj riječi: 445

Autor: Isabelle Lasserre

De vraies armes pour les soldats de la paix

Pravo oružje za mirovne snage

Sažetak:

Poslije teških propusta u obrani zaštićene zone UN u Srebrenici, autorica pledira da se plavim kacigama stavi na raspolaganje djelotvornije naoružanje.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.09.2000.

Broj riječi: 1.536

Autori: Baudouin Bollaert

Alexis Lacroix

André Glucksmann: «Le Silence effrayant des politiques»

André Glucksmann: «Užasavajući muk političara»

Sažetak:

Prikaz komentara francuskog filozofa židovskog porijekla o nedjelima nacizma i komunizma u svjetlu recentnih zločina u Ruandi, Timoru, Srebrenici i Groznom. Komunizam, ali u novom ruhu, preodjeven u Miloševićeve boje, pokazao je svoje pravo lice u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 07.10.2000.

Broj riječi: 1.047

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic, treize ans pour tout détruire

Miloševićevih trinaest godina da sve poruši

Sažetak:

Miloševićeva politika "čistog etničkog prostora" sastojala se u jednostavnoj taktici: porušiti sve da se starosjedioci nesrbi ne mogu vratiti na svoja ognjišta.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.12. 2000.

Broj riječi: 58

Autor: bez naznake

Enquête sur les massacres de Srebrenica

Istraga o srebreničkim masakrima

Sažetak:

Osniva se komisija za istragu o počinjenim zločinima nad više tisuća pogubljenih muslimana u Srebrenici tokom jula/srpnja 1995.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.12.2000.

Broj riječi: 1.760

Autori: Renaud Girard

Pierre Rousselin

Des intentions qui inquiètent l'Europe

Namjere koje brinu Europu

Sažetak:

Autori spočitavaju međunarodnoj zajednici da nije spriječila etničko čišćenje uz napomenu da je kao primjer takvog laksizma «srebrenički skandal».

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.12.2000.

Broj riječi: 459

Autor: Isabelle Lasserre

Examen de conscience français sur le massacre de Srebrenica

Francusko preispitivanje savjesti za masakr u Srebrenici

Sažetak:

Mnogi se pitaju da li je francuski general mogao učiniti nešto više da bi spriječio srebrenički masakr.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.12.2000.

Broj riječi: 1.831

Autor: Renaud Girard

Vojislav Kostunica: «Milosevic a signé son arrêt de mort politique»

Vojislav Koštunica: «Milošević je, politički gledano, potpisao svoju smrtnu presudu»

Sažetak:

Čelnik Savezne Republike Jugoslavije Vojislav Koštunica porazio Slobodana Miloševića već u prvom krugu glasovanja. U vezi s hapšenjem Ratka Mladića u članku se može pročitati i ovakvo pitanje: «Da li je Ratko Mladić u Srebrenici hladnokrvno ubijao ili nije?»

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.12.2000.

Broj riječi: 505

Autor: Isabelle Lasserre

Raz-de-marée réformiste en Serbie

Poplava reformističkih glasova u Srbiji

Sažetak:

Pobjeda reformističkog bloka protiv Miloševićevog SPS uz samo osvojenih 13,5% biračkih glasova i 37 mandata naspram reformista s 176 osvojenih mandata.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.01.2001.

Broj riječi: 359

Autor: bez naznake

Koštunica purge l'armée

Koštunica čisti vojsku

Sažetak:

Vojislav Koštunica počeo je čistiti vojne redove i državni aparat od Miloševićevih kadrova među kojima su Milan Zec i general Obradović.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.01.2001.

Broj riječi: 439

Autor: Isabelle Lasserre

Juppé: "La responsabilité est collective"

Juppé: "Odgovornost je zajednička"

Sažetak:

Francuski ministar vanjskih poslova Alain Juppé smatra da je "Srebrenica velika nesreća koja nikoga ne smije ostaviti ravnodušnim i da za tu tragediju Francuska ne snosi neku posebnu odgovornost. Dapače, ona je zajednička".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.01.2001.

Broj riječi: 492

Autor: Isabelle Lasserre

Belgrade fait de la résistance

Beograd pruža otpor

Sažetak:

Beograd je odbio zahtjev Carle del Ponte za izručenje Miloševića i ostalih srbijanskih optuženika.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.02.2001.

Broj riječi: 462

Autor: Milica Cubrilo

Milosevic gêne Belgrade

Milošević smeta Beogradu

Sažetak:

U novoizabranom srbijanskom parlamentu (Narodna skupština) većinu ima koalicija od 18 političkih stranaka koji su sudjelovale u rušenju Slobodana Miloševića. Parlament nastoji izgraditi demokratsku Srbiju i što prije izbrisati posljedice Miloševićeva režima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 22.12.2000.

Broj riječi: 389

Autor: bez naznake

Vojislav Kostunica en visite à Paris

Vojislav Koštunica u posjetu Parizu

Sažetak:

Prigodom svog posjeta Parizu Vojislav Koštunica je održao predavanje na pariskoj Sorboni gdje je iznio povijest pokreta "Otpor" koji je zbacio s vlasti Miloševićev režim.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.12.2000.

Broj riječi: 653

Autor: Isabelle Lasserre

Zoran Djindjic fera juger Milosevic

Zoran Đinđić predat će Miloševića sudu

Sažetak:

Srbijanski premijer Zoran Đinđić izjavio da je jedan od prioriteta njegove Vlade dovođenje Slobodana Miloševića pred srbijanski sud budući da za to ima mnoštvo dokaznog materijala.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.01.2001.

Broj riječi: 458

Autor: Isabelle Lasserre

Belgrade rudoie Carla del Ponte

Beograd izaziva Carlu del Ponte

Sažetak:

Beogradske vlasti su Carli del Ponte tokom njenog službenog posjeta Beogradu jasno rekly da nemaju namjeru izručiti Miloševića i druge optuženike haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.01.2001.

Broj riječi: 353

Autor: Pierre Rousselin

TPI: les évolutions de Belgrade

MKSJ: Promjene stavova u Beogradu

Sažetak:

Primajući Carlu del Ponte, srbijanski predsjednik Vojislav Koštunica posve neuvijeno i nediplomatski rekao da nema namjeru izručiti Milošavića u Haag.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.03.2001.

Broj riječi: 586

Autor: Renaud Girard

L'étau se resserre autour de Milosevic

Obruč se steže oko Miloševića

Sažetak:

Tragom novinske vijesti beogradske agencije Beta, autor članka najavljuje skoro hapšenje Slobodana Miloševića pod optužbom "za korupciju i političke likvidacije".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.03.2001.

Broj riječi: 541

Autor: Renaud Girard

Baroud d'honneur des partisans de Milosevic

Posljednja bitka Miloševićevih pristalica

Sažetak:

Pred sam slom Miloševićeva režima velike količine novca su se prebacile na osobne račune nekih ciparskih banaka. S tim novcem Miloševićeve pristalice nastoje spasiti od hapšenja svog "vođu i idola".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 31.03.2001.

Broj riječi: 989

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic: Nuit de confusion à Belgrade

Milošević: Konfuzna noć u Beogradu

Sažetak:

Hapšenje nekadašnjega nedodirljivog čovjeka Srbije izazvalo je veliku pomutnju u Beogradu. Čuju se svakakve kontradiktorne vijesti. Demanti i potvrđemijenjaju se iz časa u čas.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.02.2001.

Broj riječi: 500

Autor: Isabelle Lasserre

Premier avertissement à Slobodan Milosevic

Prvo upozorenje Slobodanu Miloševiću

Sažetak:

Hapšenje u Beogradu Rade Markovića, Miloševićeva čovjeka i šefa zloglasne tajne policije, politički analitičari smatraju kao opasno upozorenje Miloševiću da će i na njega doći red da ga se uhapsi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.03.2001.

Broj riječi: 352

Autor: Renaud Girard

Que faire de Milosevic?

Što učiniti s Miloševićem?

Sažetak:

Izgleda da nova demokratska garnitura u Beogradu nastoji "unovčiti" na Zapadu činjenicu da je Milošević ipak izručen Haagu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2001.

Broj riječi: 522

Autor: Arnaud de la Grange

Belgrade coopère avec le TPI pour survivre

Beograd surađuje s MKSJ radi preživljavanja

Sažetak:

Beograd najavio da je došlo do "predaje" nekih haških optuženika. Washington očekuje izručenje Haagu Slobodana Miloševića do kraja mjeseca. Beograd će vjerovatno tako i postupiti ukoliko želi preživjeti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.03.2001.

Broj riječi: 477

Autor: Renaud Girard

La justice cerne Milosevic

Pravda sve više plete mrežu oko Miloševića

Sažetak:

Srbijansko pravosuđe sve se više bavi slučajem Milošević. No, nove demokratske vlasti u Beogradu nemaju za sada namjeru prepustiti slučaj haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2001.

Broj riječi: 726

Izvor: AFP, Reuters

Slobodan Milošević sous les verrous à Belgrade

Slobodan Milošević pritvoren u Beogradu

Sažetak:

Nekadašnji prvi čovjek države, Slobodan Milošević, predao se srbijanskim vlastima poslijetridesetosatnog pružanja otpora.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2001.

Broj riječi: 802

Autor: Isabelle Lasserre

L'homme qui a dynamité les Balkans

Čovjek koji je digao u zrak cijeli Balkan

Sažetak:

Poslije vojnih poraza u Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Milošević je izgubio i četvrti rat, onaj na Kosovu koji će ga koštati glave.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2001.

Broj riječi: 989

Autor: Renaud Girard

Scénario d'une capitulation sans conditions

Scenario za bezuvjetnu kapitulaciju

Sažetak:

Autor iznosi pikantne detalje o hapšenju Slobodana Miloševića u Beogradu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2001.

Broj riječi: 590

Autor: Jean-Jacques Mevel

Pressions américaines

Američki pritisci

Sažetak:

Iako je Milošević uhapšen u Beogradu pod izlikom za korupciju i političke likvidacije, istina je ipak da je do hapšenja i izručenja Haagu došlo pod izravnim američkim pritiskom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2001.

Broj riječi: 421

Autor: Arnaud de la Grange

Un prisonnier, deux tribunaux

Za jednog zatvorenika - dva suda

Sažetak:

Poznato je da velike ribe padnu zbog sitnih prekršaja. Tom pravilu nije izuzetak ni Milošević. U Beogradu bi mu se trebalo suditi za minorna nedjela, dok je druga priča s haškom optužnicom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.04.2001.

Broj riječi: 629

Autor: Renaud Girard

Les Serbes ont déjà oublié Milosevic

Srbi su već zaboravili Miloševića

Sažetak:

Izjava i komentar dužnosnika američkog State Departmenta o približavanju Washingtona i Beograda poslije Miloševićeva transfera u Haag.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.04.2001.

Broj riječi: 462

Autor: Isabelle Lasserre

Décrispation entre Belgrade et le TPI

Otopljenje odnosa između Beograda i MKSJ

Sažetak:

Zemlje Europske unije pozdravljaju hapšenje Miloševića ali i nadalje ustrajavaju na hapšenju i drugih optuženika za ratne zločine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.04.2001.

Broj riječi: 859

Autor: Renaud Girard

Milosevic ne devrait pas échaper au TPI

Milošević neće izbjeći suđenje pred MKSJ

Sažetak:

Mnogi visoki dužnosnici Miloševićeve stranke – Socijalističke partije Srbije daju neopozive ostavke na svoje dužnosti poslije Koštuničine izborne pobjede.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.04.2001.

Broj riječi: 707

Autor: Renaud Girard

Le système Milosevic en accusation

Optužbe protiv Miloševićeva režima

Sažetak:

Britanski šef diplomatije Robin Cook u Beogradu traži Miloševićovo izručenje i nudi za uzvratrsbijanskoj vladi međunarodnu pomoć.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.04.2001.

Broj riječi: 681

Autor: Renaud Girard

**Les réticences de Kostunica face au Tribunal international
Koštuničin otpor haškom Tribunalu**

Sažetak:

Otvorena istraga protiv Marije Milošević zbog činjenice da je pucala na policajca u trenutku hapšenja njenog oca Slobodana Miloševića. Koštunica i nadalje nevoljko surađuje s tužiteljstvom MKSJ.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.04.2001.

Broj riječi: 457

Autor: Milica Cubrilo

**Les Pays-Bas plaident non coupable
Nizozemska se ne osjeća krivom**

Sažetak:

U Nizozemskoj se još uvijek pitaju što se zapravo dogodilo u Srebrenici, zaštićenoj zoni UN 11. jula/srpnja. 1995, koju je trebao navodno braniti nizozemski bataljun. Većinsko mišljenje Nizozemaca je da se ne mogu kriviti njeni "plavci".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.04.2001.

Broj riječi: 368

Autor: bez naznake

Un bourreau de Srebrenica devant le TPI

Krvnik iz Srebrenice pred MKSJ

Sažetak:

Dragan Obradović kojega su uhapsile NATO-ove postrojbe kod prvoga pojavljivanja pred MKSJ izjasnio se da nije kriv ni po jednoj točki optužnice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.04.2005.

Broj riječi: 353

Autor: Isabelle Lasserre

L'ONU justifie son action à Srebrenica

UN opravdava svoje akcije u Srebrenici

Sažetak:

Izlaganje Yasuchi Yakashija, bivšeg specijalnog izaslanika OUN u Bosni, pred specijalnom anketnom komisijom/povjerenstvom za događaje u Srebrenici, malo koga je uvjerilo. Dapače, bio je kritiziran od mnogih za neke neshvatljive poteze koje je osobno odobrio.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.06.2001.

Broj riječi: 2.732

Autor: Isabelle Lasserre

Comment l'enclave de Srebrenica a été sacrifiée

Kako je žrtvovana srebrenička enklava

Sažetak:

U svom iskazu pred sudskim vijećem MKSJ u Haagu, bošnjački general Halilović, dotakao se dogovora Tuđman-Milošević o podjeli Bosne.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.06.2001.

Broj riječi: 2.052

Autor: Isabelle Lasserre

La France a-t-elle lâché Srebrenica?

Da li je Francuska prepustila Srebrenicu?

Sažetak:

Četiri tjedna prije pada srebreničke enklave, tj. 17. juna/lipnja, Slobodan Milošević je navodno potvrdio da je primio «jamstvo da više neće biti napada» od strane bosanskih Srba što mu je Pariz povjerovao.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.06.2001.

Broj riječi: 1.586

Autori: Isabelle Lasserre

Alexandrine Bouilhet

Belgrade va livrer Milosevic au TPI

Beograd će izručiti Miloševića MKSJ-u

Sažetak:

Beograd se sprema pod jakim pritiskom Zapada izručiti Miloševića haškom Sudu za ratne zločine i na taj način udobrovoljiti donatorsku konferenciju.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.06.2001.

Broj riječi: 306

Izvor: AFP

Milosevic au TPI: Belgrade engage la procédure

Milošević ide u Haag: Beograd započeo postupak izručenja

Sažetak:

U Beogradu započeo postupak za izručenje Miloševića MKSJ-u.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.06.2001.

Broj riječi: 806

Autor: Isabelle Lasserre

Le cas Milosevicdivise la Serbie

Miloševićev slučaj podijelio Srbiju

Sažetak:

Veoma je izgledan skorašnji odlazak Miloševića u Haag. No, to se neće dogoditi prije završetka donatorske konferencije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.06.2001.

Broj riječi: 487

Autor: Isabelle Lasserre

Le dernier baroud de Milosevic

Posljednja Miloševićeva bitka

Sažetak:

Iako je Milošević u haškom pritvoru, nove srbijanske vlasti ne pokazuju volju za tješnjom suradnjom s MKSJ-om.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.06.2001.

Broj riječi: 843

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic livré à la justice internationale

Milošević predan međunarodnom Tribunalu

Sažetak:

Deset godina poslije raspada Jugoslavije, Slobodan Milošević prebačen u haški pritvor.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.06.2001.

Broj riječi: 1.238

Autor: Milica Cubrilo

Le fossoyeur de la Yougoslavie

Grobar Jugoslavije

Sažetak:

Slobodan Milošević je prvi šef jedne države koji se pojavljuje pred međunarodnim kaznenim sudom za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Članak daje negativan pregled Miloševićeve trinaestogodišnje vladavine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.06.2001.

Broj riječi: 399

Autor: bez naznake

La chute d'un fauteur de guerre

Pad potstrekača rata

Sažetak:

Članak daje kronologiju zbivanja od 15. maja/svibnja.1986. kada je Miloševićev politički lobi uspio smijeniti Ivana Stambolića s čelnog mjesta predsjedništva SK Srbije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.06..2001.

Broj riječi: 369

Autor: Alexandrine Bouilhet

Encore 37 criminels de guerre en cavale

37 ratnih zločinaca još uvijek u bijegu

Sažetak:

Puno je bjegunaca od međunarodne pravde. Najpoznatiji među njima su Radovan Karadžić i njegov vojni zapovjednik Ratko Mladić.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.06.2001.

Broj riječi: 575

Autor: Isabelle Lasserre

Les charniers qui accusent

Masovne grobnice optužuju

Sažetak:

Jugoslavenske i srbijanske vlasti traže način kako izručiti Miloševića u cilju dobivanja međunarodne financijske pomoći.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.06.2001.

Broj riječi: 633

Autor: Alexandrine Bouilhet

Milosevic déténu à La Haye

Milošević u pritvorskoj jedinici haškog Tribunala

Sažetak.

MKSJ dao tri dana Miloševiću da pripremi svoje prvo očitovanje pred prvostupanjskim vijećem haškog Tribunala kako bi se izjasnio o točkama optužnice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.06.2001.

Broj riječi: 382

Autor: Stéphane Kovacs

La note discordante de Moscou

Nejasno stajalište Moskve

Sažetak:

Zemlje Europske unije uvjetuju svoje sudjelovanje na donatorskoj konferenciji u Bruxellesu izručenjem Slobodana Miloševića haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.07.2001.

Broj riječi: 598

Autor: Renaud Girard

La Yougoslavie apprend à vivre sans Milosevic

Jugoslavija se navikava živjeti bez Miloševića

Sažetak:

Milošević je već treći dan u ševeningenskom pritvoru. U dogovoru sa svojim pravnim savjetnicima priprema svoje prvo očitovanje pred haškim sucima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 372

Autor: Pierre Rousselin

La responsabilité du TPI

Odgovornost MKSJ

Sažetak:

Treba se radovati da je napokon u Haagu nekoć prvi čovjek Srbije, bakljonoša srpskog nacionalizma. Na MKSJ je velika odgovornost da razotkrije i druge Miloševićeve pomagače.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 367

Autor: Alexandrine Bouilhet

Milosevic devant ses juges

Milošević pred haškim sucima

Sažetak:

Slobodan Milošević se pojavljuje po prvi put pred sucima haškog Tribunala.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 562

Autor: Renaud Girard

Les avocats de l'ex-dictateur optent pour une défense de rupture
Advokati/odvjetnici bivšeg diktatora opredijelili se za obranu čija je strategija prekid pregovora

Sažetak:

Da je kojim slučajem Slobodan Milošević potpisao protokol iz Rambouilleta u vezi s kosovskom krizom ne bi se protiv njega digla optužnica samo tri i pol mjeseca kasnije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 596

Autor: Patrick de Saint-Exupery

Chirac et Poutine butent sur le cas Milosevic
Chirac i Putin zapeli oko slučaja Milošević

Sažetak:

Na press-konferenciji poslije sastanka s Putinom, Chirac izjavio da "međunarodna zajednica ne može više trpjeti Miloševićevu drskost" i da mu je mjesto u Haagu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 372

Autor: Pierre Rousselin

La responsabilité du TPI
Odgovornost MKSJ

Sažetak:

Autor konstatira da je velika odgovornost na MKSJ kada je u pitanje suđenje i čovjeku (Slobodanu Miloševiću) koji je izravno umiješan u tragedije Vukovara, Srebrenice, Sarajeva i Kosova.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2001.

Broj riječi: 955

Autor: Stanko Cerovic

La honte des barbares

Stid barbara

Sažetak:

Kritički osvrt na američku politiku na Balkanu. Autor apostrofira sudionika ratnih zločina u Srebrenici (Krajišnik) koji je potom bio jedan od supotpisnika Daytonskog mirovnog sporazuma. Takvi su ljudi uvijek "korisni" Amerikancima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.07.2001

Broj riječi: 1.096

Autor: Alexandrine Bouilhet

Milosevic nargue ses juges

Milošević izluđuje suce

Sažetak:

Slobodan Milošević se pojavio prvi put pred Haškim sudom. Sjednica je trajala samo desetak minuta. Milošević sve čini da izruga suce.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.07.2001.

Broj riječi: 523

Autor: Renaud Girard

A Belgrade, plus de curiosité que d'émotion

U Beogradu više znatiželje nego emocija

Sažetak:

Mnogi su srbijanski televizijski gledatelji danas bili pred svojim televizorima gledajući prvo pojavljivanje Slobodana Miloševića pred haškim Sudom. Bilo je više znatiželje nego pravih emocija.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.07.2001.

Broj riječi: 1.134

Autor: Jean-Paul Rustan

Le TPI poursuit son offensive en Bosnie

MKSJ nastavlja ofanzivu u Bosni

Sažetak:

Poslije hapšenja Slobodana Miloševića u Beogradu, mogu se očekivati nova hapšenja i u Bosni.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2001.

Broj riječi: 466

Autor: Milica Cubrilo

Srebrenica: retour des survivants

Srebrenica: povratak preživjelih

Sažetak:

Mnogi preživjeli Srebreničani odali su počast ubijanim članovima svojih obitelji. Atmosfera je bila više nego mučna.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.07.2001.

Broj riječi: 67

Autor: bez naznake

Slobodan Milosevic re oit la visite de son  pouse

Slobodana Miloševića posjetila supruga

Sažetak:

Veoma kratka novinska vijest: Mira Marković, supruga Slobodana Miloševića, posjetila je supruga u ševeningenskoj pritvorskoj jedinici MKSJ.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.07.2001.

Broj riječi: 1.429

Autor: Renaud Girard

La Bosnie malade de son pass 

Bosna bolesna od svoje prošlosti

Sažetak:

Analitički  lanak o ratnim stradanjima u Bosni, od Sarajeva do Srebrenice, slučaj odbjeglog Radovana Karadžića, nedostatak političke volje da ga se uhapsi, političke i gospodarske perspektive države triju konstitutivnih naroda.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.08.2001.

Broj riječi: 913

Autor: Isabelle Lasserre

Radislav Krstic reconnu coupable de génocide

Radislav Krstić proglašen krivim za genocid

Sažetak:

Autorica članka navodi završne riječi jednog od tužitelja u slučaju Krstić: "Možemo se upitati postoji li primjerena kaznaza zločine počinjene u Srebrenici. Ne postoji, nažalost", dodao je tužitelj Mark Hamon.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.08.2001

Broj riječi: 470

Autor: Isabelle Lasserre

Sarajevo livre des généraux musulmans au TPI

Sarajevo će izručiti muslimanske generale MKSJ-u

Sažetak:

Sarajevo se sprema izručiti Međunarodnom kaznenom sudu dvoje muslimanskih zapovjednika: Rasima Delića i Esada Landžu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 08.08. 2001.

Broj riječi: 649

Autor: Isabelle Lasserre

L'état se resserre sur Karadzic ez Mladic

Obruč se steže oko Karadžića i Mladića

Sažetak:

Od kada je Milošević priveden u ševeningenski pritvor, međunarodna zajednicasve više vrši pritisak na vlasti Republike Srpske da dođe do hapšenja Karadžića i Mladića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.08.2001.

Broj riječi: 43

Autor: bez naznake

La fille de Milosevic inculpée

Optužnica protiv Miloševićeve kćeri

Sažetak:

Srbijansko pravosuđe optužilo je Mariju Milošević za nezakonito nošenje i upotrebu vatrenog oružja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.08.2001.

Broj riječi: 34

Autor: bez naznake

Un "criminel" serbe trasnféré à La Haye

Srpski "zločinac" prebačen u Haag

Sažetak:

NATO-ovim avionom u Haag prebačen jedan od najodgovornijih počinitelja masakra u Srebrenici.

Napomena: riječ zločinac u navodnicima (sic!).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.08.2001.

Broj riječi: 82

Autor: bez naznake

A noter

Pribilježeno

Sažetak:

Srbinu Jokiću počinje suđenje pred Međunarodnim kaznenim sudom u Haagu za zločine počinjene u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.08.2001.

Broj riječi: 528

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic refuse la justice internationale

Milošević ne priznaje međunarodni sud

Sažetak:

Milošević je, zajedno sa svojim pravnim savjetnicima, započeo pravnu bitku u osporavanju MKSJ za njegov slučaj.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 31.08.2001.

Broj riječi: 927

Autor: Isabelle Lasserre

Nouvelles inculpations contre Milosevic

Nove optužbe protiv Miloševića

Sažetak:

Podizanje optužnice protiv Slobodana Miloševića za genocid u Bosni, postavlja pitanje dovođenja u Haag i dvojice drugih optuženika: Karadžića i Mladića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.09.2001.

Broj riječi: 1.518.

Autor: Chantal Desol

Le TPI est-il légitime?

Da li je MKSJ legitiman?

Sažetak:

Autor postavlja retorička pitanja: ukoliko se već sudi Slobodanu Miloševiću, zašto se ne bi sudilo i francuskom generalu Janvieru koji je tako olako prepustio Srebrenicu postrojbama Ratka Mladića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.09.2001.

Broj riječi: 529

Autor: Adrien Jaulmes

Karadzic et Mladic restent insaisissables

Karadžić i Mladić i nadalje neuhvatljivi

Sažetak:

Optuženi za srebrenički masakr i opsadu Sarajeva, Karadžić i Mladić su još uvijek u bijegu. Carla del Pote, pred svoj odlazak u Beograd, izražava nadu da će beogradske vlasti "u potpunosti surađivati s haškim Tribunalom".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.09.2001.

Broj riječi: 64

Autor: bez naznake

"Au nom de l'humanité: le tribunal de La Haye"

"U ime čovječnosti: haški Tribunal"

Sažetak:

Haški Tribunal je opravdao svoje postojanje. Već su pred njegovim sucima osuđeni neki ratni zločinci za žrtve Srebrenice gdje je poubijano oko 10.000 ljudi (bez navođenja nacionalne pripadnosti).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 10.10.2001.

Broj riječi: 986

Autor: bez naznake

Les illusions dangeureuses

Opasne iluzije

Sažetak:

Autor na nekoliko primjera (Kurdistan 1991., Srebrenica 1995.) ukazuje na neučinkovitost mirovnih snaga Ujedinjenih naroda u kriznim područjima svijeta.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.11.2001.

Broj riječi: 52

Autor: bez naznake

Milosevic de nouveau inculpé

Proširena optužnica protiv Miloševića

Sažetak:

MKSJ proširio optužnicu protiv Miloševića za zločine genocida, sudioništvo u genocidu, za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Ukupno je 29 točaka optužnice. Članak navodi da je u Srebrenici ubijeno "7.000 ljudi".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.11.2001.

Broj riječi: 407

Autor: Jean-Paul Rustan

Le filet se resserre autour de Karadzic et Mladic

Sužava se obruč oko Karadžića i Mladića

Sažetak:

Članak najavljuje podizanje dviju novih točaka optužnice protiv Miloševića i naglašava da se prva odnosi na ratne zločine što su ih srpske snage počinile u Bosni i Hercegovini.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.11.2001.

Broj riječi: 817

Autor: Isabelle Lasserre

La France s'interroge sur son rôle à Srebrenica

Francuska preispitujesvoju ulogu u Srebrenici

Sažetak:

Šest godina nakon srebreničkih zbivanja ta će epizoda ostati kao jedna od najmračnijih stranica europske povijesti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.12.2001.

Broj riječi: 39

Autor: bez naznake

Pandurevic inculpé de génocide

Pandurević optužen za genocid

Sažetak:

Zapovjednik zborničke brigade vojske bosanskih Srba Vinko Pandurević optužen je za "hotimično uništenje dijela muslimanskog naroda" u Bosni.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.12.2001.

Broj riječi: 54

Autor: bez naznake

Milosevic coupable de génocide pour Carla del Ponte

Milošević je kriv za genocid po mišljenju Carle del Ponte

Sažetak:

Carla del Ponte najavila je da će pred MKSJ Slobodan Milošević biti optužen za genocid.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.01.2002.

Broj riječi: 79

Autor: bez naznake

Pandurevic bientôt au TPI

Pandurević uskoro u haškom Tribunalu

Sažetak:

Sve je izglednije da će se uskoro predati haškom Tribunalu Vinko Pandurević, general vojske bosanskih Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.03.2002.

Broj riječi: 369

Autor: Luc de Barochez

Karadzic échappe à l'Otan

Karadžić opet pobjegao pred NATO-ovom potragom

Sažetak:

Neuspjela potraga NATO-ovih snaga da uhapsu Karadžića, krivca za ubojstvo 6.500 Muslimana u Srebrenici. Dok se on skriva negdje po Bosni, njegov ratni zapovjednik Ratko Mladić krije se u susjednoj Srbiji.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.02.2002.

Broj riječi: 574

Autor: Milica Cubrilo

Au Kosovo, les plaies ne sont pas cicatrisées

Na Kosovu rane još nisu zaliječene

Sažetak:

Članak prenosi detalje svjedočenja u vezi masakra što su ga srbijanske policijske snage učinile na Kosovu 15.01.1999.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.02.2002.

Broj riječi: 841

Autor: Renaud Girard

Milosevic devant ses juges à La Haye

Milošević pred haškim sucima

Sažetak:

Članak najavljuje da počinje sudski proces protiv Slobodana Miloševića za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.02.2002.

Broj riječi: 269

Autor: bez naznake

Le Nuremberg de Milosevic

Miloševićev nirnberški proces

Sažetak:

U haškom Tribunalu započinje veliko suđenje Slobodanu Miloševiću kao glavnom krivcu za ratne strahote koje su cijelo desetljeće razarale Balkan.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.02.2002.

Broj riječi: 599

Autor: Isabelle Lasserre

Les ambiguïtés de l'armée yougoslave

Dvosmislenost Vojske Jugoslavije

Sažetak:

Iako je Milošević već osam mjeseci u ševeningenskom pritvoru, njegov "duh" još uvijek lebdi nad Beogradom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.02.2002.

Broj riječi: 543

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic affronte son passé à la Haye

Milošević se suočava sa svojom prošlošću u Haagu

Sažetak:

Bivši jugoslavenski i srbijanski predsjednik morat će se suočiti sa počinjenim nedjelima na prostorima bivše Jugoslavije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.02.2002.

Broj riječi: 556

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic impassible face à ses crimes

Milošević mrtav-hladan naspram svojih zločina

Sažetak:

Odjeven u svijetloplavu košulju, s trobojnom kravatom u bojama srpske zastave i u modroj jakni, Milošević se pojavio mrtav-hladan na početku suđenja u haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.02.2002.

Broj riječi: 441

Autor: Didier Patry

Les étapes de la lutte contre l'impunité

Etape u borbi protiv nekažnjivosti

Sažetak:

Suđenje Slobodanu Miloševiću kao prvom šefu države za zločine protiv čovječnosti i zločine genocida, međunarodnoj javnosti se poručuje koliko je uznapredovalo međunarodno kazneno pravo.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.02.2002

Broj riječi: 728

Autor: Renaud Girard

Une stratégie de défense «offensive»

«Ofanzivna» strategija obrane

Sažetak:

Autor postavlja retoričko pitanje kakva će biti Miloševićeva obrambena strategija pred MKSJ ne dajući nikakav decidirani odgovor.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.02. 2002.

Broj riječi: 952

Autor: Jean-Paul Rustan

Le "grand manipulateur" a perdu quatre guerres

"Veliki manipulator" s četiri izgubljena rata

Sažetak:

Kao tokom svoje cijele političke karijere, Milošević, i u haškoj sudnici, posve mirno i staloženo, pokušava stvari preobratiti u svoju korist.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.02.2002.

Broj riječi: 512

Autor: François Terre

Une parodie de procès

Lakrdija od suđenja

Sažetak:

Našla se skupina stranih odvjetnika/advokata koja smatra da je suđenje Miloševiću opasni presedan i da je suprotno načelima međunarodnog prava.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.02.2002.

Broj riječi: 784

Autor: Isabelle Lasserre

Kosovo, le crime planifié de Milošević

Kosovo: Planirani Miloševićev zločin

Sažetak:

Osim za zločine počinjene u Hrvatskoj i Bosni, Miloševiću se sudi i za zločine na Kosovu. Haško tužiteljstvo počelo iznošenje optužnice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.02.2002.

Broj riječi: 342

Autor: Renaud Girard

TPI: le danger du bouc émissaire

MKSJ: opasnostod žrtvenog jarca

Sažetak:

Suđenje Miloševiću ulazi u krucijalnu fazu gdje će se sagledavati bît cijelog slučaja. Tužiteljstvo ima namjeru predočiti neosporive dokaze.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.02.2002.

Broj riječi: 763

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic fait le procès de l'OTAN

Milošević se obrušio na NATO

Sažetak:

Proboravivši osam mjeseci u pritvoru, Milošević se pojavio pred sudskim vijećem MKSJ u punoj formi izloživši u glavnim crtama strategiju svoje obrane.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.02.2002.

Broj riječi: 530

Autor: Ivan Rioufol

Milosevic, communiste oublié

Milošević - zaboravljeni komunist

Sažetak:

Autor članka podsjeća da je šezdesetjednogodišnji Slobodan Milošević kojega se sudi za najteže ratne zločine bio nekoć uvjereni komunist.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.02.2003.

Broj riječi: 769

Autor: Serge Michel

L'usage des tests d'ADN en question

Upitni DNK-testovi

Sažetak:

Kaotične ekshumacije žrtava srebreničke tragedije imale za posljedicu da je identificirano tek stotinjak tijela u tri godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.02.2002.

Broj riječi: 435

Autor Isabelle Lasserre

Comme tous les schisophrènes, Milosevic jouera son rôle jusqu'au bout

Kao svi šizofreničari Milošević će igrati svoju ulogu do konca

Sažetak:

Daje se kraći prikaz biografije Slobodana Miloševića koja je izašla kod pariskog nakladnika Fayarda pod nazivom "Milosevic, une épitaphe".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.02.2002.

Broj riječi: 291

Autor: Laure Mandeville

Evgueni Primakov veut secourir Milosevic

Jevgenij Primakov želi pomoći Miloševiću

Sažetak:

Bivši ruski premijer Primakov izrazio želju da bude svjedok obrane u točki optužnice koja se odnosi na zločine počinjene na Kosovu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.02.2002.

Broj riječi: 430

Autor: Isabelle Lasserre

Slobodan Milosevic marque un point

Slobodan Milošević uknjižio još jedan bod

Sažetak:

Na suđenju u Haagu, Milošević uknjižio još jedan bod uspjevši eliminirati iz postupka drugoga svjedoka optužbe.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.02.2002.

Broj riječi: 369

Autor: Isabelle Lasserre

Srebrenica: Milosevic accuse la France

Srebrenica: Milošević optužuje Francusku

Sažetak:

Na drugom danu suđenja po točkama optužnice koje se odnose na rat u Hrvatskoj i Bosni, Milošević je izravno optužio Francusku za srebreničku dramu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.03.2003.

Broj riječi: 357

Autor: Jacques Duplouch

La presse anglaise accuse la France

Engleski mediji optužuju Francusku

Sažetak:

Britanski dnevnik Daily Telegraphe izravno proziva francuske zapovjednike u Srebrenici da su neizravno dali zeleno svjetlo Mladiću da napadne Srebrenicu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.03.2002.

Broj riječi: 1.309

Autor: Isabelle Lasserre

Slobodan Milosevic marque des points à La Haye

Slobodan Milošević ubilježio prve bodove u Haagu

Sažetak:

Srbijanske vlasti zabranile televizijske prijenose iz haške sudnice budući da «imaju negativan učinak za opstanak režima».

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.03.2002.

Broj riječi: 271

Izvor: Reuters

Le-vice premier ministre soupçonné d'espionnage

Zamjenik premijera optužen za špijunažu

Sažetak:

Momčilo Perišić, šef Miloševićeva generalštaba, još uvijek u pritvoru. Uhapšen je dan prije kada je večerao u jednom restoranu pod optužbom da je špijunirao.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.03.2002.

Broj riječi: 795

Autor: Isabelle Lasserre

L'armée protège l'héritage de Milosevic

Vojska štiti Miloševićovo nasljeđe

Sažetak:

Vojni krugovi u Beogradu optužuju Momčila Perišića, također nekoć Miloševićeva šefa generalštaba, da je dostavio stranim diplomatima dokumente koji optužuju Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.04.2002.

Broj riječi: 652

Autor: Isabelle Lasserre

Le TPI exacerbe la crise entre Kostunica et Djindjic

Haag iritiraju odnosi između Koštunice i Đinđića

Sažetak:

Točno godinu dana od hapšenja Slobodana Miloševića, Srbija je opet pred zidom. Svakog časa se očekuje američki ultimatum da se pohapse i drugi bjegunci koje traži Haag. Tome ne pridonose zategnuti odnosi između Koštunice i Đinđića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.04.2002.

Broj riječi: 501

Izvor: AFP, Reuters

Slobodan Milosevic embarrassé par le revirement d'une ex-alliée
Milošević začuđen promjenom stavovabivše saveznice

Sažetak:

Milošević je teško doživio svjedočenje Biljane Plavšić, bivše predsjednice bosanskih Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 08.04.2002.

Broj riječi: 54

Autor: bez naznake

Milosevic en questions
Mnoga pitanja oko Miloševića

Sažetak:

Osvrt na jednu emisiju srbijanske državne televizije gdje je bilo postavljeno mnogo pitanja: Da li se može suditi šefu države izvan njegove zemlje, da li je suđenje Miloševiću u Haagu uopće legitimno itd.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.04.2002.

Broj riječi: 355

Autor: Isabelle Lasserre

Srebrenica hante la Hollande
Duh Srebrenice proganja Holandiju

Sažetak:

Još od pada Srebrenice, taj nemili događaj proganja savjest Nizozemaca. Institut za ratnu dokumentaciju (NIOD) objelodanio je izvještaj o padu Srebrenice čiju je izradu zatražila nizozemska vlada.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2002.

Broj riječi: 373

Autor: Milica Cubrilo

Un ancien ministre de Milosevic se suicide

Bivši Miloševićev ministar se ubio

Sažetak:

Miloševićev ministar unutarnjih poslova optužen za ratne zločine na Kosovu počinio samoubojstvo ostavivši za sobom oprostajno pismo od 15 stranica.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.04.2002.

Broj riječi: 571

Autor: Stéphane Kovacc

Un rapport sur le massacre de Srebrenica fait tomber le gouvernement

Objavljeni izvještaj o masakru u Srebrenici srušio vladu

Sažetak:

Objavljivanjem posebnog izvještaja za masakr u Srebrenici što ga je naručila sama nizozemska vlada imao je za posljedicu kolektivnu ostavku vlade.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.04.2002.

Broj riječi: 545

Autor: Milica Cubrilo

Belgrade lance un ultimatum à Mladić et Karadzic

Beograd: ultimatum Mladiću i Karadžiću

Sažetak:

Javno mnijenje i beogradske vlasti sazrijevaju u razmišljanju da je Ratko Mladić odgovoran za smrt 7.000 ljudi u Srebrenici i da cijeli srpski narod ne bi smio biti taocem njegove slobode.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.04.2002.

Broj riječi: 713

Autor: Luc de Barochez

Le général Ojdanic se rend au TPI

General Ojdanić se predao MKSJ

Sažetak:

Još jedna značajna ličnost Miloševićeva režima, general Ojdanić predao se MKSJ u Haagu. Optužen je za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.05.2002.

Broj riječi: 530

Autor: Isabelle Lasserre

Un proche de Milosevic se rend au TPI

Bliski Miloševićev suradnik predao se Haagu

Sažetak:

Šef obavještajnih službi iz doba Miloševićeva režima, P. Šainović, predao se haškim istražiteljima i tako se pridružio Milanu Milutinoviću koji je već u ševeningenskom pritvoru.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.05.2002.

Broj riječi: 455

Autor: Isabelle Lasserre

Rugova accable Milosevic à La Haye

Rugova teško tereti Miloševića pred haškim Tribunalom

Sažetak:

Ibrahim Rugova, čelnik kosovskih Albanaca, svjedočio o svom nametnutom susretu s Miloševićem u proljeće 1999. godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 07.06.2002.

Broj riječi: 63

Autor: bez naznake

La Sfor reçoit une lettre de Karadzic

Karadžić poslao pismo SFOR-u

Sažetak:

Karadžić, optužen za opsadu Sarajeva i ubojstvo oko 7.000 muslimana u Srebrenici, trenutačno u bijegu, poslao je pismo snagama SFOR-a o čijem se sadržaju špekulira.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.06.2002.

Broj riječi: 65

Autor: bez naznake

La Haye propose son aide à Srebrenica

Nizozemska vladanudi pomoć Srebrenici

Sažetak:

Nizozemski premijer u ostavci Wim Kok posjetio je Srebrenicu gdje je izjavio da je njegova vlada voljna pomoći preživjelim Srebreničanima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.06.2002.

Broj riječi: 561

Autor: Isabelle Lasserre

Crise ouverte entre la présidence et l'armée yougoslave

Otvorena kriza između predsjednika Srbije i Vojske Jugoslavije

Sažetak:

Miloševićev čovjek, general Pavković, kojega je Milošević promovirao za šefa Generalštaba Vojske Jugoslavije, postao je jabukom razdora između srbijanskog šefa države i vojske.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.06.2002.

Broj riječi: 919

Autor: Isabelle Lasserre

La Serbie orpheline de Milosevic

Srbija - siročće bez Miloševića

Sažetak:

Pod američkim pritiskom nove srbijanske vlasti su izručile haškom Tribunalu Slobodana Miloševića prije godinu dana. Srbija kao da je siročić bez njega.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.07.2002.

Broj riječi: 138

Autor: Véronique Boulinguez

Votre soirée

Vaša večer

Sažetak:

Osvrt na program francuske nacionalne televizije pod nazivom "Historija srijedom: Srebrenica" gdje je naglašeno da je srebrenička enklava pala nebrigom UN-a.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 09.07.2002.

Broj riječi: 619

Autor: Milica Cubrilo

Première condamnation pour crime de guerre en Serbie

Prva presuda za ratni zločin u Srbiji

Sažetak:

Opis psihološkog stanja na suđenju za ratni zločin u Srbiji. Predsjednik Suda za ratne zločine Dragan Tačić, izjavio da je "početkom rasprave stalno imao revolver u unutarnjem džepu jakne".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.07.2002.

Broj riječi: 355

Autor: Milica Cubrilo

Sommet historique à Sarajevo

Historijski samit u Sarajevu

Sažetak:

Na margini jednog političkog događaja u Sarajevu objavljena fotografija u novinama koja prikazuje Vojislava Koštunicu sa sljedećom legendom ispod slike: "Što možemo od njega još očekivati?".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.07.2002.

Broj riječi: 49

Autor: bez naznake

Découverte d'un nouveau charnier

Otkrivena još jedna masovna grobnica

Sažetak:

Kod Zvornika, 80 km sjeveroistočno od Sarajeva, pronađena još jedna masovna grobnica u koju su zakopana tijela oko 500 ubijenih Srebreničana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.07.2002.

Broj riječi: 230

Autor: bez naznake

Milosevic malade

Milošević bolestan

Sažetak:

Došlo do pogoršanja zdravstvenog stanja Slobodana Miloševića. Britanski sudac Richard May odlučio prekinuti suđenje na izvjesno vrijeme.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.07.2002.

Broj riječi: 224

Autor: Nathalie Simon

Et la Bosnie renaît à la vie

I Bosna se vraća životu

Sažetak:

Prikaz televizijske emisije na francuskom nacionalnom kanalu "France 5" pod nazivom "Smijer istok: Bosna" koja obrađuje temu povratka Muslimana u Srebrenicu i obnovu njihovih domova.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.08.2002

Broj riječi: 19

Autor: bez naznake

Découverte d'un nouveau charnier

Pronađena nova masovna grobnica

Sažetak:

Dužnosnik Komisije/Povjerenstva za ubijene i nestale osobe iz Sarajeva saopćio je da je pronađena nova masovna grobnica u blizini Srebrenice s oko 100 ljudskih ostataka.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.08.2002.

Broj riječi: 679

Autor: Jean-Jacques Mevel

**Ces "conteneurs de la mort" qui embarrassent Washington
"Kontejneri smrti" koji dovode Washington u nelagodu**

Sažetak:

Pitanje i odgovornost za srebreničku tragediju ponovo pred Vijećem sigurnosti. Ovo visoko tijelo UN nikako da požuri u objavljivanju konačnog izvještaja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 22.08.2002.

Broj riječi: 65

Autor: bez naznake

**Un troisième charnier découvert près de Srebrenica
Pronađena treća masovna grobnica kod Srebrenice**

Sažetak:

Amor Mašović, bošnjački dužnosnik za ratne zločine i nestale osobe, obavijestio je da je kod Srebrenice pronađena treća masovna grobnica.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.09.2002.

Broj riječi: 64

Autor: bez naznake

**60 corps exhumés près de Srebrenica
Ekshumirano 60 tijela kod Srebrenice**

Sažetak:

U naselju Hodžići kod Srebrenice ekshumirano 60 ostataka ljudskih tijela iz jedne masovne grobnice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.09.2002.

Broj riječi: 196

Autor: Isabelle Lasserre

Les Serbes de Bosnie revisitent Srebrenica

Bosanski Srbi ponovo u Srebrenici

Sažetak:

Povjerenstvo srpskog entiteta u Bosni i Hercegovini objavilo je izvještaj o srebreničkom masakru. Izvještaj nije potpun, minimizira učinke i posljedice genocida kada je poubijano između 6.000 i 8.000 Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.09.2002.

Broj riječi: 564

Autor: Isabelle Lasserre

Procès Milosevic: fin du premier acte

Suđenje Miloševiću: konac prvoga čina

Sažetak:

Članak najavljuje svjedočenje američkog generala Wesleya Clarcka u suđenju Miloševiću.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.09.2002.

Broj riječi: 705

Autor: Isabelle Lasserre

Slobodan Milosevic en face aux morts de Srebrenica

Slobodan Milošević suočen smrtvima iz Srebrenice

Sažetak:

Na haškom suđenju otvoreno je novo poglavlje za Miloševićeve zločine, one počinjene u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.09.2002.

Broj riječi: 1.154

Autor: Renaud Girard

Duel électoral au sommet pour la présidence serbe

Izborni dvoboj za predsjedničku fotelju

Sažetak:

Dvije godine poslije svrgavanja s vlasti Slobodana Miloševića, u Srbiji se održava prvi krug predsjedničkih izbora. Glavni favorit je Vojislav Koštunica, sadašnji predsjednik Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.10.2002.

Broj riječi: 453

Autor: Milica Cubrillo

Une entreprise yougoslave soupçonné de vendre des armes à Saddam

Jugoslavensko poduzeće osumnjičeno za prodaju oružja Sadamu

Sažetak:

Sumnja se veže za činjenicu da je irački režim imao tijesnu vojnu suradnju s Jugoslavijom iz razdoblja nesvrstanih, te da se ta suradnja nastavila i pod režimom Slobodana Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.12.2002.

Broj riječi: 45

Autor: bez naznake

Slobodan Milosevic refuse un examen psychiatrique

Slobodan Milošević odbija psihijatrijski pregled

Sažetak:

Milošević odbio podvrgnuti se psihijatrijskom pregledu kako su to tražili suci haškog Tribunala.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.12.2002.

Broj riječi: 561

Autor: Isabelle Lasserre

Le TPI inculpe Milosevic de génocide en Bosnie

MKSJ optužio Miloševića za genocid u Bosni

Sažetak:

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju nastavlja sudski proces protiv Slobodana Miloševića za zločine počinjene u Bosni.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.01.2003.

Broj riječi: 395

Autor: Isabelle Lasserre

Une police européenne à Sarajevo

Europol u Sarajevu

Sažetak:

Poslije pasivnog ponašanja plavih kaciga u Srebrenici gdje su trebale braniti zaštićenu zonu, a dogodilo se suprotno, u Sarajevu će početi djelovati policijske snage Europske unije - Europol.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.01.2003.

Broj riječi: 310

Autor: Isabelle Lasserre

Srebrenica: le général Janvier mis en cause

Srebrenica: pitna uloga generala Janviera

Sažetak:

Po ugledu na nizozemsku istragu o padu zaštićene srebreničke enklave, francuske vlasti će također ispitati okolnosti pod kojim je nastradalo oko 7.000 Muslimana i koja je bila uloga francuskog generala Janviera u tim događajima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.02.2003.

Broj riječi: 570

Autor: Isabelle Lasserre

Les hommes de main de Milosevic

Miloševićevi ljudi za prljave poslove

Sažetak:

Dugo je Slobodan Milošević bio smatran na Zapadu kao nezaobilazni faktor mira na Balkanu. Poslije Daytonskog mirovnog sporazuma stvari su se počele mijenjati. Članak ukazuje na neke Miloševićeve ljude koji su odrađivali prljave poslove za njega.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.02.2003.

Broj riječi: 723

Autor: Serge Michel

**Le leader serbe Vojislav Seselj devant ses juges à La Haye
Srpski lider Vojislav Šešelj pred sudskim vijećem u Haagu**

Sažetak:

Opće je mišljenje da je suđenje Miloševiću bila samo predigra u odnosu na ono što čeka haške suce s nepredvidivim Šešeljem.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2003.

Broj riječi: 784

Autor: Isabelle Lasserre

Zoran Djindjic assassiné à Belgrade

Zoran Đinđić ubijen u Beogradu

Sažetak:

Zoran Đinđić, ključna osoba u svrgavanju Slobodana Miloševića, izrešetan u Beogradu što je izazvalo konsternaciju i nedoumice u Srbiji.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2003.

Broj riječi: 756

Autor: Isabelle Lasserre

L'ombre de Milosevic plane sur l'assassinat de Djindjic
Miloševićeva sjena lebdi nad Đinđićevim ubojstvom

Sažetak:

Demokratske i reformatorske snage u Beogradu pribojavaju se Miloševićeva utjecaja na srbijansku politiku iako je ovaj u haškom pritvoru.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.03.2003.

Broj riječi: 503

Autor: Milica Cubrilo

Le clan mafieux proche de Slobodan Milosevic soupçonné
Osumnjičen mafijaški klan blizak Slobodanu Miloševiću

Sažetak:

Osvrt na razgovor s članovima studentskog pokreta "Otpor" koji je zaslužan za svrgavanje Slobodana Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.03.2003.

Broj riječi: 482

Autor: Milica Cubrilo

La traque sans merci des assassins de Zoran Djindjic
Bespoštedna potraga za ubojicama Zorana Đinđića

Sažetak:

Potruga za ubojicama Zorana Đinđića uvelike otežana budući da su još uvijek aktivne vojno-obavještajne strukture iz doba Miloševićeva režima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.04.2003.

Broj riječi: 49

Autor: bez naznake

Hommage aux victimes de Srebrenica

Odana počast žrtvama Srebrenice

Sažetak:

Oko 5.000 osoba [Bošnjaka - što tekst ne precizira] iz svih dijelova Bosne prisustvovalo je u Srebrenici ukopu prvih 600 identificiranih žrtava Srebrenice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.04.2003.

Broj riječi: 843

Autor: Richard perle

La chute de l'ONU

Srozavanje UN-a

Sažetak:

Vidjelo se na primjeru Sarajeva, poglavito Srebrenice, kako Ujedinjeni narodi brane svoje "zaštićene zone".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.04.2003.

Broj riječi: 81

Autor: bez naznake

L'ex-commandant de Srebrenica devant le TPI

Bivši zapovjednik Srebrenice pred haškim Tribunalom

Sažetak:

U Haagu je podignuta optužnica protiv bivšeg muslimanskog zapovjednika Srebrenice tridesetogodišnjeg Nasera Orlića. Imputiraju mu se zločini počinjeni od juna/lipnja 1992 do marta/ožujka 1993.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.04.2003.

Broj riječi: 265

Autor: Isabelle Lasserre

Mandat d'arrêt contre épouse de Milosevic

Nalog za hapšenje supruge Slobodana Miloševića

Sažetak:

Nadležno pravosudno tijelo u Beogradu izdalo nalog za hapšenje Mire Marković, Miloševićeve supruge zbog "zloupotrebe položaja".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.05.2003.

Broj riječi: 54

Autor: bez naznake

Quatre Serbe en procès

Suđenje četvorici Srba

Sažetak:

Počinje suđenje četvorici pripadnika vojske bosanskih Srba za počinjene zločine u Srebrenici 1995. godine gdje je ubijeno nekoliko tisuća muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.05.2003.

Broj riječi: 64

Autor: bez oznake

Un deuxième officier serbe reconnaît sa culpabilité

Još jedan srpski oficir priznao krivnju

Sažetak:

Ovo je drugi slučaj da je jedan srpski oficir priznao, ali samo djelomično, odgovornost za ubojstvo nekoliko tisuća Muslimana u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.06.2003.

Broj riječi: 458

Izvor: AFP

Un bourreau de Vukovar arrêté à Belgrade

Krvnik iz Vukovara uhapšen u Beogradu

Sažetak:

U povodu hapšenja vukovarskog ratnog zločinca i eventualnog procesuiranja osoba za srebrenički masakr u Beogradu razmišljaju po onoj izreci iz Evandjelja: "Bolje je osuditi jednog čovjeka nego cijeli narod".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2003.

Broj riječi: 98

Autor: bez naznake

A noter

Pribilježeno

Sažetak:

Srebrenica je komemorirala osmu obljetnicu tragičnih dana iz ljeta 1995. godine kada su snage vojske bosanskih Srba pod zapovjedništvom generala Mladića poubijale 8.000 Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2003.

Broj riječi: 591

Autor: bez naznake

Le procureur tente d'impliquer Chirac

Tužiteljstvo pokušava uplesti Chiraca

Sažetak:

Zoran Lilić, bivši jugoslavenski predsjednik, nastupajući kao svjedok obrane u Miloševićevom procesu, nastojao je dokazati da je svojedobno bilo «nekavih dogovora i obećanja» između Chiraca i Miloševića. Ujedno je rečeno da je američki predsjednik Bill Clinton predlagao Chiracu da se vojnom akcijom preuzme Srebrenica koju je osvojio Mladić.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.07.2003.

Broj riječi: 2.349

Autor: Renaud Girard

Zoran Djindjic, l'homme qui avait passé un pacte avec le diable

Zoran Đinđić: Tko s đavlom tikve sadi o glavu mu pucaju

Sažetak:

Članak analizira pozadinu Đinđićeva ubojstva i zaključuje da ubijeni premijer nije smio praviti nikakve ustupke svojim vatrenim oponentima iz ultranacionalističkog podzemlja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.07.2002.

Broj riječi: 360

Izvor: AFP

Coup de théâtre au procès Milosevic

Obrat na suđenju Miloševiću

Sažetak:

Radomir Marković, bivši šef srbijanske sigurnosti, na suđenju Miloševiću, kao svjedok obrane, odbio je kao vjerodostojne sve teze tužiteljstva.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.08.2003.

Broj riječi: 51

Autor: bez naznake

Découverte d'une fosse commune

Pronađena masovna grobnica

Sažetak:

U istočnoj Bosni pronađena je masovna grobnica s oko 500 tijela Srebreničana i civila iz Zvornika ubijenih početkom rata 1992. godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.08.2003.

Broj riječi: 429

Autor: Jennifer Schwarz

Reprise du procès Milosevic devant le TPI

Nastavak suđenja Miloševiću pred MKSJ

Sažetak:

Nastavlja se suđenje Slobodanu Miloševiću uz svjedočenje već osuđenog Dražena Erdemovića, inače Hrvata, koji je nasilno zavojačen u vojsku bosanskih Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.08.2003.

Broj riječi: 429

Autor: Jennifer Schwarz

Reprise du procès Milosevic devant le TPI

Nastavljeno suđenje Miloševiću na haškom Tribunalu

Sažetak:

Poslije trodnevne ljetne pauze, u Haagu je nastavljeno suđenje Slobodanu Miloševiću za počinjene zločine u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.08.2003.

Broj riječi: 265

Izvor: AFP

Opération de la Sfor contre Karadjic

SFOR u potrazi za Karadžićem

Sažetak:

Uhapšen bivši oficir vojske bosanskih Srba koji se sumnjiči da je pomagač u skrivanju Radovana Karadžića, optuženog za ubojstvo 7.000 bosanskih muslimana u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.10.2003.

Broj riječi: 339

Autor: Isabelle Lasserre

Le président croate accable Milosevic

Hrvatski predsjednik teško tereti Miloševića

Sažetak:

Stjepan Mesić, hrvatski predsjednik, u svojstvu svjedoka optužbe teško je optuživao na haškom Tribunalu Slobodana Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.10.2003.

Broj riječi: 647

Autor: Isabelle Lasserre

La mort d'Alija Izetbegovic, symbole de la résistance bosniaque

Smrt Alije Izetbegovića, simbola bošnjačkog otpora

Sažetak:

Hrvatski predsjednik je umro prije tri godine od posljedica raka. Srbijanski predsjednik je trenutačno u ševeningenskom pritvoru. Treći protagonist balkanskih događaja, Alija Izetbegović, napustio je ovaj svijet. Bio je oličenje bošnjačkog otpora. Članak se također osvrće na njegove pregovore s Tuđmanom i Miloševićem.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 10.11.2003

Broj riječi: 90

Autor: bez naznake

Plainte contre l'ONU et les Pays-Bas

Tužba protiv UN i Nizozemske

Sažetak:

Udruga preživjelih Srebreničana, mjesta najvećeg masakra u Europi poslije II. svjetskog rata, tužit će Ujedinjene narode i Nizozemsku za nepoštivanje Međunarodne konvencije o sprečavanju genocida.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.11.2003.

Broj riječi: 484

Autor: Isabelle Lasserre

Belgrade à l'épreuve de la démocratisation

Beograd na ispitu demokratizacije

Sažetak:

Članak opisuje političko-gospodarske prilike u Srbiji tri godine poslije Miloševićeva svrgavanja s vlasti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 10.12.2003.

Broj riječi: 62

Autor: bez naznake

L'heure du jugement pour Dragan Obrenovic

Trenutak presude za Dragana Obrenovića

Sažetak:

Očekuje se presuda bosanskom Srbinu Draganu Obrenoviću koji je priznao da je sudjelovao u ubojstvu nekoliko tisuća srebreničkih Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.12.2003.

Broj riječi: 56

Autor: bez naznake

Condamnation pour Srebrenica

Presuda za Srebrenicu

Sažetak:

Osuđen Dragan Obrenović, bivši pripadnik snaga bosanskih Srba. On je prvi Srbin koji je priznao počinjenje zločina.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.12.2003.

Broj riječi: 48

Autor: bez naznake

Milosevic et Seselj interdits de campagne

Miloševiću i Šešelju zabranjena predizborna kampanja

Sažetak:

Budući da su oba u ševeningenskoj pritvorskoj jedinici, MKSJ zabranio je i Miloševiću i Šešelju bilo kakve predizborne aktivnosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.12.2003.

Broj riječi: 88

Autor: bez naznake

Wesley Clark témoigne au procès Milosevic

Wesley Clark svjedoči na suđenju Miloševiću

Sažetak:

Bivši zapovjednik NATO-snaga u Europi general Wesley Klark svjedočio je na zatvorenom dijelu suđenja u slučaju Milošević.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.12.2003.

Broj riječi: 716

Autor: Isabelle Lasserre

Srebrenica: Milosevic mis en accusation par le général Clark

Srebrenica: general Clark tereti Miloševića

Sažetak:

Iz svjedočenja generala Klarka proizlazi da je Milošević dobro znao da se priprema masakr u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.10.2003.

Broj riječi: 562

Autor: Isabelle Lasserre

Nouvelles tensions entre Belgrade et La Haye

Nove tenzije između Beograda i Haaga.

Sažetak:

Izručenje Haggu Slobodana Miloševića razjedinilo srbijanske parlamentarce. Oporba postavlja pitanje povjerenja vladi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.12.2003.

Broj riječi: 75

Autor: bez naznake

Dix-sept ans de prison pour Dragan Obrenovic

Sedamnaest godina zatvora za Dragana Obrenovića

Sažetak:

Oficir vojske bosanskih Srba Dragan Obrenović, koji je priznao svoju umiješanost u srebrenički masakr, osuđen na 17 godina zatvora u haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.12.2003.

Broj riječi: 861

Autor: Isabelle Lasserre

Le retour de Slobodan Milosevic sur la scène internationale

Povratak Slobodana Miloševića na međunarodnu scenu

Sažetak:

Tri godine poslije svrgavanja s vlasti Slobodana Miloševića u Srbiji se održavaju prijevremeni parlamentarni izbori. Miloševićeve pristalice očekuju povratak na vlast.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.12.2003.

Broj riječi: 984

Autor: Renaud Girard

Forte poussée des ultranationalistes

Veliki prodor ultranacionalista

Sažetak:

Sa 27,7% osvojenih glasova Šešeljevi ultranacionalisti, inače saveznici Miloševićeve Socijalističke partije, osvojili pojedinačno najveći broj skupštinskih mandata.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.12.2003.

Broj riječi: 212

Autor: bez naznake

Les électeurs serbes défient l'Europe

Srbijanski birači izazivaju Europu

Sažetak:

Srbijanski ultranacionalisti birajući Šešelja i Miloševića za srbijanske zastupnike, iako su oba u Hagu, dali su jasnu poruku Europi što misle o njoj.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.01.2004.

Broj riječi: 1.986

Autor: Georges Quioc

Renaud Girard

Les Balkans s'enfoncent dans la crise

Na Balkanu se produbljuje kriza

Sažetak:

Prema autorima članka proizlazi da kolovođe ratnih zločina na Balkanu još uvijek imaju dobru prođu kod svojih birača. To potvrđuje činjenica da su i Slobodan Milošević i Vojislav Šešelj, iako oba u Haagu, pobijedili na srbijanskim parlamentarnim izborima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.12.2003.

Broj riječi: 904

Autor: Renaud Girard

L'élection de Milosevic, un défi pour l'Europe

Miloševićev izbor za zastupnika - izazov Europi

Sažetak:

Socijalistička partija Srbije i njen kandidat Slobodan Milošević osvojili su na parlamentarnim izborima 7,6% glasova što predstavlja 22 zastupnička mjesta u srbijanskom parlamentu. Još jedna bačena rukavica u lice Europe.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.12.2003.

Broj riječi: 336

Autor: Pierre Rousselin

Signal d'alarme à Belgrade

Uzbuna u Beogradu

Sažetak:

Imenovanje Slobodana Miloševića i Vojislava Šešelja za nositelje lista na srbijanskim parlamentarnim izborima zbunjuje kako srbijansku, tako i međunarodnu političku javnost.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.12.2003.

Broj riječi: 491

Autor: Isabelle Lasserre

Vojislav Seselj, le chantre de la "Grande Serbie"

Vojislav Šešelj - predvodnik "Velike Srbije"

Sažetak:

Članak objavljuje vijest da su i Slobodan Milošević i Vojislav Šešelj izabrani za poslanike u beogradskoj Narodnoj skupštini. Daje se poseban prikaz o političkoj platformi radikalskog vođe Vojislava Šešelja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.01.2004.

Broj riječi: 63

Autor: bez naznake

Tractations pour la formation du gouvernement

Pregovori za formiranje vlade

Sažetak:

Šešeljeve radikale i Miloševićeve socijaliste (bivši komunisti) nitko ne želi kao koalicijske partnere. Koštunica ima najveće šanse za mandatara.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.01.2004.

Broj riječi: 48

Autor: bez naznake

Perisic témoigne contre Milosevic

Perišić svjedoči protiv Miloševića

Sažetak:

Bivši šef generalštaba Vojske Jugoslavije general Perišić svjedok je optužbe na suđenju Slobodanu Miloševiću u Haagu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.01.2004

Broj riječi: 671

Autor: Bronislaw Geremek

La démocratie à l'étiage

Demokracija u padu

Sažetak:

Izborom za narodne zastupnike u srbijanskom parlamentu dvojice optuženika za najteže ratne zločine - Vojislava Šešelja i Slobodana Miloševića - pokazuje pravu razinu srbijanske političke scene.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.02.2004.

Broj riječi: 635

Autor: Isabelle Lasserre

Confusion et manoeuvres politiques à Belgrade

Konfuzija i politički manevri u Beogradu

Sažetak:

Relativne pobjede na parlamentarnim izborima srbijanske oporbe i nacionalističkih snaga ometaju imenovanje mandataru za novu srbijansku vladu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.02.2004.

Broj riječi: 69

Autor: bez naznake

Les reformistes prêts à rallier Milosevic

Reformisti voljni pridružiti se Miloševiću

Sažetak:

Vojislav Koštunica, na iznenađujući način, je izjavio da je voljan surađivati s Miloševićevim pristalicama u cilju stvaranja parlamentarne većine u srbijanskoj Narodnoj skupštini.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.02.2004.

Broj riječi: 51

Autor: bez naznake

Koštunica nommé premier ministre

Koštunica imenovan za premijera

Sažetak:

Uz glasačku pomoć Miloševićevih socijalista, Vojislav Koštunica dobio dovoljno glasova da postane srbijanskim premijerom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.02.2004.

Broj riječi: 66

Autor: bez naznake

Procès Milosevic: l'accusation boude son dossier

Suđenje Miloševiću: tužiteljstvo se ne osvrće na njegov dosje

Sažetak:

Tužiteljstvo je odlučilo da neće koristiti dva dodatna dana za prednošenje dokaznog materijala.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.02.2004.

Broj riječi: 443

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic va présenter sa défense

Milošević će se sam braniti

Sažetak:

Prvi dio procesa Miloševiću je završen iznošenjem više od 30.000 stranica optužnog i dokaznog materijala od strane tužiteljstva. Optuženik Milošević odlučio se sam braniti bez pomoći odvjetnika/advokata.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.03.2004.

Broj riječi: 507

Autor: Hervé Bentegeat

"N'ayez pas peur de l'Islam"

"Ne bojte se islama"

Sažetak:

Došavši u Srebrenicu 1993. godine francuski general Morillon obećavao je Srebreničanima: "Neću vas napustiti". Poslije je ipak morao napustiti mjesto zapovjednika plavih kaciga.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.03.2004.

Broj riječi: 377

Autor: Nathalie Simon

La Bosnie panse ses plaies

Bosna liječi svoje rane

Sažetak:

Osvrt na rat u Bosni, na mjesta užasa, na tragediju u Srebrenici, muslimansku enklavu koja je trebala biti "zaštićena", potom napuštena od plavih kaciga, da bi konačno bila "očišćena" od strane Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.04.2004.

Broj riječi: 741

Autor: Isabelle Lasserre

L'incroyable cavale de Karadzic

Nevjerojatna Karadžićeva bježanija

Sažetak:

Čovjek koji je uzeo za taoce francuske vojnike iz sastava mirovnih snaga UN, ratni zločinac za pokolj srebreničkih Muslimana, počinitelj još drugih mnogih nedjela - Radovan Karadžić još je uvijek neuhvatljiv. Zaista čudno.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2004.

Autor: Bernard Morlino

Peter Handke: "On m'a accusé d'être serbophile"

Peter Handke: "Optužuju me da sam srboljubac"

Sažetak:

Autor komentira Handkeovo prononsirano srbofilstvo navodeći njegove riječi da mu nije namjera "kaditi i slaviti Miloševićeve postupke, već samo progovoriti u obranu srpske stvari".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2004.

Broj riječi: 691

Autor: Per Ahlmark

Kofi Annan et les hérésies de l'ONU

Kofi Annan i hereze Ujedinjenih naroda

Sažetak:

Srebrenica sa svojih 7.000 ubijenih i Ruanda su dvije neoprostive katastrofe koje izravno idu na savjest Ujedinjenih naroda.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2004.

Broj riječi: 34

Autor: bez naznake

1 631 témoins pour Milosevic

1.631 svjedok za Miloševića

Sažetak:

Milošević je zatražio od Tribunala da pozove 1.631 svjedoka obrane.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2004.

Broj riječi: 46

Autor: bez naznake

Une prime pour assassiner Djindjic

Nagrada za ubojstvo Đinđića

Sažetak:

Čuju se priče da je Miloševićev sin navodno nudio lokalnoj mafiji 5 milijuna DEM (oko 2,4 milijuna eura) za ubojstvo Đinđića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.04.2004.

Broj riječi: 47

Autor: bez naznake

35 ans de prison pour Krstic

35 godina zatvora za Krstića

Sažetak:

Krstić je osuđen u prvostupanjskom postupku na 35 godina zatvora za suučesništvo u genocidu, za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.06.2004.

Broj riječi: 661

Autor: Isabelle Lasserre

Le retour en force des ultranationalistes serbes

Veliki povratak srbijanskih ultranacionalista

Sažetak:

Analizira se velika izborna pobjeda Tomislava Nikolića, "desne ruke" Vojislava Šešelja, koji bi, prema mišljenju zapadnih diplomata u Beogradu, želio povratak u Miloševićevo doba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.06.2004.

Broj riječi: 719

Autor: Isabelle Lasserre

Serbie: un ultranationaliste en tête à la présidentielle

Srbija: ultranacionalist vodi na predsjedničkim izborima

Sažetak:

U prvom krugu predsjedničkih izbora u Srbiji vodi kandidat Radikalne stranke (ultranacionalisti). Nacionalistički premijer kojega podržava Miloševićeva Socijalistička partija, izjavio je da mu suradnja s MKSJ neće biti prioritetni zadatak ako pobijedi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.06.2004.

Broj riječi: 699

Autor: Isabelle Lasserre

Les Serbes redécouvrent leur tropisme russe

Srbi se ponovo okreću prema majčici-Rusiji

Sažetak:

Izgleda da se Srbi ponovo vraćaju slavofilskom romantizmu XIX. stoljeća. U Moskvi su, tako, našli utočište Miloševićeva supruga, sin i brat, bivši srbijanski ambasador/veleposlanik u Moskvi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.06.2004.

Broj riječi: 49

Autor: bez naznake

Milosevic toujours accusé de génocide

Miloševiću potvrđena točka optužnice za genocid

Sažetak:

MKSJ ponovo potvrdio da ne odustaje od točke optužnice kojom se Milošević optužuje za zločin genocida.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.06.2004.

Broj riječi: 36

Autor: bez naznake

Un officier serbe condamné pour Srebrenica

Srpski oficir osuđen za Srebrenicu

Sažetak:

Oficir vojske bosanskih Srba Dragan Obrenović, osuđen na 17 godina zatvora, bit će prebačen u Norvešku na izdržavanje kazne.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.07.2004.

Broj riječi: 352

Autor: Isabelle Lasserre

Soixante responsables bosno-serbes limogés

Šezdeset dužnosnika bosanskih Srba smijenjeno

Sažetak:

Pod pritiskom međunarodne zajednice i MKSJ i usprkos pruženom otporu, vlasti Republike Srpske morale su smijeniti šezdeset svojih dužnosnika koji su bili umiješani u srebrenički masakr.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.07.2004.

Broj riječi: 59

Autor: bez oznake

Slobodan Milosevic présente sa défense

Slobodan Milošević daje sam svoju obranu

Sažetak:

Slobodan Milošević danas započinje sam svoju obranu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.07.2004.

Broj riječi: 469

Autor: Luc de Barochez

Le procès de Milosevic remis en question

Upitan početak Miloševićevog suđenja

Sažetak:

Sudsko vijeće MKSJ odgodilo na neodređeno vrijeme suđenje Slobodanu Miloševiću radi «pogoršanog zdravstvenog zdravlja».

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 07.07.2004.

Broj riječi: 154

Autor: bez naznake

Procès Milosevic: l'argument médical écarté

Suđenje Miloševiću: odbijeni medicinski razlozi

Sažetak:

Sudsko vijeće odlučilo da će nastaviti kazneni postupak protiv Slobodana Miloševića usprkos njegova pogoršanog zdravstvenog stanja koje nije takve prirode da optuženik ne bi mogao sudjelovati u procesnim radnjama.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2004.

Broj riječi: 60

Autor: bez naznake

Radovan Karadzic pourrait se rendre

Radovan Karadžić bi se navodno mogao predati

Sažetak:

U srbijanskim i srpskim (Vosna) krugovima kolaju vijesti da bi se Karadžić pod određenim uvjetima mogao predati haškom Sudu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.07.2004.

Broj riječi: 60

Autor: bez naznake

Le procès de Milosevic à nouveau ajourné

Ponovo odgođeno suđenje Slobodanu Miloševiću

Sažetak:

Suđenje koje je trebalo biti nastavljeno 19. jula/srpnja ponovo je odgođeno za neko vrijeme.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.08.2004.

Broj riječi: 69

Autor: bez naznake

25 milliards de dollars

25 milijardi dolara

Sažetak:

Postavljeno je pitanje koje je stvarno bogatstvo Slobodana Miloševića u odnosu na neke druge diktatore. Tako je Nigerijac Sani Abacha "težak" između 2 i 5 milijardi dolara, Milošević samo jednu milijardu dok iza njega slijedi Haićanin Jean-Claude Duvalier sa samo 300 do 800 milijuna dolara.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.08.2004.

Broj riječi: 180

Autor: bez oznake

Milosevic parle

Milošević govori

Sažetak:

Milošević je primio u ševenginenskoj pritvorskoj jedinici novinare Le Figaroa u svrhu davanja intervjua.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.08.2004.

Broj riječi: 213

Autor: bez naznake

Chronique d'un règne sans partage

Kronika jedne neprikosnovene vladavine

Sažetak:

Članak je ustvari profesionalni i politički curriculum vitae Slobodana Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.08.2004.

Broj riječi: 2.045

Autor: Renaud Girard

Comment Milosevic prépare sa défense

Kako Milošević priprema svoju obranu

Sažetak:

Autor dovodi u vezu pad zaštićene zone UN u Srebrenici i masakr 7.000 muslimanskih muškaraca uz retoričko pitanje kako će to Tribunalu objasniti Slobodan Milošević.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.08.2004.

Broj riječi: 195

Autor: bez naznake

Slobodan Milosevic a reçu mardi Le Figaro

Slobodan Milošević primio je u utorak novinare Le Figaroa

Sažetak:

Ekipe novinara Le Figaroa imala je intervju s Miloševićem u ševeningenskoj zatvorskoj jedinici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 31.08.2004.

Broj riječi: 314

Autor: Isabelle Lasser

Milosevic dénonce un "complot" contre les Serbes

Milošević optužuje "zavjeru" protiv Srba

Sažetak:

Miloševiću se sudi za ratne pohode u Hrvatskoj, Bosni i Kosovu. Na početku drugoga dijela sudskog procesa, Milošević optužuje "zavjeru" koja se prema njegovu mišljenju sustavno vodi protiv Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.09.2004.

Broj riječi: 400

Autor: Isabelle Lasserre

Slobodan Milosevic accuse les puissances occidentales

Slobodan Milošević optužuje zapadne sile

Sažetak:

U svojoj uobičajenoj maniri, s kravatom u bojama jugoslavenske trobojnice, Milošević je počeo svoju obranu optužujući Zapad zaraspad jugoslavenske federacije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.09.2004.

Broj riječi: 81

Autor: bez naznake

Le procès Milosevic suspendu jusqu'au 12 octobre

Suđenje Miloševiću odgođeno do 12. oktobra/listopada

Sažetak:

Suđenje Miloševiću odgođeno do 12. oktobra/listopada budući da su svjedoci obrane odbili svjedočiti prosvjedujući protiv načina vođenja postupka.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.10.2004.

Broj riječi: 1.750

Autor: Renaud Girard

La bombe à retardement

Bomba s fitiljem

Sažetak:

U srcu Europe, na bosanskoj zemlji, u razdoblju od 1992. do 1995. godine poginulo je u ratnom vihoru 200.000 ljudi, žena i djece. Sada se pokušava od ostataka ponovo ustrojiti multietnička državna zajednica. Pitanje ostaje otvoreno o mogućnosti jednog takvog rješenja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.10.2004.

Broj riječi: 59

Autor: bez naznake

Municipales: deux blocs à égalité

Općinski izbori: borba dvaju izjednačenih blokova

Sažetak:

Četiri godine poslije Miloševićeva političkog pada održavaju se u Srbiji prvi demokratski općinski izbori. Za naklonost birača bore se dva brojčano izjednačena bloka: reformistički i ultranacionalistički.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.10.2004.

Broj riječi: 56

Autor: bez naznake

Reprise du procès Milosevic

Nastavljeno suđenje Miloševiću

Sažetak:

Poslije jednomjesečne stanke, nastavljeno suđenje Slobodanu Miloševiću. Tribunal dodijelio Miloševiću dva britanska odvjetnika/advokata po službenoj dužnosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.10.2004.

Broj riječi: 63

Autor: bez naznake

Appel à la reddition d'un Serbo-Bosniaque

Bosanski Srbin poziva na predaju

Sažetak:

Ljubiša Beara, haški optuženik za masakr u Srebrenici, uputio je poziv svojim bivšim suborcima da se predaju haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.10.2004.

Broj riječi: 37

Autor: bez naznake

La République serbe reconnaît les massacres

Republika Srpska priznaje masakr

Sažetak:

Po prvi put službene vlasti Republike Srpske priznale su da je u Srebrenici ubijeno 1995. godine više od 7.000 Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 22.10.2004.

Broj riječi: 48

Autor: bez naznake

Milosevic fait appel pour se défendre lui-même

Milošević uložio žalbu tražeći pravo da se sam brani

Sažetak:

Pred žalbenim vijećem MKSJ Milošević je opet tražio da mu se omogući da se sam brani.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.11.2004.

Broj riječi: 64

Autor: bez naznake

Milosevic pourra assurer sa défense

Milošević će se moći sam braniti

Sažetak:

Žalbeno vijeće MKSJ dozvolilo Miloševiću da se sam brani.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.11.2004.

Broj riječi: 65

Autor: bez naznake

"Excuses" serbes sur Srebrenica

Srbi se ispričali za Srebrenicu

Sažetak:

Po prvi put poslije masakra 8.000 muslimanskih ljudi, mladića i djece došle su službene isprike sa srpske strane.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.11.2004.

Broj riječi: 52

Autor: bez naznake

Premier témoin de Milosevic à la barre

Svjedočio prvi svjedok obrane u predmetu Milošević

Sažetak:

Slobodan Milošević je pozvao pred sudsko vijeće MKSJ svoga prvog svjedoka.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.11.2004.

Broj riječi: 35

Autor: bez naznake

Le général Krstić purgera sa peine en Grande-Bretagne

General Krstić odležat ćekaznu u Velikoj Britaniji

Sažetak:

Krstić je osuđen na 36 godina zatvora za suučesništvo u masakru srebreničkih Muslimana. Kaznu će izvršiti u britanskom zatvoru.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.12.2004.

Broj riječi: 176

Izvor: AFP

L'attentat contre le président serbe n'était qu'un incident

Atentat protiv srbijanskog predsjednika samo je jedan incident

Sažetak:

Srbijanski ultranacionalisti koji zauzimaju značajne političke pozicije u zemlji smatraju da je suđenje Slobodanu Miloševiću "protusrpski čin".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.12.2004.

Broj riječi: 429

Autor: Isabelle Lasserre

L'OTAN continuera la chasse aux criminels de guerre

NATO nastavlja lov na ratne zločince

Sažetak:

NATO snage uz političku potporu Sjedinjenih Država odlučne da pronađu ratne zločince. Američka vlada je dapače raspisala potjernicu s nagradom od 5 milijuna dolara za hapšenje Karadžića i Mladića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.01.2005.

Broj riječi: 528

Autor: Isabelle Lasserre

Stipe Mesic conduira son pays vers l'Europe

Stipe Mesić uvest će svoju zemlju u Europu

Sažetak:

U povodu Mesićeve predsjedničke inauguracije, članak podsjeća da je došlo do političkog raskida između njega i Franje Tuđmana kada je Mesiću bilo jasno da je došlo do neupitnog dogovora o podjeli Bosne između Tuđmana i Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.01.2005.

Broj riječi: 34

Autor: bez naznake

Une condamnation pour complicité de génocide

Presuda za sudioništvo u genocidu

Sažetak:

Haški Tribunal je donio drugu presudu u svojoj povijesti za genocid počinjen u Srebrenici 1995. godine kada je poubijano više od 7.000 muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.01.2005.

Broj riječi: 999

Autor: Isabelle Lasserre

Voyage dans la "prison internationale"

Posjet"međunarodnom zatvoru"

Sažetak:

Članak je više analitičke prirode gdje se na koncu konstatira da je u ševeningenskom pritvoru skoro cijela nekadašnja Miloševićeva politička garnitura.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.02.2005.

Broj riječi: 214

Autor: Isabelle Lasserre

Les liens se reforment

Učvršćuju se stare veze

Sažetak:

Gospodarske veze između Rusije i Srbije bile su veoma jake u vrijeme vladavine Slobodana Miloševića. Mnogi srbijanski tajkuni su tonaveliko iskoristili u svoju korist.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.02.2005.

Broj riječi: 699

Autor: Renaud Girard

Les Russes sont de retour en Serbie

Rusi se vraćaju u Srbiju

Sažetak:

Šesnaest godina poslije pada Berlinskog zida i pet godina poslije svrgnuća s vlasti Slobodana Miloševića, Rusi se ponovo pojavljuju u Srbiji kao značajni investitori u jedno duboko posrnulo gospodarstvo.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.02.2005.

Broj riječi: 806

Autor: Isabelle Lasserre

L'ombre de l'"Orchestre rouge" sur la mort du premier ministre

Sjena "Crvenog orkestra" nadvila se nad premijerovom smrću

Sažetak:

Članak sugerira da su se u Beogradu održavali tajni sastanci u listopadu/oktobru 2000. kada se rušio Miloševićev režim na kojima su sudjelovali ruski obavještajci i diplomati. Odatle i aluzija na "Crveni orkestar".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 24.02.2005.

Broj riječi: 859

Autor: Isabelle Lasserre

Le voile se lève sur l'assassinat de Zoran Djindjic

Koprena tajnosti se diže subojstva Zorana Đinđića

Sažetak:

Sve je jasnije da se naručitelji ubojstva moraju potražiti u konzervativnim i nacionalističkim redovima srbijanske politike koji su podržavali Miloševićev politički program.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 26.02.2005.

Broj riječi: 63

Autor: bez naznake

Un ancien général se livre à la justice

Bivši general predaose Međunarodnom sudu

Sažetak:

Još jedna predaja jednog od Mladićevih generala koji je optužen za etničko čišćenje u bosanskim enklavama Srebrenici i Žepi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 27.02.2004.

Broj riječi: 443

Autor: Isabelle Lasserre

Milosevic va présenter sa défense

Milošević će se sam braniti

Sažetak:

Milošević će se trebati braniti radi kršenja Konvencije UN o genocidu usvojene 1948. godine za zločine počinjene u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.02.2005.

Broj riječi: 689

Autor: François Hauter

Le procès du chef des moudjahidines devant le TPI

Suđenje šefu mudžahedina pred MKSJ

Sažetak:

Autor članka prikazuje "bivšeg generala bosanskih muslimana Rasima Delića" kao zapovjednika mudžahedina i "odgovornog za zločine koji su oni počinili u Bosni".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 08.03. 2005.

Broj riječi: 70

Autor: bez naznake

Belgrade saurait où est Mladic

Beograd navodno zna gdje je Mladić

Sažetak:

Po svoj prilici službeni Beograd bi trebao znati gdje se skrivaju Radovan Karadžić i Ratko Mladić optuženi za ubojstvo 8.000 muslimana u Srebrenici i za četrdesettromjesečnu opsadu Sarajeva.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.03.2005.

Broj riječi: 90

Autor: Isabelle Lasserre

Les yeux fermés sur la purification ethnique

Skriveni poglediod etničkog čišćenja

Sažetak:

Milošević je uspio 90-tih godina prošloga stoljeća instrumentalizirati Srpsku pravoslavnu crkvu koja je otvoreno podržavala srpske nacionalističke ciljeve.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.03.2005.

Broj riječi: 779

Autor: Isabelle Lasserre

L'Eglise orthodoxe renforce son influence tous azimuts

Pravoslavna crkva naveliko širi svoj utjecaj

Sažetak:

Dugo sabijena u sakristiju, Srpska pravoslavna crkva naveliko se razmahala poslije Miloševićeva odlaska s političke scene. Danas su njene crkve pune srbijanske omladine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.03.2005.

Broj riječi: 542

Autor: Isabelle Lasserre

L'introuvable "héros" d'une "guerre sacrée"

Neuhvatljivi "heroj" iz "svetoga rata"

Sažetak:

Svi se sjećaju u Hrvatskoj da je hapšenje i izručenje Haagu Slobodana Miloševića koštalo života srbijanskog premijera Đinđića. Nacionalistička vlada u Zagrebu ne zna kako riješiti pitanje odbjeglog generala Ante Gotovine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.03.2005.

Broj riječi: 503

Autor: Isabelle Lasserre

Aux bons soins des services secrets russes

Uz pomoć ruskih obavještajaca

Sažetak:

Poslije političkog pada Slobodana Miloševića Moskva je postala, uz izravnu potporu ruskih tajnih službi, sigurno utočište za neke Miloševićeve pristalice kao i za same članove njegove uže obitelji.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.03.2005.

Broj riječi: 155

Autor: bez naznake

TPI: 120 inculpation en douze ans

MKSJ: 120 optužnica u dvanaest godina

Sažetak:

Prvi osuđenik je bio bosanski Srbin Radislav Krstić za ubojstva u Srebrenici. Tribunal bi trebao okončati prvostupanje postupke do konca 2008. godine i žalbene postupke do 2010. godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.04.2005.

Broj riječi: 39

Autor: bez naznake

Milosevic refuse de témoigner

Milošević odbija svjedočiti

Sažetak:

Milošević odbio dati zakletvu budući da Tribunal "smatra ilegalnim" i potvrdio je da nema namjeru svjedočiti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.06.2005.

Broj riječi: 71

Autor: bez naznake

Arrestation de paramilitaires

Uhapšeni pripadnici paravojnih formacija

Sažetak:

Dvojica pripadnika "Škorpiona", srpske paravojne postrojbe, Pero Petrašević i Aleksandar Medić koji su identificirani na video-zapisu kako ubijaju skupinu mladih Muslimana u Srebrenici, uhapšeni su kako javljaju službeni beogradski izvori.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.06.2005.

Broj riječi: 473

Autor: Isabelle Lasserre

Srebrenica: la vidéo qui accuse Belgrade

Srebrenica: Video-zapis optužuje Beograd

Sažetak:

Na suđenju Slobodanu Miloševiću tužiteljstvo je kao dokaz umiješanosti Beograda u srebrenički masakr prikazalo video-zapis o pogubljenju skupine mladih Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 09.07.2005.

Broj riječi: 46

Autor: bez naznake

Nouveau charnier à Srebrenica

Nova masovna grobnica u Srebrenici

Sažetak:

Nekoliko dana prije komemoracije o desetoj obljetnici srebreničkog masakra, forezničari pronašli novu masovnu grobnicu srebreničkih žrtava.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.06.2005.

Broj riječi: 721

Autor: Renaud Girard

La traque de Mladic s'accélère

Potruga za Mladićem se intenzivira

Sažetak:

Zbog bojazni da ga ne uhapsu NATO-ove snage u Bosni, Mladić je našao utočište u Miloševićevoj Srbiji gdje su mu stavili na raspolaganje vilu u Beogradu i automobil s vozačem.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 08.07.2005.

Broj riječi: 447

Autor: Renaud Girard

**Démonstration de force de l'Otan contre les criminels de guerre
NATO demonstrirao vojnu silu protiv ratnih zločinaca**

Sažetak:

Nekoliko dana prije obilježavanja desete obljetnice srebreničke tragedije, ponovo su se pokrenule u Bosni NATO-ove snage da bi uhapsile neke od ratnih zločinaca. Nitko nije uhapšen.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2005.

Broj riječi: 567

Autor: Renaud Girard

**Les Musulmans sont revenus habiter la ville
Muslimani se vraćaju živjeti u grad [Srebrenicu]**

Sažetak:

Ovdje je sve privid: i normalni povratak Muslimana i normalni suživot poslije doživljene tragedije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2005.

Broj riječi: 765

Autor: Renaud Girard

Srebrenica, mauvaise conscience de la communauté internationale

Srebrenica: nečista savjest međunarodne zajednice

Sažetak:

Komemorira se deseta obljetnica masakra 8.000 Muslimana od strane snaga bosanskih Srba. To je najveći masovni zločin u Europi poslije II. svjetskog rata.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2005.

Broj riječi: 106

Autor: bez naznake

Dix ans après Srebrenica

Srebrenica - deset godina kasnije

Sažetak:

Srebrenica je u tuzi i boli komemorirala tragične događaje iz ljeta 1995. godine kada je ubijeno oko 8.000 bosanskih Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2005.

Broj riječi: 108

Autor: bez naznake

Dixième anniversaire du massacre de Srebrenica

Deseta obljetnica masakra u Srebrenici

Sažetak:

Tisuće ljudi su prisustvovali u Potočarima komemoraciji povodom desete obljetnice masakra oko 8.000 Muslimana u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2005.

Broj riječi: 320

Autor: A.H

Le théâtre n'a jamais craint de s'occuper du monde

Scenska umjetnost nikada se nije bojala progovoriti o svijetu

Sažetak:

Na desetu godišnjicu srebreničkog masakra, komemoracijama na žrtve tog nečuvenog zločina pridružili su se i umjetnici na svjetski poznatom festivalu u Avignonu (Francuska).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.07.2004.

Broj riječi: 620

Autor: Ivan Rioufol

Le bloc-note: Les musulmans, premiers concernés

Blok-not: Tiče se ponajprije muslimana

Sažetak:

Komemoracija o desetoj obljetnici srebreničkog masakra gdje je poubijano 8.000 muslimana ne bi smjelo zasjeniti počinjena nedjela islamskih fundamentalista (muhadžedina).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 10.09.2005.

Broj riječi: 52

Autor: bez naznake

Fin de l'enquête contre les paramilitaires

Završena istraga protiv pripadnika paravojnih formacija

Sažetak:

U Beogradu je završena istraga protiv skupine pripadnika srpskih paravojnih formacija koje se optužuje za zločine počinjene u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.09.2005.

Broj riječi: 68

Autor: bez naznake

Découverte d'un charnier

Pronađena masovna grobnica

Sažetak:

Pronađena nova masovna grobnica s tijelima ubijenih Muslimana u jednom selu kod Srebrenice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 28.09.2005.

Broj riječi: 344

Autor: T. B.

La nomination d'un ministre fait scandale à Belgrade

Imenovanje ministra izazvalo skandal u Beogradu

Sažetak:

Imenovanje ministra u Vladi Srbije, i to osobe koja je optužena za masakr oko 8.000 muslimana u Srebrenici, izazvala veliki skandal u Beogradu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.10.2005.

Broj riječi: 52

Autor: bez naznake

Anniversaire de la chute de Milosevic

Godišnjica pada Slobodana Miloševića

Sažetak:

Srbijanski predsjednik Boris Tadić, obraćajući se javnosti prigodom pete godišnjice pada režima Slobodana Miloševića izjavio da žališto u Srbiji nije došlo do značajnijih promjena.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 06.10.2005.

Broj riječi: 45

Autor: bez naznake

L'enquête sur les massacres de Srebrenica

Istraga o masakru u Srebrenici

Sažetak:

Ustanovljen je popis od 19.473 pripadnika vojnih i policijskih snaga bosanskih Srba koji su na jedan ili drugi način bili involvirani u događaje u Srebrenici. Na vlastima RS je da utvrde da li se na popisu nalaze i osobe koje su počinile bilo koji vid ratnog zločina.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.10.2005.

Broj riječi: 255

Autor: bez naznake

Radovan Karadzic publie de nouveaux poèmes

Radovan Karadžić izdao novu zbirku pjesama

Sažetak:

Karadžićev izdavač Slavoljub Obradović iz Požarevca, inače rodnog mjesta Slobodana Miloševića, obavijestio je medije da je Radovan Karadžić objavio novu zbirku pjesama.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.12.2005.

Broj riječi: 60

Autor: bez naznake

Repères

Orijentir

Sažetak:

Osim Karadžića i Mladića još su u bijegu šestero Srba protiv kojih je podignuta haška optužnica. Ubijeno je 8.000 muslimana iako su na terenu bile značajne vojne i policijske snage NATO-a i Europske unije.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.12.2005.

Broj riječi: 928

Autor: Isabelle Lasserre

Mladic dans la ligne de mire des autorités serbes

Mladić u nišanu srbijanskih vlasti

Sažetak:

Nekadašnji šef srbijanske Službe sigurnosti general Petrović, izjavio je da je još tokom 1999. godine često viđao Ratka Mladića u parku jednog vojnog objekta.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.12.2005.

Broj riječi: 122

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Petero pripadnika srpske paravojne postrojbe "Škorpioni" izlaze u Beogradu pred sud za zločine počinjene u Bosni, poglavito u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 21.12.2005.

Broj riječi: 374

Autor: Stéphane Kovacs

Des paramilitaires serbes jugés à Belgrade

Suđenje u Beogradu pripadnicima srpskih paravojskih jedinica

Sažetak:

U Beogradu počinje suđenje skupini pripadnika srpskih paravojskih jedinica za počinjene zločine u Bosni. Srbijansko javno mnijenje još uvijek ne vjeruje da je u Srebrenici poubijano oko 8.000 Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.12.2005.

Broj riječi: 223

Autor: bez naznake

L'ancien chef militaire est accusé de génocide et de crimes de guerre

Bivši vojni zapovjednik optužen za genocid i ratne zločine

Sažetak:

Širi osvrt na Mladićevu ulogu kao zapovjednika srpskih vojnih postrojbi u zauzimanju Srebrenice i Žepe gdje je ubijeno oko 7.000 muslimanskih muškaraca.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.12.2005.

Broj riječi: 873

Autor: Stéphane Raphanaud

Mladić négocierait sa reddition avec Belgrade

Mladić navodno pregovara s Beogradom o svojoj predaji

Sažetak:

Po Beogradu kruže svakojake glasine. Jedna od njih je i navodna predaja Ratka Mladića srbijanskim vlastima. Mladića se optužuje za smrt 7.000 srebreničkih muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 31.12.2005.

Broj riječi: 84

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Hrvatski Srbin Slobodan Davidović, optužen za masakr u Srebrenici, osuđen na haškom Tribunalu. Osuđenik je izjavio da će se žaliti na visinu kazne.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 05.01.2006.

Broj riječi: 133

Autor: Bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Srbijanski predsjednik Boris Tadić odao počast poginulim Srbima u mjestu Kravice kod Srebrenice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.01.2006.

Broj riječi: 829

Autor: Renaud Girard

L'interminable convalescence bosniaque

Beskonačno bosansko ozdravljenje

Sažetak:

Autor opisuje epizodu jednog od rijetkih Miloševićevih posjeta Bosni kada je u društvu s grčkim premijerom Mitsotakisom došao na Pale uvjeriti Karadžića da prihvati mirovni plan međunarodne zajednice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 19.01.2006.

Broj riječi: 85

Izvor: AFP

Milosevic veut aller se faire soigner à Moscou

Milošević se želi liječiti u Moskvi

Sažetak:

Haški optuženik Slobodan Milošević traži da mu se dozvoli liječenje u Moskvi budući da po njegovom mišljenju u ševeningenskom pritvoru nema adekvatnu liječničku njegu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.02.2006.

Broj riječi: 457

Autor: Renaud Girard

Srebrenica, le massacre qui poussa les puissances à intervenir

Srebrenica: masakr koji je pokrenuo velesile da interveniraju

Sažetak:

Pritisnut zahtjevima Amerikanaca, Milošević je prihvatio da započne pregovore u Daytonu u ime bosanskih Srba.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 31.01.2006.

Broj riječi: 577

Autor: Isabelle Lasserre

Carla del Ponte: "L'UE doit accentuer ses pressions sur la Serbie"

Carla del Ponte: "EU mora pooštriti pritiske na Srbiju"

Sažetak:

Glavna tužiteljica Međunarodnog kaznenog suda Carla del Ponte poziva Bruxelles da izvrši dodatne pritiske na beogradske vlasti kako bi se ušlo u trag još šestorici bjegunaca za zločine u Srebrenici.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.02.2006.

Broj riječi: 109

Autor: bez oznake

Belgrade reconnaît que l'armée a protégé Mladic

Beograd priznao da je vojska štitila Mladića

Sažetak:

Poslije masakra u Srebrenici, Ratko Mladić je živio izvjesno vrijeme u Beogradu do pada Miloševićeva režima. Potom se skrivao u srbijanskim vojnim objektima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.02.2006.

Broj riječi: 734

Autor: Isabelle Lasserre

Dix ans d'une traque en trompe-l'oeil

Deset godina prividnog hvatanja

Sažetak:

NATO ne može tražiti Mladića po Srbiji, ali zato Slobodan Milošević i povjerljive osobe iz sastava oružanih snaga Srbije obilatoma pomažu Mladiću da ga se ne uhapsi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.02.2006.

Broj riječi: 359

Autor: Pierre Rousselin

La Serbie otage de Mladic

Srbija je talac Mladića

Sažetak:

Beogradska vlada mora balansirati po pitanju hapšenja Ratka Mladića ukoliko ne želi da dođe do pada sadašnje koalicijske vlasti u Beogradu. Autor Mladića naziva "arhetipom ratnog zločinca" s kojim se Europa želi što prije obračunati.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.02.2006.

Broj riječi: 392

Autor: Isabelle Lasserre

Interrogations sur le sort de Ratko Mladic

Pitanja u vezi sudbine Ratka Mladića

Sažetak:

Sadašnja srbijanska vlada ima veoma tijesan manevarski prostor kada je u pitanju slučaj Mladić. Vlada ima uvjetovanu podršku Miloševićevih socijalista i potpuni otpor srbijanskih radikala (ultranacionalista).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 23.02.2006.

Broj riječi: 138

Autor: bez naznake

Le TPI reclame encore six fugitifs

MKSJ još uvijek traži šestero bjegunaca

Sažetak:

MKSJ ne odustaje da mu se izruče šestero bjegunaca među kojima je Zdravko Tolimir, bivši zapovjednik srpskih jedinica u Bosni i oficir Đorđević koji se kriju u Rusiji.

Napomena: Zdravko Tolimir se zaista krio u nekoliko zemalja, uključivo i u Rusiji, ali je konačno uhapšen u nerazjašnjenim okolnostima u lipnju/junu 2007. i odmah izručen haškom Tribunalu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.02.2006.

Broj riječi: 60

Autor: bez naznake

Milosevic ne pourra se faire soigner en Russie

Milošević se neće moći liječiti u Rusiji

Sažetak:

Miloševiću odbijeno privremeno puštanje na slobodu radi odlaska u Rusiju u svrhu liječenja visokog krvnog tlaka.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 25.02.2006.

Broj riječi: 545

Autor: Isabelle Lasserre

Les ultranationalistes serbes renforcés

Srbijanski ultranacionalisti ojačani

Sažetak:

Srpska radikalna stranka Vojislava Šešelja, optuženog za najteže ratne zločine i kojemu se trenutno sudi u Haagu, pokazauje da politički napreduje u Srbiji.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.03.2006.

Broj riječi: 545

Autor: Renaud Girard

Les jeunes Serbes lâchent Mladic

Mladi Srbi okreću leđa Mladiću

Sažetak:

Poslije objavljivanja video-zapisa o ratnom zločinu nad skupinom mladih Muslimana u Srebrenici što su ga počinili pripadnici srpskeparavojne postrojbe "Škorpioni", mnogi mladi Srbi počinju shvaćati tko je i što je radio Ratko Mladić.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 07.03.2006.

Broj riječi: 482

Autor: Christine Fauvet Mycisa

Le Serbe Babić se suicide en prison

Srbin Babić počinio samoubojstvo u zatvoru

Sažetak:

Opširni članak obavještava tko je bio Milan Babić u tzv. SAO Krajini i daje podatke o njegovu samoubojstvu na temelju službenih vijesti iz MKSJ.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 09.03.2006.

Broj riječi: 52

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Visokopozicionirani srpski dužnosnik Nikolić je prvi koji se pred haškim Tribunalom izjasnio krivim.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 131

Autor: bez naznake

Le casse-tête des funérailles

Glavobolje u vezi sprovoda

Sažetak:

Beograd pokušava riješiti pravne zavrzlake u vezi Miloševićeva sprovoda budući da su mu supruga i sin još uvijek u Moskvi.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 496

Autor: Christine Fauvet-Mycia

La mort de Milosevic perturbe la normalisation des Balkans

Miloševićeva smrt poremetila normalizaciju na Balkanu

Sažetak:

Autorica analizira posljedice iznenadne Miloševićeve smrti naglašavajući da će nestankom glavnog aktera balkanskih ratova koji je ujedno bio i glavni svjedok tragičnih događaja biti otežano procesuiranje drugih haških optuženika.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 464

Autor: Renaud Girard

Les derniers jours de l'ancien maître de Belgrade

Posljednji dani bivšeg beogradskog «gazde»

Sažetak:

Članak daje viđenje smrti Slobodana Miloševića kako je to opisao njegov pravni savjetnik Zdenko Tomanović koji ga je vidio živoga među posljednjim posjetiteljima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 571

Autor: Isabelle Lasserre

Le fossoyeur de la Yougoslavie a longtemps dupé les démocraties occidentales

[Slobodan Milošević], grobar Jugoslavije dugo je vukao za nos zapadne demokracije

Sažetak:

Autorica počinje svoj članak citatom Slobodana Miloševića s mitinga na Gazimestanu: «Ulazimo u svaku našu bitku s namjerom da je dobijemo». Slijedi analiza niza pogrešnih poteza, političkih i vojnih neuspjeha.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 714

Autor: Isabelle Lasserre

La mort sans jugement de Milosevic empoisonne l'avenir de la Serbie
Miloševićeva smrt prije izricanja presude zatrovat će budućnost Srbije

Sažetak:

Prijeвременa smrt Slobodana Miloševića imat će za posljedicu, barem u ovim trenucima, rasplamsavanje srpskog nacionalizma i ići će naruku beogradskim revizionistima.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 263

Izvor: AFP

L'ancien président serbe a-t-il été empoisonné?

Da li je otrovan bivši srbijanski predsjednik?

Sažetak:

Službeni zatvorski patolog potvrdio je da je Milošević umro od srčanog udara, te da je sve ostalo puka špekulacija.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 108

Autor: bez naznake

Controverse après la mort de Milosevic

Kontroverze o Miloševićevoj smrti

Sažetak:

Iznenadna smrt Slobodana Miloševića pobudila je mnogo špekulacija i postavila mnoštvo pitanja.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 13.03.2006.

Broj riječi: 462

Autor: Luc de Barochez

Alexandrine Bouilhet

L'Union européenne craint un coup de froid avec la Serbie

Europska unija se boji zahlađenja odnosa sa Srbijom

Sažetak:

Polemika koja se vodi o prirodi nenadane smrti Slobodana Miloševića mogla bi za kraće vrijeme pogoršati političke odnose između Bruxellesa i Beograda.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2006.

Broj riječi: 627

Autor: Isabelle Lasserre

Les lenteurs de la justice internationale mises en cause

Međunarodni pravni sustav doveden u pitanje zbog svoje sporosti

Sažetak:

Iznenadna Miloševićeva smrt poslije četverogodišnjeg nezavršenog suđenja dovodi u pitanje učinkovitost međunarodnog pravnog sustava.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2006.

Broj riječi: 156

Autor: Isabelle Lasserre

L'ex-président aurait pris un médicament contre-indiqué

Bivši predsjednik je navodno uzimao kontraindicirani lijek

Sažetak:

Nizozemski toksikolog je ustvrdio da je Slobodan Milošević namjerno uzimao kontraindicirani lijek.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2006.

Broj riječi: 496

Autor: Renaud Girard

Milosevic sera inhumé à Belgrade

Milošević će biti pokopan u Beogradu

Sažetak:

Nagađa se da bi Milošević mogao biti pokopan u Beogradu. Pred sjedištem njegove stranke – Socijalističke partije Srbije – manji redovi simpatizera koji čekaju da se upišu u knjigu žalosti.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2006.

Broj riječi: 373

Autor: François Terré

Comment le TPI a permis à Milosevic de se poser en victime

Kako je MKSJ omogućio Miloševiću da stekne status žrtve

Sažetak:

Kakve su god bile optužnice protiv Miloševića i kakvi god bili razlozi njegove smrti, postavlja se pitanje da li je Tribunal mogao i drugačije djelovati.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 14.03.2006.

Broj riječi: 61

Autor: bez naznake

161 inculpés

161 optužnica

Sažetak:

Slobodan Milošević je jedan od 161 osobe protiv kojih je haaško tužiteljstvo podiglo optužnicu za ratne zločine. Miloševićeva optužnica je objavljena 28.06.2001.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 16.03.2006.

Broj riječi: 481

Autor: Renaud Girard

Funérailles privées pour Milosevic

Privatni pogreb za Miloševića

Sažetak:

Deset godina nakon Miloševićeva povratka u Beograd po završetku dejtonskih pregovora, Međunarodni aerodrom u Beogradu, sada u posve drugim okolnostima, «dočekuje» mrtvoga Miloševića.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 17.03.2006.

Broj riječi: 46

Autor: bez naznake

Hommage à Belgrade pour Milosevic

Odana počast Miloševiću u Beogradu

Sažetak:

Tisuće Miloševićevih pobornika odalo mu je počast u Beogradu. Milošević će biti pokopan u rodnom Požarevcu u dvorištu vlastite kuće pod jednom stoljetnom lipom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.03.2006.

Broj riječi: 561

Autor: Renaud Girard

La vieille Serbie rend un dernier hommage à Milosevic

Srbija odala posljednju počast Slobodanu Miloševiću

(Napomena: u francuskom značenju "la vieille Serbie" tj. "stara Srbija", podrazumijeva se prostor današnje Srbije u užem smislu gdje se nalazi i Požarevac, mjesto Miloševićeva ukopa).

Sažetak:

Na posljednjem ispraćaju Slobodana Miloševića skupili su se mnogi Srbi i Crnogorci. Izgleda da će posljednje počivalište Slobodana Miloševića ličiti na Titovu "Kuću cvijeća" budući da će biti pokopan u dvorištu svoje kuće pod jednom stoljetnom lipom.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.03.2006.

Broj riječi: 369

Autor: Patrick Besson

Le jugement dernier de Slobodan Milosevic

Posljednji sud Slobodana Miloševića

Sažetak:

Obavijest o smrti Slobodana Miloševića što su ga priopćile iz ševenginskog pritvora službene osobe MKSJ Daniel Schiffer i Claire Chazal.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.03.2006.

Broj riječi: 497

Autor: Marc Dugain

Une semaine ordinaire

Obični tjedan

Sažetak:

Slobodan Milošević je mrtav. S njegovom smrću otišao je jedan od posljednjih krvnika stare Europe. Nažalost, otišao je prerano budući da nije doživio presudu haškoga Tribunala.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.03. 2006.

Broj riječi: 351

Autor: Renaud Girard

Affluence inattendue pour les funérailles de Milosevic

Neočekivano mnoštvo na Miloševićevom pokopu

Sažetak:

Na komemoraciji Slobodanu Miloševiću govorili predstavnici Socijalističke partije Srbije (bivši komunisti) i Šešeljevi radikali.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 29.04.2006.

Broj riječi: 336

Izvor: AP

Serbie: l'ultimatum européen approche, Mladic court toujours

Srbija: približava se ultimatum Europske unije, a Mladić je još uvijek u bijegu

Sažetak:

Glavni krivac za ubojstvo oko 8.000 Muslimana u Srebrenici, general Ratko Mladić je još uvijek u bijegu iako uskoro istječe ultimativni rok Europske unije za njegovim hapšenjem i izvođenjem pred lice pravde.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 10.05.2005.

Broj riječi: 220

Izvor: AFP

Peter Handke prend de nouveau la défense des Serbes

Peter Handke opet brani Srbe

Sažetak:

Njemački dramaturg Peter Handke ponovo ustaje u obranu Miloševićeve genocidne politike. Članak doslovce citira Handkeove riječi: "Prestanimo uspoređivati Miloševića s Hitlerom i nalaziti paralele između ovoga potonjeg i Mire Marković".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 04.07.2006.

Broj riječi: 384

Autor: Isabelle Nataf

Les documentaires ont le vent en poupe

Dokumentarni filmovi osvajaju male ekrane

Sažetak:

Filmska kritičarka Nataf izvještava što će francuski televizijski gledatelji moći vidjeti na nacionalnom kanalu "France 5" u ljetnoj šemi. U program je uvršten i dokumentarac o Srebrenici pod nazivom "Zločinci u bijegu".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.11.2006.

Broj riječi: 571

Autor: Isabelle Lasserre

Nouvelles révélations sur Srebrenica

Nove činjenice o Srebrenici

Sažetak:

Autorica tvrdi da se na Zapadu znalo da će doći do masakra u Srebrenici. Sa svoje strane Carla del Ponte ustvrdila da će je iznenadna smrt Slobodana Miloševića spriječiti da u završnoj riječi naglasi i one elemente zločina što ih samo suđenje nije dovoljno ekspliciralo.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 03.11.2005.

Broj riječi: 100

Autor: Jean-Charles Chapuzet

Purifier et détruire. Usages politiques des massacres et génocides

Očistiti i uništiti. Korištenje masovnih ubojstava i genocida u političke svrhe

Sažetak:

Autor analizira kako je Milošević uz pomoć "psihologa", novinara i pravoslavnog svećenstva manipulirao s emocijama srpskog naroda.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 20.05.2006.

Broj riječi: 426

Autor: Adrien Jaulmes

Djukanovic, l'homme de virage

Đukanović mijenja dres

Sažetak:

Preslojavaju se karte u Beogradu. Politički transferi su očiti. Crnogorac Đukanović podržao srbijanskog diktatora (Miloševića).

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.06.2006.

Broj riječi: 536

Autor: Renaud Girard

Belgrade voudrait trourner la page de l'ère Milošević

Beograd želi okrenuti stranicu Miloševićeve ere

Sažetak:

Vlada Vojislava Koštunice želi zauvijek okrenuti stranicu Miloševićeve ere koja Srbiji nije donijela ništa dobrog: samo gospodarski slom i međunarodnu izolaciju.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 01.07.2006.

Broj riječi: 152

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Naser Orić, zapovjednik bošnjačkih snaga u Srebrenici osuđen na haškom Sudu na dvije godine zatvora za ratne zločine počinjene protiv bosanskih Srba. Presuda nije pravomoćna.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2006.

Broj riječi: 462

Autor: Stéphane Kovacs

Un ancien président serbe jugé à la Haye

Bivšem srbijanskom predsjedniku sudi se u Haagu

Sažetak:

Četiri mjeseca poslije iznenadne smrti Slobodana Miloševića počinje suđenje Milutinoviću, bivšem srbijanskom predsjedniku za zločine na Kosovu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 11.07.2006.

Broj riječi: 279

Autor: Bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Bosanski Srbi smatraju da je dvogodišnja kazna zatvora za Naseru Orića, bošnjačkog zapovjednika Srebrenice, neprimjerena i za Srbe uvredljiva.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 12.07.2006.

Broj riječi: 60

Autor: bez naznake

Srebrenica, onze ans après

Srebrenica - jedanaest godina kasnije

Sažetak:

Srebrenica se po jedanaesti put prisjeća tragičnih dana iz ljeta 1995. godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 15.07.2006.

Broj riječi: 132

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Na međunarodnom kaznenom sudu za bivšu Jugoslaviju u Haagu počinje suđenje sedmorici bosanskih Srba za zločine u Srebrenici gdje je poubijano oko 8.000 Muslimana.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.08.2006.

Broj riječi: 81

Autor: bez naznake

Exhumation d'une fosse commune de Srebrenica

Ekshumacija iz masovne grobnice u Srebrenici

Sažetak:

Forenzičari su ekshumirali iz jedne masovne grobnice u Srebrenici tijela ubijenih Muslimana u ljeto 1995. godine.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 22.08.2006.

Broj riječi: 571

Autor: Christine Fauvet Mycia

Le génocide de Srebrenica en procès du TPI

Genocid u Srebrenici pred MKSJ

Sažetak:

Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju morat će se pozabaviti pitanjem genocida počinjenog na prostorima te bivše države.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 22.08.2006.

Broj riječi: 91

Autor: bez naznake

Six condamnations en onze ans

Šest presuda u jedanaest godina

Sažetak:

Radislavu Krstiću potvrđena u žalbenom postupku tridesetpetogodišnja zatvorska kazna.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 30.10.2006.

Broj riječi: 211

Autor: bez naznake

Un héros nommé Ratko Mladic

Ratko Mladić - heroj

Sažetak:

Svugdje po Srbiji mogu se vidjeti posterji s likom Ratka Mladića čiji je tekst nedvosmislen: "General Mladić - srpski heroj!".

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 02.11.2006.

Broj riječi: 571

Autor: Isabelle Lasserre

Nouvelles révélations sur Srebrenica

Nove činjenice o Srebrenici

Sažetak:

Upadom u zaštićenu enklavu UN Ratko Mladić je u dan-dva poubijao više od 8.000 Muslimana. Iz dana u dan otkrivaju se nove činjenice i nove masovne grobnice.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 18.11.2006.

Broj riječi: 75

Autor: bez naznake

Le veuve de Djindjic en politique

Đinđićeva udovica ulazi u politiku

Sažetak:

Udovica ubijenog Zorana Đinđića, liberalnog i proeuropskog orijentiranog srbijanskog premijera, objavila je na konferenciji za štampu da će se politički angažirati u Demokratskoj stranci njenog pokojnog supruga u razotkrivanju pogubne Miloševićeve politike.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 08.12.2006.

Broj riječi: 99

Izvor: AFP

Un inculpé du TPI en grève de la faim

Haški optuženik štrajka glađu

Sažetak:

Poučen smrću svoga nekadašnjeg saveznika ali i protivnika Slobodana Miloševića, Vojislav Šešelj počeo je štrajk glađu.

Izvorni naslov i prijevod:

Datum: 09.12.2006.

Broj riječi: 273

Autor: bez naznake

En bref

Ukratko

Sažetak:

Članak se osvrće i analizira sintagmu "zajednički zločinački poduhvat" u slučaju predmeta Milošević-Karadžić-Mladić.

* * *

II
GENOCID NAD BOŠNJACIMA –
PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE

1. *UVODNE NAPOMENE*

Tužba Republike Bosne i Hercegovine podnesena Međunarodnom sudu pravde u Haagu 20. marta/ožujka 1993. protiv Savezne Republike Jugoslavije odnosila se na kršenje od strane Tužene strane niza odredbi Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida što ju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 9. decembra/prosinca 1948. Podnosilac tužbe se izričito pozvao načlan IX predmetne Konvencije da je Međunarodni sud pravde kvalificirano pravno tijelo da može meritorno rješavati predmet tužbe.

Tužena strana je dopisom od 5. februara/veljače 2003. godine obavijestila Sud o proglašenju Ustavne povelje i promjeni naziva države "Savezna Republika Jugoslavija" koja će se ubuduće nazivati "Srbija i Crna Gora". Sud je prethodnu izjavu primio na znanje s tim da će se u nastavku postupka koristiti novi naziv tužene države.

Postupak je imao uobičajeni tok predviđen Statutom Međunarodnog suda pravde, tj. imao je dva dijela: pisani i usmeni. Tokom usmenog dijela stranke u postupku dostavljale su Sudu priopćenja pripremljenih podnesaka, relevantne spise i isprave kao dokazna sredstva, koristile su institut odgovora i protuodgovora¹¹ kao i institut privremenih mjera.¹²

Usmeni dio postupka započeo je 27. februara/veljače 2006. i trajao je do 9. maja/svibnja 2006. Presuda je donesena 26. februara/veljače 2007. godine na javnoj sjednici na engleskom i francuskom jeziku.¹³ Autor ove knjige služio se francuskom verzijom predmetne presude.

¹¹ Vidi: čl. 43. Statuta Međunarodnog suda pravde.

¹² Vidi: čl. 41., st. 1. Statuta Međunarodnog suda pravde.

¹³ Vidi: čl. 39. Statuta Međunarodnog suda pravde.

Sud je zasjedao i odlučivao u punom sastavu kako slijedi:¹⁴

1. Rosalyn Higgins, predsjednica (Ujedinjeno Kraljevstvo)
2. Awn Shawkat Al-Khasawneh, potpredsjednik (Jordan)
3. Raymond Ranjeva, sudac (Madagaskar)
4. Shi Jiuyong, sudac (Kina)
5. Abdul G. Koroma, sudac (Sijera Leone)
6. Hisashi Owada, sudac (Japan)
7. Bruno Simma, sudac (Njemačka)
8. Peter Tomka, sudac (Slovačka)
9. Ronny Abraham (Francuska)
10. Kenneth Keith, sudac, (Novi Zeland)
11. Bernardo Sepúlveda-Amor, sudac (Meksiko)
12. Mohamed Bennouna (Maroko)
13. Leonid Skotnikov, sudac (Rusija)
14. Ahmed Mahiou, *ad hoc* sudac¹⁵ [po izboru Podnosioca tužbe]
15. Kreća, *ad hoc* sudac¹⁶ [po izboru Tužene strane]

Zbog leksičke različitosti pravne terminologije u trima službenim jezicima u Bosni i Hercegovini (bosanskom, hrvatskom i srpskom), a u cilju izbjegavanja bilo kakve pojmovne nejasnoće, niže korišteni izrazi ili akronimi ekvivalentni su navedenim značenjima:

- Sud: isto što i Međunarodni sud pravde.
- Tribunal, haški Tribunal, haški Sud: isto što i Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju.

¹⁴ Sud se sastoji od 15 članova (čl. 3. Statuta Međunarodnog suda pravde) iako je dostatan i kvorum od 9 sudaca za donošenje pravovaljane presude (čl. 25., st. 3. Statuta Međunarodnog suda pravde).

¹⁵ Temeljem odredbi čl. 31., st. 3. i 4. Statuta Međunarodnog suda pravde.

¹⁶ *Ibidem*.

- Akronim MKSJ: isto što i Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju.
- Prvostupanjsko vijeće MKSJ: isto što i pretresno vijeće, raspravno vijeće MKSJ.
- Drugostupanjsko vijeće MKSJ: isto što i žalbeno vijeće, apelaciono vijeće, prizivno vijeće, drugostepeno vijeće.

Presuda ima 471 paragrafa razvrstanih u 12 poglavlja ovim redoslijedom:

I.

Tok postupka

Popis sudionika (paragrafi 1.-66.)

II.

Utvrđivanje Tužene strane (paragrafi 67.-79.)

III.

Nadležnost Suda (paragrafi 80.-87.)

1. Uvod: pitanje nenadležnosti postavljeno od strane Srbije i Crne Gore
2. Historijski pregledstatusa SRJ prema OUN (paragrafi 88.-99.)
3. Odgovor Bosne i Hercegovine (paragrafi 100.-104.)
4. Prethodne odluke Suda relevantneza predmetni slučaj (paragrafi 105.-113.)
5. Načelo mjerodavnosti za presuđenu stvar[*res iudicata*](paragrafi 114.-120.)
6. Primjena načela mjerodavnosti za presuđenu stvar [*res iudicata*]u odnosu na odluku iz 1996. godine (paragrafi 121.-141.)
7. Zaključak: nadležnost potvrđena (.paragrafi 140-141)

IV.

Pravo koje se primjenjuje: Konvencija o suzbijanju i kažnjavanju zločina genocida

1. Kratki osvrt na Konvenciju [o genocidu] (paragrafi 142-149.)

2. Odluka Suda iz 1996. godine koja se odnosi na značenje i smisao čl. IX. [Konvencije o genocidu] (paragrafi 150.-152.)
3. Odluka Suda iz 1996. godine koja se odnosi na prostorni opseg primjene Konvencije [o genocidu] (paragrafi 153.-154.)
4. Obaveze koje Konvencija [o genocidu] nameće strankama potpisnicama
5. (paragrafi 155.-179.)
6. Pitanje da li Sud može zaključiti da je jedna Država počinila genocid bez da je netko prethodno bioproglashen krivim zagenocidom nadležnog suda (paragrafi 180.-182.)
7. Eventualno prostorno ograničenje u odnosu na obaveze [koje proizilaze iz Konvencije o genocidu](paragrafi 183.-185.)
8. Navodi Podnosioca Tužbe po pitanju genocida koji bi bio počinjen izvan njegovog teritorija protiv osoba koje nisu njegovi državljani (paragrafi 186.-189.)
9. Namjera i "etničko čišćenje" (paragrafi 190)
10. Definiranje zaštićene skupine (paragrafi 191.-201.)

V.

Pitanje u vezi dokazivanja, težina dokaza, kriteriji zautvrđivanje dokaza, načini dokazivanja (paragrafi 202.-230.)

VI.

Činjenice na koje se pozvao Podnosilac Tužbe u vezi čl. II. [Konvencije o genocidu]

1. Kontekst (paragrafi 231.-234.)
2. Entiteti u odnosu na događaje na što ima prigovor Tužena strana (paragrafi 235. - 241.)
3. Pregled elemenata faktičnog dokaza: uvod (paragrafi 242.-244.)
4. Ubojstva članova zaštićene skupine (u vezi s čl. II. Konvencije [o genocidu])
 - Sarajevo

- Podrinje
 - a. Zvornik
 - b. logori: Sušica, KPD Foča, Batković
 - Prijedor
 - a. Kozarac i Hamborine
 - b. logori: Omarska, Keratem, Trnopolje
 - Banja Luka
5. logor Manjača
 - Brčko
 - Logor Luka(paragrafi 245.-277.)
 6. Masakr u Srebrenici (paragrafi 278.-298.)
 7. Teške ozljede za fizički i psihički integritet članova zaštićene skupine (u vezi s čl. II. Konvencije [o genocidu])
 - Podrinje
 - a. Zvornik
 - b. Foča
 - c. logori: Batković, Sušica, KPD Foča
 - Prijedor
 - a. zgrada Općine
 - b. logori: Omarska, Keratem, Trnopolje
 - Banja Luka
 - a. logor Manjača
 - Brčko
 - a. logor Luka (paragrafi 298.-319.)
 8. Namjerno nametanje skupini životnih uvjeta čija je posljedica njeno potpuno ili djelomično uništenje (u vezi s čl. II.Konvencije) (paragrafi 320.-322.)

- Opkoljavanje, bombardiranje i uskraćivanje hrane (paragrafi 323.-328).
 - Deportacije i protjerivanje (.paragrafi 329.-334.)
 - Uništenje historijske, vjerske i kulturne baštine (paragrafi 335.-344.)
 - Logori
 - a. Podrinje, logor Sušica, KPD Foča
 - b. Prijedor: logori Omarska, Keratem, Trnopolje
 - c. Banja Luka: logor Manjača
 - d. Bosanski Šamac (paragrafi 345.-354.)
9. Provedba mjera čiji je cilj bio sprečavanje rađanja kod zaštićene skupine (u vezi s čl. III. Konvencije) (paragrafi 355.-631.)
 10. Nasilno premještanje djece zaštićene skupine u drugu skupinu (u vezi s čl. II. Konvencije [o genocidu]) (.paragrafi 362.-367)
 11. Navodi prema kojima bi trebao biti izvršen genocid izvan Bosne i Hercegovine
 12. Pitanje o djelima koja se smatraju dokazom o namjeri za počinjenje genocida (paragrafi 370.-376.)

VII.

Pitanje odgovornosti branitelja u vezi događaja u Srebrenici u vezi s čl. III. (a) Konvencije o genocidu

1. Navodno priznanje (paragrafi 377.-378.)
2. Kriterij za odgovornost (paragrafi 379.-384.)
3. Pitanje pripisivanja genocida u Srebrenici Tuženoj strani zbog ponašanja njegovih [državnih] organa
4. Pitanje pripisivanja genocida u Srebrenici Tuženoj strani zbog njegovih naređenja ili nadzora
5. Zaključak u vezi odgovornosti za događaje u Srebrenici u vezi s čl. III. (a) Konvencije o genocidu (paragrafi 413.-415.)

VIII.

Pitanje odgovornosti za Srebrenicu u odnosu na pobrojana djela u čl. III. (*b do e*) Konvencije o genocidu (paragrafi 416.-424.)

IX.

Odgovornost zbog neispunjenja obaveza za sprječavanje i kažnjavanje genocida (paragrafi 425.-427.)

1. Obaveza da se spriječi genocid (paragrafi 428.-438.)
2. Obaveza da se kazni genocid (paragrafi 439.-450.)

X.

Pitanje odgovornosti za nepoštivanje odluke o privremenim mjerama koje je donio Sud (paragrafi 451.-458.)

XI.

Pitanje odštete

XII.

Presuda (paragraf 471.)

2. IZVOD IZ PRESUDE

Za potrebe ove knjige navedeni su u prijevodu oni dijelovi Presude koji se izravno ili posredno odnose na genocid počinjen u Srebrenici i okolnim mjestima, što je i tema ovoga rada. Prijevod je skrupulozno slijedio punktaciju, skraćenice, akronime, tip slova (kurziv), raspored paragrafa i drugo, kako je dano u izvorniku. U uglastim zagradama [...] dana su autorova pojašnjenja svaki put kada se činilo da će to olakšati razumijevanje teksta. Autor se služio izvornikom na francuskom jeziku koji u nekim detaljima (upotreba latinskih izraza i akronima) nije uvijek identičan s engleskim izvornikom Presude.

a) PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE

U PREDMETU PRIMJENE KONVENCIJE OSPREČAVANJU I KAŽNJAVANJU ZLOČINA GENOCIDA

(Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore)

* * *

“5. Masakr u Srebrenici

278. Užasi počinjeni u Srebrenici i oko nje ne mogu se bolje opisati nego navodom prve točke prvostupanjske presude [MKSJ] u predmetu *Krstić*¹⁷:

"Dogadjaji koji su se desili u Bosni i Hercegovini u julu/srpnju 1995. godine u toku zauzeća srebreničke enklave od strane bosanskih Srba, iako proglašene sigurnosnom zonom Organizacije ujedinjenih naroda ("OUN") veoma su dobro poznati u cijelome svijetu. Usprkos rezoluciji Vijeća sigurnosti OUN-a po kojoj je enklava trebala biti "zaštićena od bilo kakvog napada i bilo kakvog neprijateljskog djelovanja", jedinice Vojske Republike Srpske ("VRS") napale su je i zauzele grad. U nekoliko dana, oko 25.000 bosanskih Muslimana -

¹⁷ Radoslav Krstić osuđen je pravomoćnom presudom drugostupanjskog (žalbenog) vijeća MKSJ 19. aprila/ travnja 2004. na 35 godina zatvora.

ponajviše žena, djece i starijih osoba koji su tu inače živjeli - bili su protjerani i, pod primjenom terora, bosanski Srbi su ih ukrcali u prepune autobuse koji su prošli preko crte bojišnice u cilju prelaska na teritorij pod nadzorom bosanskih Muslimana. Srebrenički Muslimani u vojničkoj dobi doživjeli su posve drugačiju sudbinu. Na tisuće njih koji su nastojali pobjeći s tog područja, bili su zarobljeni, zatvoreni u neljudskim uvjetima, a potom poubijani. Više od 7.000 osoba je bestraga nestalo"(IT-98-33-T - presuda od 2. avgusta/kolovoza 2001., bilješka s dna stranice [fusnota] izostavljena).¹⁸

Tužena strana je osporavala broj mrtvih, ali ne i sadržaj ovoga izvještaja. Međutim, tužena strana izražava sumnju da je postojala specifična namjera (*dolus specialis*) kao i mogućnost da joj se pripišu djela na koje se Podnosilac tužbe poziva. Također upozorava na napade koje su iz Srebrenice vršile bosanske snage i na činjenicu da enklava nikada nije bila demilitarizirana. Tužena strana tvrdi da su vojne akcije koje su poduzeli bosanski Srbi bile u funkciji odmazde i u okviru rata za osvajanjem teritorija.

279. Podnosilac tužbe čvrsto vjeruje da je konačni napad na Srebrenicu morao biti pripremljen mnogo ranije od jula/srpnja 1995. godine. Navodi izvještaj od 4. jula/srpnja 1994. godine što ga je podnio zapovjednik bratunačke brigade. Ovaj je, naime, unaprijed zacrtao "konačni cilj" VRS: "Podrinje mora biti potpuno srpsko. Zato je nužno nanijeti vojni poraz enklavama u Srebrenici, Žepi i Goraždu". U izvještaju stoji i sljedeće:

"Moramo senastaviti naoružavati, pripremati, formirati i osposobiti vojsku Republike Srpske u svrhu izvršenja ovog bitnog zadatka čiji je cilj protjerivanje Muslimana iz srebreničke enklave. Onemogućit ćemo srebreničkoj enklavi bilo kakvo povlačenje, moramo napredovati. Moramo učiniti našim neprijateljima život neizdrživim i njihovo zadržavanje u enklavi nemogućim na način, kako će i sami shvatiti da ovdje ne mogu preživjeti, da će morati masovno otići što je brže moguće."

¹⁸ Oznaka "IT..." odnosi se na oznaku u djelovodniku (protokolu) Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u Haagu pod kojim se vodi dotični predmet. Engleski akronimi znače sljedeće: "IT" - Međunarodni sud (*International Tribunal*); "T" - postupak u prvostupanjskom postupku (*Trial*), a "A" - postupak u drugostupanjskom, tj. žalbenom postupku (*Appeal*).

U predmetu *Blagojević*¹⁹, prvostupanjsko vijeće je zabilježilo svjedočenja koji su naveli da "nekoliko pripadnika bratunačke brigade iz 1994. godine su izjavili, što se njih tiče, da se nije radilo o zapovijedi. Svjedočenja nekih drugih osoba i neki dokumenti pokazuju da je zaista bila riječ o primjeni jedne strategije." (IT-02-60-T, prvostupanjsko vijeće, presuda od 17. januara/siječnja 2005., paragraf 104, bilješke s dna stranice izostavljene) [*Prijevod MKSJ*].²⁰ Po mišljenju podnosioca tužbe, "konačni cilj" koji se ovdje navodi značio je uspostavu "čisto srpskog Podrinja" shodno namjeri da se uspostavi srpski pojas od 50 km zapadno od rijeke Drine što je bilo odlučeno na jednom sastanku održanom u travnju/aprilu ili srpnju/maju 1991. godine na razini političkog i državnog vodstva Jugoslavije. Sud primjećuje da, kao i strateški ciljevi iz 1992. godine, cilj koji se navodi u predmetnom izvještaju ne pretpostavlja uništenje srebreničkih Muslimana već njihov odlazak. Vijeće nije dalo nikakav poseban značaj predmetnom izvještaju.

280. Podnosilac tužbe, kao i Vijeće, poziva se na sastanak održan 17. ožujka 1995. između zapovjednika Zaštitnih snaga Ujedinjenih naroda (UNPROFOR) i generala Mladića na kojem je ovaj potonji iznio svoje nezadovoljstvo u pogledu režima zaštićene zone i najavio da bi mogao poduzeti vojnu akciju protiv enklava smještenih istočno. Dao je sva uvjeravanja u pogledu sigurnosti bosansko-muslimanskog stanovništva u tim enklavama. Sutradan, 8. marta/ožujka 1995., predsjednik Karadžić izdao je direktivu N° 7 u vezi novih operacija koju Vijeće, kao i tužitelj, također navodi: ""Planirana vojna djelovanja i dobro osmišljena" moraju stvoriti "nepodnošljivo stanje posvemašnje nesigurnosti u kojoj neće biti nikakve nade za preživljavanje i život za stanovništvo obiju enklava"." [*Prijevod MKSJ*]. Vijeće zaduženo za predmet *Blagojević* nastavlja ovim riječima:

"Akcija da se razdvoje enklave Srebrenica i Žepa bila je povjerena drinskom korpusu. Kao nastavak te direktive, general Ratko Mladić je objavio 31. marta/ožujka 1995. jednu direktivu u vezi novih vojnih

¹⁹ Vidoje Blagojević nepravomoćno je osuđen u prvostupanjskom postupku pred MKSJ 17. januara/siječnja 2005. na 18 godina zatvora. Žalbeni postupak u toku.

²⁰ Ukoliko je MKSJ donio presudu na francuskom jeziku, a njeni bi se dijelovi citirali u presudi Međunarodnog suda pravde u engleskoj verziji, svaki tako preuzet citat bio bi popraćen bilješkom da to nije prijevod Međunarodnog suda pravde već MKSJ.

djelovanja, tj. Direktivu N° 7/1, koja je precizirala akciju drinskog korpusa." (*ibid.*, str. 38-39, paragraf 106.) [*Prijevod MKSJ*].

281. Što se tiče prve od tih direktiva, pravni savjetnik podnosioca tužbe postavio je sljedeće pitanje: "Ima li bolje potkrepe o specifičnoj namjeri (*dolus specialis*) i želji za uništenjem od strane paljanskih vlasti?" Kao i u slučaju izvještaja iz jula/srpnja 1994. godine, Sud primjećuje da je progon stanovništva mogao pridonijeti ostvarenju ciljeva operacije. Ta primjedba je pokrepljena zaključkom žalbenog vijeća u predmetu *Krstić*, tj. da iz direktiva glavnog štaba ne proizlazi jasno da bi se radilo o specifičnoj namjeri (*dolus specialis*). "Činjenično, prvostupanijsko vijeće nije dapače ni zaključilo da je riječ o genocidnoj namjeri autora tih direktiva (N°s 7 i 7.1) već je presudilo da je genocidni plan nastao kasnije". (IT-98-33-A, odluka od 19. aprila/travnja 2004., paragraf 90.).

282. Nizozemski bataljun (Dutchbat) bio je razmješten u sigurnosnoj zoni Srebrenice. U januaru/siječnju 1995., njegov brojni sastav u toj zoni iznosio je oko 600 vojnih osoba. U februaru/veljači i tokom cijeloga proljeća, VRS odbijala je omogućiti povratak nizozemskim vojnicima koji su bili na dopustu smanjivši tako njihov broj za najmanje sto pedeset osoba i nametnula je ograničenja za prometovanje međunarodnih humanitarnih konvoja koji su bili upućivani prema Srebrenici i drugim enklavama. Bilo je procijenjeno da će, bez novoga snabdijevanja, oko polovica stanovništva Srebrenice, biti uskoro bez hrane već sredinom mjeseca juna/lipnja.

283. Dana 2. jula/srpnja, zapovjednik drinskog korpusa dao je naredbu za napad; cilj što ga je objavio u pogledu Srebrenice bio je svesti "enklavu na gradsko područje [Srebrenice]". Napad je započeo 6. jula/srpnja bacanjem granata u blizini zapovjednog mjesta Dutchbata [nizozemskog bataljuna] u Potočarima. Dani 7. i 8. jula/srpnja bili su relativno mirni zbog loših meteoroloških prilika, ali su se zato bombardiranja intenzivirala oko 9. jula/srpnja. Srebrenicu su granatirali sve do 11. jula/srpnja, dan njenog pada, dok su promatračka mjesta Dutchbata preuzeli pripadnici VRS. Suprotno očekivanjima, Armija Bosne i Hercegovine pružala je neznatan otpor (*Blagojević*, IT-02-60-T, prvostupanijsko vijeće, presuda od 17. januara/siječnja 2005., paragraf 125.). U svom izvještaju glavni sekretar/tajnik Organizacije ujedinjenih naroda osvrnuo se na jednu analizu što su je sačinili vojni

promatrači Ujedinjenih naroda u popodnevnim satima 9. jula/srpnja koja završava ovim riječima:

"...ofenziva vojske bosanskih Srba nastavit će se sve do ostvarenja zacrtanih ciljeva. Pred skoro nepostojećom reakcijom Ujedinjenih naroda, [VRS] moći će dapače i povećati broj željenih ciljeva i već je sada u mogućnosti osvojiti enklavu ukoliko to želi". Dokumenti koji su pribavljeni iz srpskih izvora izgleda da potkrepljuju ovakvu procjenu. Iz tih dokumenata proizlazi da su, u početku, ciljevi srpskih napada na Srebrenicu bili ograničeni. Tek kasnije, kako su napredovali s neočekivanom lakoćom, Srbi su odlučili zauzeti cijelu enklavu. Visoki srpski civilni i vojni dužnosnici u srebreničkoj zoni slavljenički su izjavljivali dodajući, kako je to rečeno tokom razgovora s jednim visokim dužnikom Organizacije ujedinjenih naroda, da su odlučili ići do same Srebrenice kada su već shvatili da UNPROFOR niti je želio niti je bio sposoban da ih zaustavi". (Ujedinjeni narodi, doc. A/54/549, paragraf 264.).

U istom smislu, Vijeće u predmetu *Blagojević*, zaključuje:

"Kako se odvijala operacija, njezin vojni cilj se također mijenjao, od početnog da se "enklava svede na gradsko područje [Srebrenice]", (cilj koji je bio zacrtan naredbom drinskog korpusa od 2. jula/srpnja) do osvajanja grada Srebrenice i cijele enklave. Prvostupanjsko vijeće nije upoznato ni s jednim izravnim dokazom o točnom trenutku kada je vojni cilj bio promijenjen. Dokazivaista potvrđuju da je predsjednik Karadžić bio "obaviješten (9. jula/srpnja) o uspjehu vojnih operacija koje su se vodile u okolici Srebrenice...što bi im [Srbima] omogućilo da zauzmu i samu Srebrenicu". Prema Miroslavu Deronjiću, predsjedniku Skupštine općine Bratunac, predsjednik Karadžić mu je navodno rekao, 9. jula/srpnja, da su u opticaju dvije alternative u vezi operacije; jedna bi bila zaposjedanje Srebrenice u cijelosti. Nešto kasnije tokom dana, predsjednik Karadžić "odobrio je nastavak borbenih djelovanja u cilju zauzimanja Srebrenice". Ujutro 11. jula/srpnja, promjene cilja operacije "Krivaja '95." dostavljena je na znanje jedinicama na terenu i, tokom popodneva, naredba da se uđe u Srebrenicu bila je u realizaciji

bratunačke IKM-brigade (isturena zapovjedna mjesta) smještene u Pribićevcu kao i samog pukovnika Blagojevića. Dana 11. jula/srpnja, Miroslav Deronjić posjetio je bratunačku IKM-brigadu u Pribićevcu. Prema riječima Miroslava Deronjića, VRS je upravo primila naredbu da uđe u grad Srebrenicu." (IT-02-60-T, prvostupanjsko vijeće, presuda od 17. januara/siječnja 2005., str. 47-48, paragraf 130). *[Prijevod MKSJ].*

284. Vijeće se potom osvrće na iskaze o užasnim posljedicama pada Srebrenice. Dana 11. jula/srpnja, dio jedinica nizozemskog bataljuna poduzelo je korake da usmjeri izbjeglice u glavno sjedište UNPROFORA u Potočarima, smatrajući da je to jedino mjesto gdje bi one mogle biti sigurne. Svi se ipak nisu uputili u Potočare; mnogi su se muslimanski muškarci sklonili po šumama. VRS je odmah započela bombardirati izbjeglice i pucati po njima usprkos njihovim naporima da se domognu sigurnog puta do Potočara gdje je, prema samom iskazu MKSJ, vladao pravi kaos:

"Gomila ljudi koja se tiskala pred bazom UNPROFORA-a uvećanaje za tisuće i tisuće ljudi tokom 11. jula/srpnja. Navečer, broj bosanskih Muslimana koji se nalazio po okolnim mjestima bio je procijenjen između 20.000 i 30.000 ljudi, dok je 4.000 do 5.000 izbjeglica našlo utočište unutar baze UNPROFOR-a.

b) Životni uvjeti u Potočarima

Higijenski uvjeti u Potočarima zapravo nisu više postojali. Veliki broj izbjeglica koji su zatražili utočište u sjedištu UNPROFOR-a bili su ranjeni. Dana im je liječnička njega u granicama mogućeg; ipak treba reći da je vladala velika nestašica sanitetskog materijala. Kao posljedica blokade humanitarnih konvoja od strane VRS od prijašnjih mjeseci, skoro da nije bilo svježije hrane u glavnom sjedištu nizozemskog bataljuna. Pitke vode izvan sjedišta bataljuna bilo je veoma malo. Između 11. i 13. jula/srpnja, temperatura je bila veoma visoka dosežući 35° C, tako da su i te male količine vode bile nedovoljne za 20.000 do 30.000

izbjeglica koje su se nalazile izvan sjedišta UNPROFOR-a" (*ibid.*, paragrafi 146.-147.). [*Prijevod MKSJ*].

Sud se zadržava na tim točkama i iznosi neke detalje o poduzetim naporima od strane bosanskih Srba i njihovih vlasti - tj. od strane Skupštine općine Bratunac, Bratunačke brigade i Drinskog korpusa - kao i od strane UNHCR-a da se pripomogne muslimanskim izbjeglicama (*ibid.*, paragraf 148.).

285. Prema izvještaju glavnog sekretara/tajnika [UN] iz 1999. godine, dana 10. jula/srpnja u 22 ,45 sati, predstavnik posebnog izaslanika glavnog sekretara/tajnika [UN] u Beogradu nazvao je ovog potonjeg da mu saopći da se susreo s predsjednikom Miloševićem koji mu je rekao da ne treba suviše računati s njim budući da su mu "bosanski Srbi otkazali poslušnost" (A/54/549, paragraf 292.). Sutradan u 15 sati, predsjednik [Milošević] pozvao je na razgovor posebnog izaslanika i, prema istom izvještaju, "obavijestio [ga] da su vojnici nizozemskog bataljuna u područjima koje drže Srbi zadržali svoje naoružanje i vojnu opremu i da se mogu slobodno kretati, što nije bila istina" (*ibid.*, paragraf 307.). Nešto dvadeset minuta ranije, dva NATO-ova aviona ispustili su dvije bombe na ono što su pretpostavljali da su srpska vozila dolazeći s juga u pravcu grada. Reagiranje VRS je dano u izvještaju glavnog sekretara/tajnika [UN]:

"Odmah poslije prve bliske zračne podrške NATO zrakoplovstva, vojska bosanskih Srba uputila je radio-vezom poruku nizozemskom bataljunu. Prijetili su da će bombardirati grad [Srebrenicu] i samo zapovjedno mjesto [nizozemskog] bataljuna gdje su se već počele skupljati na tisuće stanovnika i da će početi ubijati vojnike [nizozemskog] bataljuna koje su uzeli za taoce ukoliko NATO nastavi sa zračnim napadima. Specijalni izaslanik glavnog sekretara/tajnika [UN] sjeća se da je imao telefonski razgovor s nizozemskim ministrom obrane koji je tražio prekid bliske zračne potpore budući da su se srpske snage nalazile previše blizu nizozemskih postrojbi čija bi se sigurnost time umanjila. Specijalni izaslanik prosudio je da nema drugog izbora nego da udovolji tom zahtjevu." (*ibid.*, paragraf 306.).

286. Prvostupanjsko vijeće u predmetu *Blagojević* navodi da je 11. jula/srpnja u 20 sati došlo do sastanka između nizozemskog pukovnika, generala Mladića i još nekih osoba. Ovaj prvi je izjavio da je došao pregovarati o

povlačenju izbjeglica i zatražiti za njih hranu i lijekove. Želio je dobiti uvjeravanja da će sedozvoliti muslimanskom stanovništvu i nizozemskom bataljunu da napuste to područje. General Mladić je izjavio da mu cilj nije civilno stanovništvo i da je predmet sastanka da se pronađe neko rješenje. Potom je dodao: "Možete svi otići, svi ostati ili svi ovdje pomrijeti...Možemo se dogovoriti da se ovo sve sredi i riješi na miran način za sva pitanja vezana za civilno stanovništvo, za vaše vojnike i muslimanske borce." (*Blagojević*, IT-2-60-T, Prvostupanjsko vijeće, presuda od 17. januara/siječnja 2005., paragrafi 150.-152.). [*Prijevod MKSJ*]. Kasnije navečer, tokom drugoga sastanka, koji je započeo u 23 sata i na kojoj je bio prisutan i predstavnik bosanske muslimanske zajednice, general Mladić je izjavio:

"Prvo, morate položiti oružje a ja jamčim da svikoji polože oružje da će ostati živi. Dajem vam svoju ljudsku i generalsku riječ da ću iskoristiti svoj utjecaj da pomognem nevinom muslimanskom stanovništvu koje nije cilj borbenih djelovanja VRS... Kako bih mogao donijeti odluku, i kao čovjek i kao zapovjednik, treba da mi vaši predstavnici predoče jasno svoje stavove po pitanju da li želite preživjeti... ostati ili nestati. Spreman sam primiti, sutra u 10 sati, muslimansku delegaciju s kojom ću moći pregovarati o spašavanju onih, vaših ljudi, koji dolaze iz... bivše enklave Srebrenica... Nesibe, [jedan od muslimanskih predstavnika kojemu se Mladić izravno obraća], budućnost vašeg stanovništva je u vašim rukama i ne samo na ovom području... Dovedite one koji mogu jamčiti da će se oružje položiti i tako spasite vaše od uništenja."

Prvostupanjsko vijeće je zaključilo, na temelju primjedbi generala Mladića, da nije znao da su muslimanski muškarci napustili Srebrenicu u koloni.

General Mladić je također obavijestio da će osigurati vozila za prijevoz bosanskih muslimana iz Potočara. Bosanski muslimani i bosanski Srbi nisu bili ravnopravni i Nesib Mandžić imao je osjećaj da je njegovo prisustvo bilo tek radi međunarodne zajednice. Nesib Mandžić se uplašio generala Mladića. Ništa nije nagovještavalo da će se sutradan nešto dogoditi." (*ibid.*, str. 58-59. paragrafi 156.-158.). [*Prijevod MKSJ*].

287. Sutradan, 12. jula/srpnja, tokom jutra, održao se i treći sastanak. MKSJ u predmetu *Blagojević* o tome iznosi sljedeće:

"Kada su se predstavnici bosanskih Muslimana predstavili, general Mladić je izjavio:

Želim vam pomoći, ali tražim od civilnog stanovništva potpunu suradnju budući da je vaša vojska potučena. Nije neophodno da dodatno stradavaju vaši muževi, vaša braća ili vaši susjedi... Kako sam to rekao sinoć ovom gospodinu [Nesibu Mandžiću], možete ili preživjeti ili nestati. Za vaše preživljavanje, zahtijevam da se vaši ljudi koji raspolažu oružjem, čak oni koji su počinili zločine protiv našeg stanovništva [Srba], a njih ima mnogo, da to oružje predaju VRS-u...Možete odlučiti za ostati ili za otići. Ukoliko želite otići, možete ići kuda god želite. Kada oružje bude položeno, svatko će ići tamo gdje bude izrazio želju da pođe. Jedino je problem kako pronaći neophodno gorivo. Možete ga kupiti ukoliko imate takve mogućnosti. Ako ne, UNPROFOR će morati dostaviti četiri ili pet kamiona-cisterni kako bi se mogli napuniti spremnici kamiona..."

Ćamila Omanović (koja je bila u muslimanskoj delegaciji), protumačila je ovu izjavu na način da je značila ukoliko bosanski Muslimani odu, da će biti spašeni, ali ukoliko ostanu da će nastradati. General Mladić nije odgovorio jasno na pitanje da li će civilno stanovništvo biti izvedeno iz enklave u potpunoj sigurnosti. Izjavio je da će se kontrolirati muslimanski muškarci u dobi od 16 do 65 godina starosti kako bi se provjerilo da među njima nema ratnih zločinaca, te je potvrdio da će poslije ove provjere ljudi biti vraćeni u enklavu. To je bilo po prvi put, kako je zapisano, da je došlo do razdvajanja muškaraca od ostatka stanovništva. Predstavnici bosanskih Muslimana imali su dojam da je "sve bilo pripremljeno unaprijed, da se radilo zajedno i ekipno na posve organizirani način" i da je "Mladić upravljao organiziranjem [operacije]."

«Treći je sastanak, održan u hotelu Fontana, završen je dogovorom da će VRS premjestiti muslimansko civilno stanovništvo iz enklave do područja pod nadzorom Vojske Bosne i Hercegovine uz pomoć UNPROFOR-a kako bi se jamčilo da će se premještanje izvršiti u prihvatljivim uvjetima». (*ibid.*, paragrafi 160-161.)» [*Prijevod MKSJ*].

Sud uočava da je zapisnik s tih sastanaka zapravo transkript s video-zapisa iz tog doba.

288. Počevši od 12. jula/srpnja VRS i MUP Republike Srpske razdvojili su od njihovih obitelji ljude u dobi od 16 do 60 ili 70 godina starosti. Muslimanske muškarce su odveli na različita mjesta, dok ih je većina bila upućena u neku posebnu kuću ("bijelu kuću") u blizini sjedišta UNPROFOR-a u Potočarima gdje su ih ispitivali. U popodnevnim satima 12. jula/srpnja mnogi autobusi i druga vozila, neka čak iz Srbije, dovezeni su u Potočare. Jedino žene, djeca i starci su mogli ući u autobuse koji će ih prebaciti na područje pod nadzorom Vojske Bosne i Hercegovine. Na početku, vozila nizozemskog bataljuna nastojali su pratiti konvoj. No, VRS ih je spriječila prisvojivši malo kasnije oko 16 do 18 terenskih džipova koji su pripadali nizozemskom bataljunu, oduzevši također stotinjak lakog naoružanja što je spriječilo da se nastavi oružana pratnja konvoja [eskort].

Mnogi muslimanski muškarci iz Srebrenice i njene okolice, uključujući i one koji su pokušali pobjeći preko šuma, bili su uhapšeni i poubijani.

289. Potrebno je također nešto napomenuti i o djelovanju paravojnih jedinica, "Crvenih beretki" i "Škorpiona" koji su, prema Podnosiocu tužbe, sudjelovali u događajima koji su se desili u Srebrenici i njezinoj okolici. Podnosilac tužbe je predočio Sudu određene dokumente dokazujući da su "Škorpioni" stvarno poslani u područje Trnova i da su tu ostali cijelo vrijeme koje je za ovaj slučaj relevantno. Tužena strana je izrazila sumnju u pogledu vjerodostojnosti ovih dokumenata (jer su predstavljali kopije snimljenih razgovora, a nisu dakle originali), bez da ih je ikada formalno osporio. Nije se osporilo ni to da su "Škorpioni" bili ponovo razmješteni u Trnovu. Tokom usmenog dijela postupka, podnosilac tužbe je predočio video-snimku koja je prikazala kako su neke osobe iz paravojnih jedinica strijeljali šestero bosanskih Muslimana u Trnovu tokom jula/srpnja 1995. godine.

290. Prvostupanjska vijeća [MKSJ], kako u predmetu *Krstić*, tako i u predmetu *Blagojević*, zaključila su da su snage bosanskih Srba poubijali više od 7.000 muslimanskih muškaraca poslije zauzeća Srebrenice u julu/srpnju 1995. godine (*Krstić*, IT-98-33-T, presuda od 2. augusta/kolovoza 2001, toč. 426.-427. i *Blagojević*, IT-02-60-T, presuda od 17. januara/siječnja 2005., paragraf 643.). Već je tada zaključeno da su materijalne činjenice o ubojstvima u smislu čl. II.(a) Konvencije [o genocidu] bile utvrđene. Vijeća su također zaključila u dva slučaja da su počinjena djela od strane snaga

bosanskih Srba imala materijalna obilježja teških povreda fizičkog i psihičkog integriteta u smislu čl. II. (b) Konvencije [o genocidu] - kako u odnosu na osobe koje će biti smaknute tako i na ostale koji su bile razdvojene od ovih prvih zbog nasilnog odvođenja, kao i u odnosu na neke preživjele osobe zbog gubitaka koji su im naneseni (*Krstić, ibid.* toč. 543 i *Blagojević, ibid.*, paragrafi 644.-654.).

291. Sud je u potpunosti uvjeren da su ubojstva u smislu čl. II. (a) Konvencije [o genocidu] i djela za teške povrede fizičkog i psihičkog integriteta u smislu čl. II. (b) [Konvencije o genocidu] počinjena tokom masakra u Srebrenici. Tri druga vida odluke MKSJ u vezi Srebrenice zahtijevaju pak širu razradu - o specifičnoj namjeri (*dolus specialis*), datumu kada se ta namjera očitovala, definiciji skupine u smislu čl. II. [Konvencije o genocidu]. Četvrto pitanje o kojem se MKSJ nije izravno izjašnjavao, ali o čemu [ovaj] Sud mora izreći svoj stav, je eventualna umiješanost tužene strane u počinjenje ovih djela.

292. Prvostupanjsko vijeće [MKSJ] u predmetu *Krstić* bolje je rasvijetlilo pitanje namjere. U svojim zaključcima, smatralo je da suga predočeni dokazi uvjerali u postojanje namjere. U poglavlju pod naslovom "Plan za pogubljenje bosanskih Muslimana u Srebrenici", vijeće je zaključilo da su "poslije zauzeća Srebrenice u julu/srpnju 1995. godine bosanski Srbi osmislili i izveli plan pogubljenja što je moguće većeg broja vojno sposobnih bosanskih Muslimana koji su se nalazili u enklavi" (IT-98-33-T, presuda od 2. augusta/kolovoza 2001., paragraf 87.). Sva su se pogubljenja, presudilo je Vijeće, "sustavno odnosila na vojno sposobne bosanske Muslimane bilo na civile ili vojne pripadnike" (*ibid.*, paragraf 546.). Iako je, možda, "u početku VRS imala namjeru pogubiti samo vojne pripadnike... no, ipak je očevidno da se u danom momentu odlučilo zarobiti i poubijati sve bosanske Muslimane bez ikakve razlike. Potom, nije bilo nikakvog nastojanja da bi se razlikovali civili od vojnika" (*ibid.*, paragraf 547.). U poglavlju pod naslovom "Namjere za uništenje skupine", Vijeće je razmatralo o zaključcima stranaka kao i pisane materijale, zaključujući da se "u ovom slučaju genocid treba odnositi samo na počinjena djela u cilju uništenja skupine u cijelosti ili djelomično" (*ibid.*, paragraf 571. Djela genocida ne pretpostavljaju neminovno predumišljaj i namjeru [za uništenje skupine], te mogu postati traženim ciljem u toku izvršenja (*ibid.*, paragraf 572.).

"Predočene dokazne činjenice u ovom slučaju potvrđuju da su masakri bili planirani: broj i vrsta angažiranih snaga, upotreba iste lozinke za sve angažirane jedinice u cilju razmjene informacija o masakrima, veliki broj smaknuća i identični način pogubljenja dovoljni su indikatori koji potvrđuju da je donesena odluka o smaknuću vojno sposobnih muslimana iz Bosne.

Prvostupanjsko vijeće nije moglo utvrditi točan datum kada je bilo odlučeno da se poubijaju svi vojno sposobni muškarci. Dakle, Vijeće neće zaključiti da ubojstva počinjena u Potočarima 12. i 13. jula/srpnja 1995. godine spjednaju u projekat da se pogube svi vojno sposobnih muškaraci. Medjutim, ono je ubijedjeno da su masivna pogubljenja i drugi masakri počinjeni od 13. jula/srpnja pa nadalje činili sastavni dio plana [za smaknuće...]" (IT-98-33-T, str. 201, paragrafi 572.-573., vidi također paragrafi 591.-598.).

293. Sud je već naveo (paragraf 281.) dio presude u predmetu *Krstić* koju je donijelo žalbeno vijeće [MKSJ] koje nije prihvatilo stav tužiteljstva koje se pozivalo na ranije donesene direktive tokom mjeseca jula/srpnja, te podsjeća na činjenične dokaze koji se odnose na novousvojeni plan od strane VRS tokom same operacije a čiji je cilj bio zauzeće cijele enklave. Vijeće je također odbilo žalbu generala Krstića na zaključakda je u Srebrenici počinjen genocid. Žalbeno vijeće je upozorilo da je prvostupanjsko vijeće s pravom zaključilo da će pogubljenje toliko velikog broja ljudi, što je petina sveukupnog stanovništva Srebrenice "imati neizbježno za posljedicu fizičko uništenje stanovništva bosanskih muslimana u Srebrenici" (IT-98-33-A, presuda Žalbenog vijeća od 19. aprila/travnja 2004., toč. 28-33.) i da je Vijeće - koje može najbolje procijeniti činjenične dokaze predočene tokom postupka - također s pravom zaključilo da ga je dokaz o premještanju žena i djece uvjerilo da su članovi glavnog štaba VRS imali namjeru uništiti bosanske Muslimane u Srebrenici. Žalbeno vijeće je zaključilo ovaj dio presude sljedećim riječima:

"Strogi uvjeti koji se moraju poštivati da bi se moglo presuditi o odgovornosti za genocid potvrđuju težinu tog zločina. Ovi uvjeti - dokaz, težak za pronaći, o posebnoj namjeri i potvrda da je riječ o cijeloj skupini, ili barem njenom bitnom dijelu, koja je trebala biti uništena

-odbacuju rizik da bi se izjašnjavanje o odgovornosti za genocid olako donijelo. Međutim, kada su takvi uvjeti ispunjeni, pravo se ne bi trebalo libiti da označi zločin počinjen u to ime. Nastojeći uništiti jedan dio Muslimana iz Bosne, snage bosanskih Srba su počinile zločin genocida. [VRS] je poradila na tome da uništi 40.000 bosanskih Muslimana iz Srebrenice kao reprezentativnu skupinu muslimanskog življa u cjelini. Od svih zarobljenih muslimanskih muškarca, vojnika, civila, staraca i djece oduzeti su svi osobni predmeti i isprave i poubijali su ih na smišljen i metodičan način i to samo zbog njihova identiteta. Snage bosanskih Srba znale su, kada su se već upustile u te genocidne postupke, da će zlo što su ga počinile zauvijek ostaviti traga na cjelokupno muslimansko življe u Bosni. Žalbeno vijeće jasno potvrđuje da pravo izričito osuđuje učinjene duboke i trajne patnje i naziva masakr u Srebrenici njegovim pravim imenom: genocidom. Odgovorni će nositi pečat srama koji se veže za taj zločin, a osobe koje bi se eventualno upustile u budućnosti da počine jedan tako ogavni zločin ovim će biti unaprijed opomenute.

Zaključujući da su članovi glavnog štaba VRS bili ispunjeni namjerom da unište bosanske Muslimane iz Srebrenice, prvostupanjsko vijeće nije postupilo protivno pravnim zahtjevima koji se odnose na genocid. Žalba obrane po ovoj točki se odbija" (*ibid.*, paragrafi 37.-38.).

294. U pogledu jednog od izraženih stavova Podnosioca tužbe, prvostupanjsko vijeće presudilo je, u predmetu *Blagojević*, da je specifična namjera (*dolus specialis*) postojala i prije 12. ili 13. jula/srpnja, datuma što ga prvostupanjsko vijeće smatra relevantnim u predmetu *Krstić*. Međunarodni sud pravde se već pozvao na zaključak tog vijeća, po kojemu, u danom momentu (vijeće nije moglo utvrditi "točan moment") kada je došlo do promjene u ostvarenju vojnog cilja u Srebrenici, od [namjere] za zauzećem "samo gradske zone enklave" (prema naredbi drinskog korpusa od 2. jula/srpnja 1995. što se koji put naziva kodnim imenom "Krivaja '95.") do osvajanja grada Srebrenice i cjelokupne enklave. Nešto dalje u presudi, u poglavlju pod nazivom "Zaključci: da li je počinjen genocid?", vijeće je navelo dokument od 2. jula/srpnja:

"Prvostupanjsko vijeće je uvjeren da se sva kriminalna djela što su ih počinile snage bosanskih Srba mogu podvesti pod jedinstven plan koji je predviđao genocid nad bosanskim Muslimanima iz Srebrenice, kako to proizlazi iz operacije "Krivaja '95." čiji je konačni cilj bio uništenje enklave a, na taj način, i cijele bošnjačke zajednice"[do sada je to prvi put da se u ovom dijelu presude koristi pojam "Bošnjak", "bošnjački"] (*Blagojević*, IT-02-60-T, presuda od 17. januara/siječnja 2005., paragraf 674 [*PrijevodMKSJ*]).

I tako Vijeće nastavlja spominjući samo događaje - masakre i prinudno preseljenje žena i djece - koji su se dogodili poslije pada Srebrenice, tj. nešto kasnije od promjene [u ostvarenju] vojnog cilja do čega je došlo 9. ili 10. jula/srpnja. Zaključak u vezi namjere ide u istom smislu:

"Vijeće ne iskazuje nikakvu sumnju da se sva ova djela mogu podvesti pod jedinstvenu operaciju sa namjerom da se uništi muslimansko stanovništvo iz Srebrenice. Prvostupanjsko vijeće smatra da snage bosanskih Srba ne samo da su znale da će ubojstva muškaraca s istodobnim prisilnim premještajem žena, djece i starijih osoba neminovno dovesti do fizičkog nestanka muslimanskog stanovništva u Srebrenici, već su bjelodano ciljali, ovakvim djelima, fizički uništiti i cijelu skupinu" (ibid., paragraf 677.). (Vidi također sve stavove u popisu u paragraf 786., izuzev prvog). [*PrijevodMKSJ*].

295. Zaključak je Suda, potkrijepljeno presudama prvostupanjskog suda u predmetima *Krstić* i *Blagojević*, da je tražena namjera nastala tek promjenom vojnog cilja i zauzeća Srebrenice, tj. oko 12. i 13. jula/srpnja, činjenica koja bi se mogla pokazati važnom u procjeni pogubljenja od strane tužene strane u odnosu na njene obaveze koje proistječu iz Konvencije [o genocidu] (gore navedena paragraf. 423). Sud nema nikakvog razloga da ne uvaži zaključak MKSJ prema kojemu se tražena specifična namjera (*dolus specialis*) i ostvarila u tom momentu i samo u tom momentu.

296. Sud će sada obraditi kriterij iz čl. II. [Konvencije o genocidu] prema kojem treba postojati namjera da se uništi u cijelosti ili djelomično neka zaštićena "skupina". Sud podsjeća na pravnu stvar o čemu je već nešto prethodno rečeno i posebice na tri razmatrana elementa: "bitni" kriterij (koji čini glavni kriterij), relevantni geografski faktori što su ih zločinci mogli iskoristiti i simbolički i kvalifikativni elementi (paragrafi 197-201.). Sud

napominje što je već prethodno rekao po pitanju uvjeravajućeg kriterija korištenog u zaključcima MKSJ u vezi s činjenicama i procjene koje je [vijeće] uvažilo (paragrafi. 223.). Imajući to u vidu, Sud se sada poziva na presudu u predmetu *Krstić* (IT-98-33-T, prvostupanjsko vijeće, presuda od 2. augusta/kolovoza 2001., paragrafi 551.-599; IT-98-33-A, Žalbeno vijeće, presuda od 19. aprila/travnja 2004., paragraf 6.22.) u kojem je žalbeno vijeće prihvatilo zaključke prvostupanjskog vijeća slijedećom izrekom:

"U predmetnom slučaju, budući da je identificirao zaštićenu skupinu kao etničku skupinu bosanskih Muslimana, prvostupanjsko vijeće je zaključilo da su dio skupine na koju su ciljali glavni štab VRS i Radislav Krstić zapravo bili Muslimani iz Srebrenice i Muslimani iz istočne Bosne. Ovakav zaključak izravno se uklapa u gore navedene pravne smjernice. Prije nego što su gradosvojile snage VRS 1995. godine, u Srebrenici je živjelo oko 40.000 bosanskih Muslimana. U taj broj nije samo uračunato muslimansko stanovništvo općine Srebrenica već i mnoge muslimanske izbjeglice iz okoline. Ako, u odnosu na ukupan broj tadašnjeg muslimanskog stanovništva u Bosni i Hercegovini, taj broj ne izgleda prevelik, ipak ne treba zanemariti činjenicu da je muslimanska zajednica u Srebrenici bila brojčano značajna" (IT-98-33-A, presuda od 19. aprila/travnja 2004., str. 5, paragraf 15; bilješke s dna stranice izostavljene).

Sud nema razloga ne prihvatiti suglasne zaključke prvostupanjskog vijeća i žalbenog vijeća.

297. Sud zaključuje da su djela, onako kako su označena u čl. II., toč. a) i b) Konvencije [o genocidu] počinjena u Srebrenici sa specifičnom namjerom da se djelomično uništi skupina Muslimana Bosne i Hercegovine [prvi put u ovom dijelu presude upotrijebljen je izraz "bosanskohercegovački"] kao takve i da se, prema tome, ta djela imaju smatrati činom genocida što su ih pripadnici VRS počinili u Srebrenici i u okolnim mjestima počevši od 13. jula/srpnja 1995. godine.

[...]

Pitanje odgovornosti Tužene strane (Tuženika)²¹ u vezi događaja u Srebrenici temeljem čl. III., toč. a) Konvencije o genocidu

1. Navodno priznanje

377. Sud počinje time što navodi da je, po mišljenju Podnosioca tužbe, Tužena strana priznala da je počinjen genocid u Srebrenici i prihvatila pravnu odgovornost. Podnosilac tužbe se poziva na niže navedeno službeno saopćenje Vlade Tužene strane koje je objavljeno 15. juna/lipnja 2005. godine poslije javnog prikazivanja 2. juna/lipnja 2005. na jednoj beogradskoj televizijskoj stanici²² video-zapisa o smaknuću šestero muslimanskih zarobljenika kod Srebrenice od strane jedne paravojne formacije (već navedena paragraf. 289.). Priopćenje glasi:

"Autori ubojstva u Srebrenici i oni koji sunaredili i organizirali taj masakr ne predstavljaju ni Srbiju ni Crnu Goru, već antidemokratski režim terora i smrti protiv koga se najžilavije suprotstavljala velika većina građana Srbije i Crne Gore.

Naša se osuda ne odnosi samo na ova izravna ubojstva. Tražimo također da se sudi svim onim, ne samo iz Srebrenice i drugdje, koji su počinili, organizirali ili naredili ratne zločine.

Zločinci se ne mogu smatrati herojima. Svaka zaštita ratnih zločinaca, iz bilo kojeg razloga, također je zločin"

Podnosilac tužbe moli Sud da ovo saopćenje "analizira ... kao 'vrstu priznanja'" i da kao takvo ima vrijednost ključnog dokaza o umiješanosti Jugoslavije u srebrenički masakr".

[...]

²¹ Engleski izvornik se nešto razlikuje od francuskog izvornika presude. U francuskom izvorniku stoji radi pojašnjena riječ "tuženik", dok te riječi nema u engleskom slučaju: *The question of responsibility for events at Srebrenica under Article III, paragraph (a), of the Genocide Convention.*

²² Beogradska privatna televizijska kuća B-92.

408. Tužena strane je naglasila da ni jedna pravomoćna presuda MKSJ u vezi genocida u Srebrenici nije zaključila da je po tom pitanju bilo umiješanosti ijednog njenog [državnog, tj. pripadnika službenih struktura Srbije i Crne Gore] dužnosnika. Bez da je osporavao tu tvrdnju, podnosilac tužbe ističe da to pitanje i nije bilo postavljeno pred MKSJ. Sud primjećuje da se MKSJ zaista nije do sada izravno izjašnjavao o konačnom stavu po pitanju da li bi njegovi [Tužene strane] dužnosnici mogli snositi odgovornost po tom pitanju. Sud naglašava da izvještaj glavnog sekretara/tajnika Organizacije ujedinjenih naroda ne zaključuje da je bilo izravne umiješanosti predsjednika Miloševića u masakru. Sud je već napomenuo da je ovaj potonji imao kontakte s Organizacijom ujedinjenih naroda 10. i 11. jula/srpnja (paragraf 285.). Dana 14. jula/ srpnja, prema izvještaju glavnog sekretara/tajnika [UN],

"pregovarač Europske unije gospodin Bildt²³ posjetio je Beograd da bi se sastao s predsjednikom Miloševićem. Sastanak se održao u Dobanovcima, državnom lovištu u blizini Beograda gdje se gospodin Bildt sastao s predsjednikom Miloševićem i generalom Mladićem tjedan dana ranije. Prema službenom zapisniku što ga je objavio s toga drugog sastanka, gospodin Bildt je insistirao kod predsjednika Miloševića da hitno omogući Visokom povjerenstvu Ujedinjenih naroda za izbjeglice [UNHCR] da pruži pomoć stanovništvu Srebrenice, a Međunarodnom odboru Crvenog križa da počne popisivanje osobe koje je VRS smatrala ratnim zarobljenicima. Također je insistirao da nizozemski vojnici mogu otići kada to budu htjeli. Dodao je da međunarodna zajednica neće tolerirati da Goražde bude napadnuto i da se treba dati "zeleno svjetlo" za slobodan i neometan pristup enklavama. Ujedno je zahtijevao da se cesta Kiseljak-Sarajevo ("cesta Swan")²⁴ otvori za promet za sva ne-vojna vozila [nejasno zašto se insistira na sintagmi "ne-vojni/non militaire kada je pojam "civilni" posve jasan i nedvosmislen]. Izgleda da je predsjednik Milošević prihvatio sve te zahtjeve, ali je također dao do znanja da ne može kontrolirati situaciju. Objasnio je, na početku sastanka, da je sve započelo eskaliranjem ofenzivnih djelovanja

²³ Carl Bildt, švedski diplomat, premijer i ministar vanjskih poslova, posebni izaslanik EU za prostor bivše Jugoslavije (1995.), supredsjednik Daytonskih mirovnih pregovora (1995.), Visoki predstavnik međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini (1995.-1997.), posebni izaslanik glavnog sekretara/tajnika UN za prostor Balkana (1999.)

²⁴ Kodno ime što je toj prometnici dao UNPROFOR.

od strane (M)uslimana [nejasno zašto je veliko slovo «M» stavljeno u zagrade] s njihovih položaja u enklavi što je bilo kršenje dogovora o demilitarizaciji iz 1993. godine.

Nekoliko sati poslije početka sastanka, general Mladić je došao u Dobanovce. Gospodin Bildt je zabilježio da je general Mladić bio voljan prihvatiti većinu zahtjeva u vezi Srebrenice, ali je odbacio neke točke u vezi drugih enklava, posebno Sarajeva. Konačno, poslije insistirajućeg nastupa predsjednika Miloševića, izgleda da je utanačen načelni dogovor. Bilo je odlučeno da bi se još jedan sastanak održao sutra radi potvrđivanja dogovorenog. Gospodin Bildt je u međuvremenu kontaktirao gospodina Stoltenberga²⁵ i gospodina Akashija²⁶ (posebnog predstavnika glavnog sekretara/tajnika UN) da bi mu se pridružili u Beogradu. Ujedno je zatražio da zapovjednik UNPROFOR-a dođe u Beograd u cilju utanačivanja nekih čisto vojnih detalja s generalom Mladićem" (Ujedinjeni narodi, doc. A/54/549, paragrafi 372.-373.)"

409. Dana 19. jula/srpnja, u vezi beogradskog sastanka, gospodin Akashi iskreno se nadao da će predsjednik Milošević i general Mladić pokazati izvjesni stupanj fleksibilnosti. Zapovjednik UNPROFOR-a se sastao s Mladićem 19. jula/srpnja i, tokom cijeloga sastanka, održavao je kontakt s gospodinom Bildtom koji je istovremeno pregovarao s predsjednikom Miloševićem u Beogradu. Mladić je dao svoju verziju događaja o prošlim danima (njegovi su vojnici "završili operaciju na korektan način" uz "neke sitne nezgodne incidente") [iako se već tada znalo da je počinjen genocid!]. Zapovjednik UNPROFOR-a i Mladić su tada potpisali dogovor koji je predvidio sljedeće:

"[Omogućiti] pristup već od sutra Međunarodnom odboru Crvenog križa svim "sabirnim centrima" gdje su zatočeni srebrenički muškarci i mladići [bez preciziranja etničke pripadnosti];

²⁵ Stoltenberg, norveški diplomat. Poslije propalog Vance-Owenovog mirovnog plana, imenovan za supredsjednika novog mirovnog plana nazvanog "Owen-Stoltenbergov plan" (1993.). Stoltenberg će ostati u sjećanju, među ostalim, i po ovoj izjavi: "Cijela bosanska populacija sastoji se od Srba, a Muslimani su islamizirani Srbi, dok su i mnogi koji se nazivaju Hrvatima, zapravo Srbi".

²⁶ Yasushi Akashi, japanski diplomat, posebni izaslanik glavnog sekretara/tajnika UN u bivšoj Jugoslaviji zadužen za civilne poslove (1992.-1993.).

Dozvoliti UNHCR-u i humanitarnim konvojima slobodan pristup Srebrenici;

Izvršiti evakuaciju ranjenika iz Potočara i bratunačke bolnice;

Izvršiti povrat naoružanja i vojne opreme nizozemskog bataljuna što ih je zaplijenila Vojska Republike Srpske;

Premještaj nizozemskog bataljuna izvan enklave počevši od popodneva 21. jula/srpnja poslije evakuacije žena, djece i starijih osoba zatečenih u mjestu, a koji izraze želju za odlaskom.

Poslije potpisivanja tog dogovora, posebni predstavnik glavnog sekretara/tajnika [UN] javio se pismom predsjedniku Miloševiću da ga podsjeti da je sporazum koji bi omogućio Međunarodnom odboru Crvenog križa pristup u Srebrenicu nije još uvijek bio ispoštovan. Nešto kasnije, posebni predstavnik glavnog sekretara/tajnika [UN] ponovio je to isto predsjedniku Miloševiću u telefonskom razgovoru" (*ibid.*, .paragraf 392).

* * *

U ovom radu dani su prijevodu, u svrhu ilustracije, samo izvaci Presude Međunarodnog suda pravde po Tužbi Bosne i Hercegovine protiv Savezne Republike Jugoslavije, naknadno preimenovane u Državnu zajednicu Srbija i Crna Gora koji se izravno i/ili djelomično odnose na zločine genocida počinjene u Srebrenici i okolnim mjestima.²⁷

Sud se tajnim vijećanjem²⁸ izjasnio o devet točaka dispozitiva. Iz teksta presude je vidljivo da ni po jednoj točki presude nije bilo jednoglasja.

²⁷ Cjeloviti tekst presude na bosanskom jeziku s engleskog predloška priprema prevoditeljski tim Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava Univerziteta u Sarajevu. Moguće je da je do sada neka institucija prevela u cijelosti ili fragmentarno predmetnu presudu što autoru u ovom trenutku nije poznato.

²⁸ "Vijećanja Suda su tajna i ostaju tajnom" (čl. 54., st. 3. Statuta međunarodnog suda pravde.

Nekoliko sudaca se koristilo odredbama iz čl. 57. Statuta da izrazi izdvojeno ili oprečno mišljenje.²⁹:

- Awn Shawkat Al-Khasawneh: izdvojeno mišljenje.
- Raymond Ranjeva, Shi Jiuyong i Abdul G. Koroma: zajedničko izdvojeno mišljenje.
- Raymond Ranjeva: osobno mišljenje.
- Shi Jiuyong i Abdul G. Koroma: zajednička izjava.
- Hisachi Owada: osobno mišljenje.
- Peter Tomka: osobno mišljenje.
- Kenneth Keith: izjava.
- Mohamed Bennouna: izjava.
- Leonid Skotnikov: izjava.
- Mahiou, *ad hoc* sudac: izdvojeno mišljenje.
- Kreća, *ad hoc* sudac: osobno mišljenje.

Sva izdvojena mišljenja, osobna mišljenja i izjave sastavni su dio presude.

Prije bilo kakvog komentara o rezultatima glasanja po gornjim točkama presude, prisjetimo se, na trenutak, odredbi iz čl. 2. Statuta međunarodnog suda pravde koji glasi:

"Sud je zbor nezavisnih sudaca izabраниh, bez obzira na njihovo državljanstvo, između osoba najvišeg moralnog ugleda, koje ispunjavaju uvjete što se u njihovim zemljama traže za obnašanje najviših sudačkih službi, ili su pravnici, priznati kao stručnjaci međunarodnog prava".

Shodno rečenom, bez obzira na opsežnost podnesenog materijala, Tužbu Bosne i Hercegovine protiv Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora) u predmetu koji se tiče primjene Konvencije za sprečavanje i kažnjavanje zločina genocidada su je rješavali kojim slučajem "suci s najvišim moralnim ugledom" i koji su k tome obnašali visoke ili najviše sudačke dužnosti u svojim matičnim zemljama ili da su kojim slučajem bili priznati stručnjaci

²⁹ "Ako presuda u cijelosti ili djelomicene izražava jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo dati svoje posebno mišljenje" (čl.57. Statuta Međunarodnog suda pravde).

za međunarodno javno pravo, kako to zapravo izričito i nalaže čl. 2. Statuta Međunarodnog suda pravde, vjerojatno se ne bi dogodilo da se u jednom predmetu, kakav je zapravo ovaj o kojem ovdje raspravljamo, a čiji su činjenični dokazi više nego bjelodani, da glavna žrtva bude zapravo sama istina, što će reći pravda. Kako drugačije objasniti sljedeće rezultate glasanja o pitanjima koja su se izravno odnosila na Srebrenicu:

"2) S trinaest glasova za i dva protiv,

[Sud] *presuđuje* da Srbija nije počinila genocid posredstvom svojih organa ili osoba čija joj činjenja nameću odgovornost shodno međunarodnom običajnom pravu po pitanju kršenja obaveza koje je vežu na osnovu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida;

[Glasali] ZA: gospođa Higgins, *predsjednica*; gospoda Ranjeva, Shi, Koroma, Owada, Simma, Tomka, Abraham, Keith, Sepúlveda-Amor, Bennouna, Skotnikov, *suci*; gospodin Kreća, *ad hoc sudac*;

[Glasali] PROTIV: gospodin Al-Khasawneh, *potpredsjednik*; gospodin Mahiou, *sudac ad hoc*;

3) S trinaest glasova za i dva protiv,

[Sud] *presuđuje* da Srbija nije bila u dogovoru za počinjenje genocida po pitanju kršenja obaveza koje je vežu na osnovu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida;

[Glasali] ZA: gospođa Higgins, *predsjednica*; gospoda Ranjeva, Shi, Koroma, Owada, Simma, Tomka, Abraham, Keith, Sepúlveda-Amor, Skotnikov, *suci*; gospodin Kreća, *ad hoc sudac*;

[Glasali] PROTIV: gospodin Al-Khasawneh, *potpredsjednik*; gospodin Mahiou, *sudac ad hoc*;

4) s jedanest glasova za i 4 protiv,

[Sud] *presuđuje* da Srbija nije bila suučesnica u počinjenju genocida niti je poticala da se počini genocid po pitanju kršenja obaveza koje je vežu na osnovu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida;

[Glasali] ZA: gospođa Higgins, *predsjednica*; gospoda Ranjeva, Shi, Koroma, Owada, Simma, Tomka, Abraham, Sepúlveda-Amor, Skotnikov, *suci*; gospodin Kreća, *ad hoc sudac*;

[Glasali] PROTIV: gospodin Al-Khasawneh, *potpredsjednik*; gospoda Keith, Bennouna, *suci*; gospodin Mahiou, *sudac ad hoc*;

5) S dvanaest glasova za i tri protiv,

[Sud] *presuđuje*, u vezi počinjenog genocida u Srebrenici, da je Srbija prekršila obavezu spriječiti genocid kako to propisuje Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida;

[Glasali] ZA: gospođa Higgins, *predsjednica*; gospodin Al-Khasawneh, potpredsjednik, gospoda Ranjeva, Shi, Koroma, Owada, Simma, Abraham, Keith, Sepúlveda-Amor, Bennouna, *suci*; gospodin Mahiou *ad hoc sudac*.

[Glasali] PROTIV: gospoda Tomka, Skotnikov, *suci*; gospodin Kreća, *ad hoc sudac*"

b) INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE

CASE CONCERNING THE APPLICATION OF THE CONVENTION ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE

(Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)³⁰

* * *

“(5) The massacre at Srebrenica

278. The atrocities committed in and around Srebrenica are nowhere better summarized than in the first paragraph of the Judgment of the Trial Chamber in the *Krstić* case:

“The events surrounding the Bosnian Serb take-over of the United Nations(‘UN’) ‘safe area’ of Srebrenica in Bosnia and Herzegovina, in July 1995, have become well known to the world. Despite a UN Security Council resolution declaring that the enclave was to be ‘free from armed attack or any other hostile act’, units of the Bosnian Serb Army (‘VRS’) launched an attack and captured the town. Within a few days,

³⁰ Izvorni tekst u **engleskoj verziji** Presude Međunarodnog suda pravde u dijelu koji seodnosi na genocid u Srebrenici i okolnim mjestima koji je obrađen u ovoj knjizi.

approximately 25,000 Bosnian Muslims, most of them women, children and elderly people who were living in the area, were uprooted and, in an atmosphere of terror, loaded onto overcrowded buses by the Bosnian Serb forces and transported across the confrontation lines into Bosnian Muslim-held territory. The military-aged Bosnian Muslim men of Srebrenica, however, were consigned to a separate fate. As thousands of them attempted to flee the area, they were taken prisoner, detained in brutal conditions and then executed. More than 7,000 people were never seen again.”(IT-98-33-T, Judgment, 2 August 2001, para. 1; footnotes omitted).

While the Respondent raises a question about the number of deaths, it does not essentially question that account. What it does question is whether specific intent (*dolus specialis*) existed and whether the acts complained of can be attributed to it. It also calls attention to the attacks carried out by the Bosnian army from within Srebrenica and the fact that the enclave was never demilitarized. In the Respondent’s view the military action taken by the Bosnian Serbs was in revenge and part of a war for territory.

279. The Applicant contends that the planning for the final attack on Srebrenica must have been prepared quite some time before July 1995. It refers to a report of 4 July 1994 by the commandant of the Bratunac Brigade. He outlined the “final goal” of the VRS: “an entirely Serbian Podrinje. The enclaves of Srebrenica, Žepa and Goražde must be militarily defeated.” The report continued:

“We must continue to arm, train, discipline, and prepare the RS Army for the execution of this crucial task the expulsion of Muslims from the Srebrenica enclave. There will be no retreat when it comes to the Srebrenica enclave, we must advance. The enemy’s life has to be made unbearable and their temporary stay in the enclave impossible so that they leave *en masse* as soon as possible, realising that they cannot survive there.”

The Chamber in the *Blagojević* case mentioned testimony showing that some “members of the Bratunac Brigade did not consider this report to be an order. Testimony of other witnesses and documentary evidence show that the strategy was in fact implemented.” (IT-02-60-T, Trial Chamber

Judgment, 17 January 2005, para. 104; footnotes omitted). The Applicant sees the “final goal” described here as “an entirely Serbian Podrinje”, in conformity with the objective of a Serbian region 50 km to the west of the Drina river identified in an April or a May 1991 meeting of the political and State leadership of Yugoslavia. The Court observes that the object stated in the report, like the 1992 Strategic Objectives, does not envisage the destruction of the Muslims in Srebrenica, but rather their departure. The Chamber did not give the report any particular significance.

280. The Applicant, like the Chamber, refers to a meeting on 17 March 1995 between the Commander of the United Nations Protection Force (UNPROFOR) and General Mladić, at which the latter expressed dissatisfaction with the safe area régime and indicated that he might take military action against the eastern enclaves. He gave assurances however for the safety of the Bosnian Muslim population of those enclaves. On the following day, 8 March 1995, President Karadžić issued the Directive for Further Operations 7, also quoted by the Chamber and the Applicant: “‘Planned and well-thought-out combat operations’ were to create ‘an unbearable situation of total insecurity with no hope of further survival or life for the inhabitants of both enclaves’.” The *Blagojević* Chamber continues as follows:

“The separation of the Srebrenica and Žepa enclaves became the task of the Drina Corps. As a result of this directive, General Ratko Mladić on 31 March 1995 issued Directive for Further Operations, Operative No. 7/1, which further directive specified the Drina Corps’ tasks.” (*Ibid.*, pp. 38-39, para. 106).

281. Counsel for the Applicant asked in respect of the first of those directives “[w]hat could be a more clear-cut definition of the genocidal intent to destroy on the part of the authorities in Pale?”. As with the July 1994 report, the Court observes that the expulsion of the inhabitants would achieve the purpose of the operation. That observation is supported by the ruling of the Appeals Chamber in the *Krstić* case that the directives were “insufficiently clear” to establish specific intent (*dolus specialis*) on the part of the members of the Main Staff who issued them. “Indeed, the Trial Chamber did not even find that those who issued Directives 7 and

7.1 had genocidal intent, concluding instead that the genocidal plan crystallized at a later stage.” (IT-98-33-A, Judgment, 19 April 2004, para. 90).

282. A Netherlands Battalion (Dutchbat) was deployed in the Srebrenica safe area. Within that area in January 1995 it had about 600 personnel. By February and through the spring the VRS was refusing to allow the return of Dutch soldiers who had gone on leave, causing their numbers to drop by at least 150, and were restricting the movement of international convoys of aid and supplies to Srebrenica and to other enclaves. It was estimated that without new supplies about half of the population of Srebrenica would be without food after mid-June.

283. On 2 July the Commander of the Drina Corps issued an order for active combat operations; its stated objective on the Srebrenica enclave was to reduce “the enclave to its urban area”. The attack began on 6 July with rockets exploding near the Dutchbat headquarters in Potočari; 7 and 8 July were relatively quiet because of poor weather, but the shelling intensified around 9 July. Srebrenica remained under fire until 11 July when it fell, with the Dutchbat observation posts having been taken by the VRS. Contrary to the expectations of the VRS, the Bosnia and Herzegovina army showed very little resistance (*Blagojević*, IT-02-60-T, Trial Chamber Judgment, 17 January 2005, para. 125). The United Nations Secretary-General’s report quotes an assessment made by United Nations military observers on the afternoon of 9 July which concluded as follows:

““the BSA offensive will continue until they achieve their aims. These aims may even be widening since the United Nations response has been almost non-existent and the BSA are now in a position to overrun the enclave if they wish.’ Documents later obtained from Serb sources appear to suggest that this assessment was correct. Those documents indicate that the Serb attack on Srebrenica initially had limited objectives. Only after having advanced with unexpected ease did the Serbs decide to overrun the entire enclave. Serb civilian and military officials from the Srebrenica area have stated the same thing, adding, in the course of discussions with a United Nations official, that they decided to advance all the way to Srebrenica town when

they assessed that UNPROFOR was not willing or able to stop them.” (A/54/549, para. 264).

Consistently with that conclusion, the Chamber in the *Blagojević* case says this:

“As the operation progressed its military object changed from ‘reducing the enclave to the urban area’ [the objective stated in a Drina Corps order of 2 July] to the taking-over of Srebrenica town and the enclave as a whole. The Trial Chamber has heard no direct evidence as to the exact moment the military objective changed. The evidence does show that President Karadžić was ‘informed of successful combat operations around Srebrenica... which enable them to occupy the very town of Srebrenica’ on 9 July. According to Miroslav Deronjić, the President of the Executive Board of the Bratunac Municipality, President Karadžić told him on 9 July that there were two options in relation to the operation, one of which was the complete take-over of Srebrenica. Later on 9 July, President Karadžić ‘agreed with continuation of operations for the takeover of Srebrenica’. By the morning of 11 July the change of objective of the ‘Krivaja 95’ operation had reached the units in the field; and by the middle of the afternoon, the order to enter Srebrenica had reached the Bratunac Brigades’s IKM in Pribićevec and Colonel Blagojević. Miroslav Deronjić visited the Bratunac Brigade IKM in Pribićevec on 11 July. He briefly spoke with Colonel Blagojević about the Srebrenica operation. According to Miroslav Deronjić, the VRS had just received the order to enter Srebrenica town.” (IT-02-60-T, Trial Chamber Judgment, 17 January 2005, para. 130).

284. The Chamber then begins an account of the dreadful aftermath of the fall of Srebrenica. A Dutchbat Company on 11 July started directing the refugees to the UNPROFOR headquarters in Potočari which was considered to be the only safe place for them. Not all the refugees went towards Potočari; many of the Bosnian Muslim men took to the woods. Refugees were soon shelled and shot at by the VRS despite attempts to find a safe route to Potočari where, to quote the ICTY, chaos reigned: “The crowd outside the UNPROFOR compound grew by the thousands during the course of 11 July. By the end of the day, an estimated 20,000 to 30,000

Bosnian Muslims were in the surrounding area and some 4,000 to 5,000 refugees were in the UNPROFOR compound.

(b) Conditions in Potočari

The standards of hygiene within Potočari had completely deteriorated. Many of the refugees seeking shelter in the UNPROFOR headquarters were injured. Medical assistance was given to the extent possible; however, there was a dramatic shortage of medical supplies. As a result of the VRS having prevented aid convoys from getting through during the previous months, there was hardly any fresh food in the DutchBat headquarters. There was some running water available outside the compound. From 11 to 13 July 1995 the temperature was very high, reaching 35 degrees centigrade and this small water supply was insufficient for the 20,000 to 30,000 refugees who were outside the UNPROFOR compound.” (*Ibid.*, paras. 146-147).

The Tribunal elaborates on those matters and some efforts made by Bosnian Serb and Serbian authorities, i.e., the local Municipal Assembly, the Bratunac Brigade and the Drina Corps, as well as UNHCR, to assist the Bosnian Muslim refugees (*ibid.*, para. 148).

285. On 10 July at 10.45 p.m., according to the Secretary-General’s 1999 Report, the delegate in Belgrade of the Secretary-General’s Special Representative telephoned the Representative to say that he had seen President Milošević who had responded that not much should be expected of him because “the Bosnian Serbs did not listen to him” (A/54/549, para. 292). At 3 p.m. the next day, the President rang the Special Representative and, according to the same report, “stated that the Dutchbat soldiers in Serb-held areas had retained their weapons and equipment, and were free to move about. This was not true.” (*Ibid.*, para. 307). About 20 minutes earlier two NATO aircraft had dropped two bombs on what were thought to be Serb vehicles advancing towards the town from the south. The Secretary-General’s report gives the VRS reaction:

“Immediately following this first deployment of NATO close air support, the BSA radioed a message to Dutchbat. They threatened to

shell the town and the compound where thousands of inhabitants had begun to gather, and to kill the Dutchbat soldiers being held hostage, if NATO continued with its use of air power.

The Special Representative of the Secretary-General recalled having received a telephone call from the Netherlands Minister of Defence at this time, requesting that the close air support action be discontinued, because Serb soldiers on the scene were too close to Netherlands troops, and their safety would be jeopardized. The Special Representative considered that he had no choice but to comply with this request.” (*Ibid.*, para. 306).

286. The Trial Chamber in the *Blagojević* case recorded that on 11 July at 8 p.m. there was a meeting between a Dutch colonel and General Mladić and others. The former said that he had come to negotiate the withdrawal of the refugees and to ask for food and medicine for them. He sought assurances that the Bosnian Muslim population and Dutchbat would be allowed to withdraw from the area. General Mladić said that the civilian population was not the target of his actions and the goal of the meeting was to work out an arrangement. He then said “‘you can all leave, all stay, or all die here’ . . . ‘we can work out an agreement for all this to stop and for the issues of the civilian population, your soldiers and the Muslim military to be resolved in a peaceful way’” (*Blagojević*, IT-02-60-T, Trial Chamber Judgment, 17 January 2005, paras. 150-152). Later that night at a meeting beginning at 11 p.m., attended by a representative of the Bosnian Muslim community, General Mladić said:

“‘Number one, you need to lay down your weapons and I guarantee that all those who lay down their weapon will live. I give you my word, as a man and a General, that I will use my influence to help the innocent Muslim population which is not the target of the combat operations carried out by the VRS . . . In order to make a decision as a man and a Commander, I need to have a clear position of the representatives of your people on whether you want to survive . . . stay or vanish. I am prepared to receive here tomorrow at 10 a.m. hrs. a delegation of officials from the Muslim side with whom I can discuss the salvation of your people from . . . the former enclave of Srebrenica . . . Nesib [a Muslim

representative], the future of your people is in your hands, not only in this territory . . . Bring the people who can secure the surrender of weapons and save your people from destruction.’

The Trial Chamber finds, based on General Mladić’s comments, that he was unaware that the Bosnian Muslim men had left the Srebrenica enclave in the column.

General Mladić also stated that he would provide the vehicles to transport the Bosnian Muslims out of Potočari. The Bosnian Muslim and Bosnian Serb sides were not on equal terms and Nesib Mandžić felt his presence was only required to put up a front for the international public. Nesib Mandžić felt intimidated by General Mladić. There was no indication that anything would happen the next day.” (*Ibid.*, paras. 156-158).

287. A third meeting was held the next morning, 12 July. The Tribunal in the *Blagojević* case gives this account:

“After the Bosnian Muslim representatives had introduced themselves, General Mladić stated:

‘I want to help you, but I want absolute cooperation from the civilian population because your army has been defeated. There is no need for your people to get killed, your husband, your brothers or your neighbours . . . As I told this gentleman last night, you can either survive or disappear. For your survival, I demand that all your armed men, even those who committed crimes, and many did, against our people, surrender their weapons to the VRS... You can choose to stay or you can choose to leave. If you wish to leave, you can go anywhere you like. When the weapons have been surrendered every individual will go where they say they want to go. The only thing is to provide the needed gasoline. You can pay for it if you have the means. If you can’t pay for it, UNPROFOR should bring four or five tanker trucks to fill up trucks . . .’

Čamila Omanović [one of the Muslim representatives] interpreted this to mean that if the Bosnian Muslim population left they would be saved, but that if they stayed they would die. General Mladić did not give a clear answer in relation to whether a safe transport of the civilian population out of

the enclave would be carried out. General Mladić stated that the male Bosnian Muslim population from the age of 16 to 65 would be screened for the presence of war criminals. He indicated that after this screening, the men would be returned to the enclave. This was the first time that the separation of men from the rest of the population was mentioned. The Bosnian Muslim representatives had the impression that ‘everything had been prepared in advance, that there was a team of people working together in an organized manner’ and that ‘Mladić was the chief organizer.’

The third Hotel Fontana meeting ended with an agreement that the VRS would transport the Bosnian Muslim civilian population out of the enclave to ABiH-held territory, with the assistance of UNPROFOR to ensure that the transportation was carried out in a humane manner.” (*Ibid.*, paras. 160-161).

The Court notes that the accounts of the statements made at the meetings come from transcripts of contemporary video recordings.

288. The VRS and MUP of the Republika Srpska from 12 July separated men aged 16 to approximately 60 or 70 from their families. The Bosnian Muslim men were directed to various locations but most were sent to a particular house (“The White House”) near the UNPROFOR headquarters in Potočari, where they were interrogated. During the afternoon of 12 July a large number of buses and other vehicles arrived in Potočari including some from Serbia. Only women, children and the elderly were allowed to board the buses bound for territory held by the Bosnia and Herzegovina military. Dutchbat vehicles escorted convoys to begin with, but the VRS stopped that and soon after stole 16-18 Dutchbat jeeps, as well as around 100 small arms, making further escorts impossible. Many of the Bosnian Muslim men from Srebrenica and its surroundings including those who had attempted to flee through the woods were detained and killed.

289. Mention should also be made of the activities of certain paramilitary units, the “Red Berets” and the “Scorpions”, who are alleged by the Applicant to have participated in the events in and around Srebrenica. The Court was presented with certain documents by the Applicant, which were said to show that the “Scorpions” were indeed sent to the Trnovo area near Srebrenica and remained there through the relevant time period. The Respondent

cast some doubt on the authenticity of these documents (which were copies of intercepts, but not originals) without ever formally denying their authenticity. There was no denial of the fact of the relocation of the “Scorpions” to Trnovo. The Applicant during the oral proceedings presented video material showing the execution by paramilitaries of six Bosnian Muslims, in Trnovo, in July 1995.

290. The Trial Chambers in the *Krstić* and *Blagojević* cases both found that Bosnian Serb forces killed over 7,000 Bosnian Muslim men following the takeover of Srebrenica in July 1995 (*Krstić*, IT-98-33-T, Judgment, 2 August 2001, paras. 426-427 and *Blagojević*, IT-02-60-T, Judgment, 17 January 2005, para. 643). Accordingly they found that the *actus reus* of killings in Article II (a) of the Convention was satisfied. Both also found that actions of Bosnian Serb forces also satisfied the *actus reus* of causing serious bodily or mental harm, as defined in Article II (b) of the Convention both to those who were about to be executed, and to the others who were separated from them in respect of their forced displacement and the loss suffered by survivors among them (*Krstić*, *ibid.*, para. 543, and *Blagojević*, *ibid.*, paras. 644-654).

291. The Court is fully persuaded that both killings within the terms of Article II (a) of the Convention, and acts causing serious bodily or mental harm within the terms of Article II (b) thereof occurred during the Srebrenica massacre. Three further aspects of the ICTY decisions relating to Srebrenica require closer examination: the specific intent (*dolus specialis*), the date by which the intent was formed, and the definition of the “group” in terms of Article II. A fourth issue which was not directly before the ICTY but which this Court must address is the involvement, if any, of the Respondent in the actions.

292. The issue of intent has been illuminated by the *Krstić* Trial Chamber. In its findings, it was convinced of the existence of intent by the evidence placed before it. Under the heading “A Plan to Execute the Bosnian Muslim Men of Srebrenica”, the Chamber “finds that, following the takeover of Srebrenica in July 1995, the Bosnian Serbs devised and implemented a plan to execute as many as possible of the military aged Bosnian Muslim men present in the enclave” (IT-98-33-T, Judgment, 2 August 2001, para.

87). All the executions, the Chamber decided, “systematically targeted Bosnian Muslim men of military age, regardless of whether they were civilians or soldiers” (*ibid.*, para. 546). While “[t]he VRS may have initially considered only targeting military men for execution, . . . [the] evidence shows, however, that a decision was taken, at some point, to capture and kill all the Bosnian Muslim men indiscriminately. No effort was made to distinguish the soldiers from the civilians.” (*Ibid.*, para. 547). Under the heading “Intent to Destroy”, the Chamber reviewed the Parties’ submissions and the documents, concluding that it would “adhere to the characterization of genocide which encompass[es] only acts committed with the *goal* of destroying all or part of a group” (*Ibid.*, para. 571; original emphasis). The acts of genocide need not be premeditated and the intent may become the goal later in an operation (*Ibid.*, para. 572).

“Evidence presented in this case has shown that the killings were planned: the number and nature of the forces involved, the standardized coded language used by the units in communicating information about the killings, the scale of the executions, the invariability of the killing methods applied, indicate that a decision was made to kill all the Bosnian Muslim military aged men.

The Trial Chamber is unable to determine the precise date on which the decision to kill all the military aged men was taken. Hence, it cannot find that the killings committed in Potočari on 12 and 13 July 1995 formed part of the plan to kill all the military aged men. Nevertheless, the Trial Chamber is confident that the mass executions and other killings committed from 13 July onwards were part of this plan.” (*Ibid.*, paras. 572-573; see also paras. 591-598).

293. The Court has already quoted (paragraph 281) the passage from the Judgment of the Appeals Chamber in the *Krstić* case rejecting the Prosecutor’s attempted reliance on the Directives given earlier in July, and it would recall the evidence about the VRS’s change of plan in the course of the operation in relation to the complete takeover of the enclave. The Appeals Chamber also rejected the appeal by General Krstić against the finding that genocide occurred in Srebrenica. It held that the Trial Chamber was entitled to conclude that the destruction of such a sizeable number of men, one fifth of the overall Srebrenica community, ““would inevitably result

in the physical disappearance of the Bosnian Muslim population at Srebrenica” (IT-98-33-A, Appeals Chamber Judgment, 19 April 2004, paras. 28-33); and the Trial Chamber, as the best assessor of the evidence presented at trial, was entitled to conclude that the evidence of the transfer of the women and children supported its finding that some members of the VRS Main Staff intended to destroy the Bosnian Muslims in Srebrenica. The Appeals Chamber concluded this part of its Judgment as follows:

“The gravity of genocide is reflected in the stringent requirements which must be satisfied before this conviction is imposed. These requirements the demanding proof of specific intent and the showing that the group was targeted for destruction in its entirety or in substantial part guard against a danger that convictions for this crime will be imposed lightly. Where these requirements are satisfied, however, the law must not shy away from referring to the crime committed by its proper name. By seeking to eliminate a part of the Bosnian Muslims, the Bosnian Serb forces committed genocide. They targeted for extinction the forty thousand Bosnian Muslims living in Srebrenica, a group which was emblematic of the Bosnian Muslims in general. They stripped all the male Muslim prisoners, military and civilian, elderly and young, of their personal belongings and identification, and deliberately and methodically killed them solely on the basis of their identity. The Bosnian Serb forces were aware, when they embarked on this genocidal venture, that the harm they caused would continue to plague the Bosnian Muslims. The Appeals Chamber states unequivocally that the law condemns, in appropriate terms, the deep and lasting injury inflicted, and calls the massacre at Srebrenica by its proper name: genocide. Those responsible will bear this stigma, and it will serve as a warning to those who may in future contemplate the commission of such a heinous act.

In concluding that some members of the VRS Main Staff intended to destroy the Bosnian Muslims of Srebrenica, the Trial Chamber did not depart from the legal requirements for genocide. The Defence appeal on this issue is dismissed.” (*Ibid.*, paras. 37-38).

294. On one view, taken by the Applicant, the *Blagojević* Trial Chamber decided that the specific intent (*dolus specialis*) was formed earlier than 12

or 13 July, the time chosen by the *Krstić* Chamber. The Court has already called attention to that Chamber's statement that at some point (it could not determine "the exact moment") the military objective in Srebrenica changed, from "reducing the enclave to the urban area" (stated in a Drina Corps order of 2 July 1995 referred to at times as the "Krivaja 95 operation") to taking over Srebrenica town and the enclave as a whole. Later in the Judgment, under the heading "Findings: was genocide committed?", the Chamber refers to the 2 July document:

"The Trial Chamber is convinced that the criminal acts committed by the Bosnian Serb forces were all parts of one single scheme to commit genocide of the Bosnian Muslims of Srebrenica, as reflected in the 'Krivaja 95 operation', the ultimate objective of which was to eliminate the enclave and, therefore, the Bosnian Muslim community living there." (*Blagojević*, IT-02-60-T, Judgment, 17 January 2005, para. 674).

The Chamber immediately goes on to refer only to the events—the massacres and the forcible transfer of the women and children after the fall of Srebrenica, that is sometime after the change of military objective on 9 or 10 July. The conclusion on intent is similarly focussed:

"The Trial Chamber has no doubt that all these acts constituted a single operation executed with the intent to destroy the Bosnian Muslim population of Srebrenica. The Trial Chamber finds that the Bosnian Serb forces not only knew that the combination of the killings of the men with the forcible transfer of the women, children and elderly, would inevitably result in the physical disappearance of the Bosnian Muslim population of Srebrenica, but clearly intended through these acts to physically destroy this group." (*Ibid.*, para. 677). (See similarly all but the first item in the list in paragraph 786).

295. The Court's conclusion, fortified by the Judgments of the Trial Chambers in the *Krstić* and *Blagojević* cases, is that the necessary intent was not established until after the change in the military objective and after the takeover of Srebrenica, on about 12 or 13 July. This may be significant for the application of the obligations of the Respondent under the Convention (paragraph 423 below). The Court has no reason to depart

from the Tribunal's determination that the necessary specific intent (*dolus specialis*) was established and that it was not established until that time.

296. The Court now turns to the requirement of Article II that there must be the intent to destroy a protected "group" in whole or in part. It recalls its earlier statement of the law and in particular the three elements there discussed: substantiality (the primary requirement), relevant geographic factors and the associated opportunity available to the perpetrators, and emblematic or qualitative factors (paragraphs 197-201). Next, the Court recalls the assessment it made earlier in the Judgment of the persuasiveness of the ICTY's findings of facts and its evaluation of them (paragraph 223). Against that background it turns to the findings in the *Krstić* case (IT-98-33-T, Trial Chamber Judgment, 2 August 2001, paras. 551-599 and IT-98-33-A, Appeals Chamber Judgment, 19 April 2004, paras. 6-22), in which the Appeals Chamber endorsed the findings of the Trial Chamber in the following terms.

"In this case, having identified the protected group as the national group of Bosnian Muslims, the Trial Chamber concluded that the part the VRS Main Staff and Radislav Krstić targeted was the Bosnian Muslims of Srebrenica, or the Bosnian Muslims of Eastern Bosnia. This conclusion comports with the guidelines outlined above. The size of the Bosnian Muslim population in Srebrenica prior to its capture by the VRS forces in 1995 amounted to approximately forty thousand people. This represented not only the Muslim inhabitants of the Srebrenica municipality but also many Muslim refugees from the surrounding region. Although this population constituted only a small percentage of the overall Muslim population of Bosnia and Herzegovina at the time, the importance of the Muslim community of Srebrenica is not captured solely by its size." (IT-98-33-A, Judgment, 19 April 2004, para. 15; footnotes omitted).

The Court sees no reason to disagree with the concordant findings of the Trial Chamber and the Appeals Chamber.

297. The Court concludes that the acts committed at Srebrenica falling within Article II (a) and (b) of the Convention were committed with the specific intent to destroy in part the group of the Muslims of Bosnia and

Herzegovina as such; and accordingly that these were acts of genocide, committed by members of the VRS in and around Srebrenica from about 13 July 1995.

* * *

VII. The question of responsibility for events at Srebrenica under Article III, paragraph (a), of the Genocide Convention

(1) The alleged admission

377. The Court first notes that the Applicant contends that the Respondent has in fact recognized that genocide was committed at Srebrenica, and has accepted legal responsibility for it. The Applicant called attention to the following official declaration made by the Council of Ministers of the Respondent on 15 June 2005, following the showing on a Belgrade television channel on 2 June 2005 of a video-recording of the murder by a paramilitary unit of six Bosnian Muslim prisoners near Srebrenica (paragraph 289 above). The statement reads as follows:

“Those who committed the killings in Srebrenica, as well as those who ordered and organized that massacre represented neither Serbia nor Montenegro, but an undemocratic regime of terror and death, against whom the majority of citizens of Serbia and Montenegro put up the strongest resistance.

Our condemnation of crimes in Srebrenica does not end with the direct perpetrators. We demand the criminal responsibility of all who committed war crimes, organized them or ordered them, and not only in Srebrenica.

Criminals must not be heroes. Any protection of the war criminals, for whatever reason, is also a crime.”

The Applicant requests the Court to declare that this declaration “be regarded as a form of admission and as having decisive probative force regarding the attributability to the Yugoslav State of the Srebrenica massacre”.

409. By 19 July, on the basis of the Belgrade meeting, Mr. Akashi was hopeful that both President Milošević and General Mladić might show some flexibility. The UNPROFOR Commander met with Mladić on 19 July and throughout the meeting kept in touch with Mr. Bildt who was holding parallel negotiations with President Milošević in Belgrade. Mladić gave his version of the events of the preceding days (his troops had “finished [it] in a correct way”; some “unfortunate small incidents’ had occurred”). The UNPROFOR Commander and Mladić then signed an agreement which provided for:

“ICRC access to all ‘reception centres’ where the men and boys of Srebrenica were being held, by the next day;

UNHCR and humanitarian aid convoys to be given access to Srebrenica;

The evacuation of wounded from Potočari, as well as the hospital in Bratunac;

The return of Dutchbat weapons and equipment taken by the BSA;

The transfer of Dutchbat out of the enclave commencing on the afternoon of 21 July, following the evacuation of the remaining women, children and elderly who wished to leave”.

Subsequent to the signing of this agreement, the Special Representative wrote to President Milošević, reminding him of the agreement, that had not yet been honoured, to allow ICRC access to Srebrenica. The Special Representative later also telephoned President Milošević to reiterate the same point.” (*Ibid.*, para. 392).

* * *

c) COUR INTERNATIONALE DE JUSTICE

AFFAIRE RELATIVE A L'APPLICATION DE LA
CONVENTION POUR LA PREVENTION ET LA REPRESSION
DU CRIME DE GENOCIDE

(Bosnie-Herzégovine c. Serbie-et-Monténégro)³¹

* * *

“5) Le massacre de Srebrenica

278. Les atrocités commises à Srebrenica et à proximité ne sauraient être mieux résumées que par le premier paragraphe du jugement rendu par la Chambre de première instance en l'affaire *Krstić* :

«Les événements survenus en Bosnie-Herzégovine en juillet 1995 lors de la prise par les Serbes de Bosnie de l'enclave de Srebrenica, déclarée zone de sécurité par l'Organisation des Nations Unies (l'«ONU»), sont bien connus dans le monde entier. En dépit d'une résolution du Conseil de sécurité de l'ONU selon laquelle l'enclave devait être «à l'abri de toute attaque armée et de tout autre acte

³¹ Izvorni tekst u **francuskoj verziji** Presude Međunarodnog suda pravde u dijelu koji seodnosi na genocid u Srebrenici i okolnim mjestima koji je preveden u ovoj knjizi.

d'hostilité», des unités de l'Armée des Serbes de Bosnie (la «VRS») ont donné l'assaut et pris la ville. En quelques jours, environ 25 000 Musulmans de Bosnie, pour la plupart des femmes, enfants et personnes âgées résidant dans ce secteur, ont été expulsés et, dans une atmosphère de terreur, embarqués par les Serbes de Bosnie à bord d'autocars bondés qui ont traversé les lignes de confrontation pour rejoindre le territoire contrôlé par les Musulmans de Bosnie. Les hommes musulmans de Srebrenica en âge de porter les armes ont connu un sort différent. Des milliers d'entre eux, qui tentaient de fuir le secteur, ont été capturés, détenus dans des conditions inhumaines puis exécutés. Plus de 7000 personnes n'ont jamais été revues.» (IT-98-33-T, jugement du 2 août 2001, par. 1, notes de bas de page omises).

Le défendeur a contesté le nombre de morts, mais non la teneur de cet exposé. Il met en revanche en doute l'existence d'une intention spécifique (*dolus specialis*) ainsi que la possibilité de lui attribuer les actes dont le demandeur tire grief. Il appelle également l'attention sur les attaques menées par l'armée de Bosnie depuis Srebrenica et sur le fait que l'enclave n'a jamais été démilitarisée. Le défendeur affirme que l'action militaire engagée par les Serbes de Bosnie l'a été en représailles et dans le cadre d'une guerre à visée territoriale.

279. Le demandeur soutient que l'attaque finale lancée contre Srebrenica a dû être préparée bien avant le mois de juillet 1995. Il cite un rapport du 4 juillet 1994 établi par le commandant de la brigade de Bratunac. Celui-ci mettait en avant l'«objectif final» de la VRS : «une Podrinje entièrement serbe. Une défaite militaire devra être infligée aux enclaves de Srebrenica, Žepa et Gorazde». Le rapport poursuivait :

«Nous devons continuer à armer, entraîner, former et préparer l'armée de la Republika Srpska à l'exécution de cette mission cruciale qui consiste à expulser les Musulmans de l'enclave de Srebrenica. Il n'y aura pour l'enclave de Srebrenica aucun repli, nous devons avancer. Nous devons rendre la vie de nos ennemis intenable et leur présence dans l'enclave impossible de sorte que, comprenant qu'ils ne peuvent pas survivre ici, ils s'en aillent en masse, aussi vite que possible.»

Dans l'affaire *Blagojević*, la Chambre de première instance a mentionné des témoignages indiquant que quelques «membres de la brigade de Bratunac en 1994 ont déclaré que, pour eux, il ne s'agissait pas d'un ordre. Le témoignage d'autres personnes et certains documents montrent qu'il s'agissait en fait de la mise en oeuvre d'une stratégie.» (IT-02-60-T, Chambre de première instance, jugement du 17 janvier 2005, par. 104, notes de bas de page omises). [Traduction du Greffe]. D'après le demandeur, l'«objectif final» décrit ici consistait à créer une «Podrinje entièrement serbe», conformément au dessein d'établir une région serbe sur 50 kilomètres à l'ouest de la rivière Drina qui avait été formé lors d'une réunion tenue en avril ou mai 1991 par l'élite politique et dirigeante de la Yougoslavie. La Cour fait observer que, comme les objectifs stratégiques de 1992, l'objectif énoncé dans le rapport n'envisage pas la destruction des Musulmans de Srebrenica, mais leur départ. La Chambre n'a accordé aucun poids particulier au rapport.

280. Le demandeur, comme la Chambre, se réfère à une réunion tenue le 17 mars 1995 entre le commandant de la Force de protection des Nations Unies (FORPRONU) et le général Mladić, au cours de laquelle ce dernier exprima son mécontentement quant au régime de la zone de sécurité et indiqua qu'il pourrait entreprendre une action militaire contre les enclaves situées à l'est. Il donna toutefois des assurances concernant la sécurité de la population bosno-musulmane de ces enclaves. Le lendemain, le 8 mars 1995, le président Karadžić émit la directive no 7 relative à de nouvelles opérations, qui est également citée par la Chambre et par le demandeur: «Des opérations de combat planifiées et bien pensées» doivent créer «une situation insoutenable d'insécurité totale dans laquelle aucun espoir de survie ou de vie ne sera permis aux habitants des deux enclaves.» [Traduction du Greffe.] La Chambre chargée de l'affaire *Blagojević* poursuit en ces termes :

«La mission de séparer les enclaves de Srebrenica et de Žepa a été confiée au corps de la Drina. Suite à cette directive, le général Ratko Mladić a, le 31 mars 1995, communiqué une directive relative à de nouvelles opérations, la directive no 7/1, laquelle précisait la mission du corps de la Drina.» (*Ibid.*, p. 38-39, par. 106.) [Traduction du Greffe].

281. En ce qui concerne la première de ces directives, le conseil du demandeur a posé la question suivante : «Quelle meilleure illustration de

l'intention spécifique (*dolus specialis*) et destructrice des autorités de Pale?» Comme dans le cas du rapport de juillet 1994, la Cour fait observer que l'expulsion des habitants aurait permis d'atteindre le but de l'opération. Cette observation est confortée par la conclusion de la Chambre d'appel dans l'affaire *Krstić*, à savoir que les directives n'étaient pas suffisamment claires pour établir que les membres de l'état-major principal qui les avaient données étaient animés d'une intention spécifique (*dolus specialis*). «De fait, la Chambre de première instance n'a même pas conclu à l'intention génocidaire des auteurs de ces directives [nos 7 et 7.1], jugeant au contraire que le plan génocidaire avait vu le jour plus tard.» (IT-98-33-A, arrêt du 19 avril 2004, par. 90).

282. Un bataillon néerlandais (le Dutchbat) fut déployé dans la zone de sécurité de Srebrenica. En janvier 1995, ses effectifs dans cette zone se chiffraient à six cents hommes environ. En février et tout au long du printemps, la VRS refusa d'autoriser le retour des soldats néerlandais qui étaient partis en permission, faisant tomber leur nombre d'au moins cent cinquante personnes, et elle imposa des restrictions à la circulation des convois internationaux de secours et de ravitaillement qui faisaient route vers Srebrenica et d'autres enclaves. Il était estimé que, sans nouveau ravitaillement, environ la moitié de la population de Srebrenica serait à court de vivres après la mi-juin.

283. Le 2 juillet, le commandant du corps de la Drina donna l'ordre de lancer une offensive; son objectif déclaré à l'égard de Srebrenica était de réduire «l'enclave à sa zone urbaine». L'attaque commença le 6 juillet avec l'explosion de roquettes près du quartier général du Dutchbat à Potočari. Les 7 et 8 juillet furent relativement calmes en raison des mauvaises conditions météorologiques, mais les bombardements s'intensifièrent aux alentours du 9 juillet. Srebrenica continua à essayer des bombes jusqu'au 11 juillet, jour de sa chute, les postes d'observation du Dutchbat ayant été pris par la VRS. Contrairement aux attentes de celle-ci, l'armée de Bosnie-Herzégovine n'opposa que très peu de résistance (*Blagojević*, IT-02-60-T, Chambre de première instance, jugement du 17 janvier 2005, par. 125). Dans son rapport, le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies cite une analyse faite par les observateurs militaires des Nations Unies dans l'après-midi du 9 juillet, qui se concluait en ces termes :

«l'offensive de l'armée des Serbes de Bosnie se poursuivra jusqu'à ce qu'elle parvienne à ses fins. Devant la quasi-absence de réaction des Nations Unies, elle pourrait même multiplier ses objectifs et elle est désormais en mesure d'envahir l'enclave si elle le souhaite». Les documents obtenus par la suite de sources serbes semblent corroborer cette évaluation. Il ressort de ces documents que, au départ, les objectifs de l'attaque des Serbes contre Srebrenica étaient limités. Ce n'est qu'après avoir progressé avec une facilité inattendue que les Serbes ont décidé de prendre la totalité de l'enclave. De hauts responsables serbes, civils et militaires, de la zone de Srebrenica ont abondé dans le même sens, ajoutant, lors de discussions avec un haut fonctionnaire de l'Organisation des Nations Unies, qu'ils avaient décidé d'aller jusqu'à Srebrenica lorsqu'ils avaient établi que la FORPRONU n'était ni désireuse ni capable de les arrêter.» (Nations Unies, doc. A/54/549, par. 264).

Dans le même sens, la Chambre, dans l'affaire *Blagojević*, indique que :

«Au fur et à mesure que se déroulait l'opération, son objectif militaire était modifié, passant de «réduire l'enclave à la zone urbaine» [l'objectif indiqué par le corps de la Drina dans un ordre du 2 juillet] à la prise de la ville de Srebrenica et de l'enclave tout entière. La Chambre de première instance n'a connaissance d'aucune preuve directe concernant le moment exact où l'objectif militaire poursuivi a été modifié. Les preuves démontrent effectivement que le président Karadžić fut «informé [le 9 juillet] du succès des opérations de combat menées aux environs de Srebrenica ... qui [allaient] leur permettre d'occuper la ville même de Srebrenica». Selon Miroslav Deronjić, le président du conseil d'administration de la municipalité de Bratunac, le président Karadžić lui aurait dit, le 9 juillet, que deux choix se présentaient concernant l'opération, l'un d'eux étant la prise de la ville de Srebrenica dans son intégralité. Plus tard dans la journée, le président Karadžić «approuva la poursuite des opérations en vue de la prise de Srebrenica». Au matin du 11 juillet, la modification de l'objectif de l'opération «Krivaja 95» était parvenue aux unités sur le terrain et, dans l'après-midi, l'ordre de pénétrer dans Srebrenica avait atteint les brigades IKM [postes de commandement avancé] de Bratunac à Pribićevac ainsi

que le colonel Blagojević. Le 11 juillet, Miroslav Deronjić rendit visite à la brigade IKM de Bratunac à Pribićevac. Il s'entretint brièvement avec le colonel Blagojević au sujet de l'opération Srebrenica. Selon Miroslav Deronjić, la VRS venait de recevoir l'ordre de pénétrer dans la ville de Srebrenica.» (IT-02-60-T, Chambre de première instance, jugement du 17 janvier 2005, p. 47-48, par. 130). [*Traduction du Greffe*].

284. La Chambre entame ensuite le récit des terribles conséquences de la chute de Srebrenica. Le 11 juillet, une compagnie du bataillon néerlandais entreprit de diriger les réfugiés vers le quartier général de la FORPRONU à Potočari, considéré comme étant le seul endroit où ceux-ci pourraient être en sécurité. Tous ne se dirigèrent pas vers Potočari ; de nombreux hommes musulmans allèrent se réfugier dans les bois. La VRS eut tôt fait de bombarder les réfugiés et de tirer sur eux en dépit de leurs efforts pour trouver une voie sûre vers Potočari où, suivant les termes employés par le TPIY, régnait le chaos:

«La foule massée à l'extérieur de l'enceinte de la FORPRONU grossit par milliers dans la journée du 11 juillet. Le soir, le nombre de Musulmans de Bosnie qui se trouvaient dans la région environnante était estimé entre 20 000 et 30 000 et quelque 4000 à 5000 réfugiés occupaient l'enceinte de la FORPRONU.

b) Les conditions de vie à Potočari

Les conditions d'hygiène dans Potočari s'étaient complètement détériorées. Nombre des réfugiés qui cherchaient un abri au quartier général de la FORPRONU étaient blessés. Des soins médicaux étaient dispensés dans la mesure du possible; toutefois, il y avait une grave pénurie de fournitures médicales. Par suite du blocage des convois humanitaires par la VRS au cours des mois précédents, il n'y avait presque pas de denrées fraîches au quartier général du bataillon néerlandais. On trouvait de l'eau courante en petite quantité à l'extérieur de l'enceinte. Entre le 11 et le 13 juillet 1995, la température était très élevée, atteignant 35 degrés centigrades, et cette faible alimentation en eau était insuffisante pour les 20 000 à 30 000 réfugiés qui se

trouvaient à l'extérieur de l'enceinte de la FORPRONU.» (*Ibid.*, par. 146-147.) [*Traduction du Greffe*].

Le Tribunal développe ces points et donne des détails sur certains efforts déployés par les Serbes de Bosnie et les autorités serbes, c'est-à-dire l'Assemblée municipale locale, la brigade de Bratunac et le corps de la Drina, ainsi que par le HCR pour aider les réfugiés musulmans de Bosnie (*Ibid.*, par. 148).

285. Selon le rapport du Secrétaire général de 1999, le 10 juillet à 22 h 45, le représentant à Belgrade du représentant spécial du secrétaire général appela le représentant spécial pour lui dire qu'il avait vu le président Milošević, lequel lui avait répondu qu'il ne fallait pas trop compter sur lui parce que «les Serbes de Bosnie «ne l'écoutaient pas»» (A/54/549, par. 292). Le lendemain à 15 heures, le président appela le représentant spécial et, suivant le même rapport, «indiqu[a] que les soldats du bataillon néerlandais dans les zones tenues par les Serbes avaient conservé leurs armes et leur matériel et pouvaient se déplacer librement, ce qui était faux» (*Ibid.*, par. 307). Environ vingt minutes plus tôt, deux avions de l'OTAN avaient largué deux bombes sur ce qu'ils pensaient être des véhicules serbes remontant du sud en direction de la ville. La réaction de la VRS est exposée dans le rapport du Secrétaire général :

«Immédiatement après ce premier déploiement de l'appui aérien rapproché de l'OTAN, l'armée des Serbes de Bosnie a envoyé par radio un message au bataillon néerlandais. Ils menaçaient de bombarder la ville et le PC du bataillon, où des milliers d'habitants avaient commencé à se rassembler, ainsi que de tuer les soldats du bataillon néerlandais pris en otage si l'OTAN continuait à avoir recours à la force aérienne. Le représentant spécial du Secrétaire général se souvient d'avoir reçu alors un appel téléphonique du ministre de la défense des Pays-Bas, qui demandait l'arrêt de l'opération d'appui aérien rapproché parce que les soldats serbes se trouvaient trop près des troupes néerlandaises, dont la sécurité serait compromise. Le représentant spécial a estimé qu'il n'avait d'autre choix que de faire droit à cette demande.» (*Ibid.*, par. 306).

286. La Chambre de première instance dans l'affaire *Blagojević* relève que, le 11 juillet à 20 heures eut lieu une rencontre entre un colonel néerlandais, le général Mladić et d'autres personnes. Le premier dit qu'il était venu négocier le retrait des réfugiés et demander pour eux de la nourriture et des médicaments. Il voulait obtenir l'assurance que la population musulmane de Bosnie et le bataillon néerlandais seraient autorisés à se retirer de la région. Le général Mladić déclara qu'il ne visait pas la population civile et que l'objectif de la réunion était de trouver un arrangement. Puis il indiqua: «Vous pouvez tous partir, tous rester ou tous mourir ici... Nous pouvons trouver un accord pour mettre un terme à tout ça et résoudre de manière pacifique les questions de la population civile, de vos soldats et des militaires musulmans.» (*Blagojević*, IT-02-60-T, Chambre de première instance, jugement du 17 janvier 2005, par. 150-152). [Traduction du Greffé]. Plus tard dans la soirée, au cours d'une deuxième rencontre qui débuta à 23 heures et à laquelle assistait un représentant de la communauté musulmane de Bosnie, le général Mladić déclara :

««Premièrement, vous devez déposer vos armes et je garantis que tous ceux qui déposeront leurs armes vivront. Je vous donne ma parole, d'homme et de général, que j'userai de mon influence pour aider la population musulmane innocente qui n'est pas la cible des opérations de combats menées par la VRS... Pour que je puisse prendre une décision, en tant qu'homme et en tant que commandant, il faut que vos représentants me fassent connaître leur position claire sur la question de savoir si vous voulez survivre ... rester ou disparaître. Je suis prêt à recevoir ici, à 10 heures demain, une délégation de représentants des Musulmans avec lesquels je puisse discuter du salut de ceux des vôtres qui proviennent de ... l'ancienne enclave de Srebrenica... Nesib [un représentant musulman], l'avenir de votre population est entre vos mains, et pas seulement sur ce territoire... Amenez ceux qui peuvent garantir que les armes seront déposées et sauvez les vôtres de la destruction.»

La Chambre de première instance conclut, sur la base des observations du général Mladić, qu'il ne savait pas que les hommes musulmans de Bosnie avaient quitté l'enclave de Srebrenica dans la colonne.

Le général Mladić indiqua également qu'il fournirait les véhicules pour transporter les Musulmans de Bosnie hors de Potočari. Les Musulmans de Bosnie et les Serbes de Bosnie n'étaient pas sur un pied d'égalité et Nesib Mandžić avait le sentiment que sa présence n'était nécessaire que pour donner le change à la communauté internationale. Nesib Mandžić était intimidé par le général Mladić. Aucun signe n'annonçait qu'il se passerait quelque chose le lendemain.» (*Ibid.*, p. 58-59, par. 156-158).[Traduction du Greffe].

287. Il y eut une troisième réunion le lendemain matin, le 12 juillet. Le Tribunal, dans l'affaire *Blagojević*, en fait le récit suivant :

«Après que les représentants des Musulmans de Bosnie se furent présentés, le général Mladić déclara :

«Je veux vous aider, mais je veux une totale coopération de la part de la population civile parce que votre armée a été vaincue. Il n'est pas nécessaire que les vôtres soient tués, vos maris, vos frères ou vos voisins... Comme je l'ai dit hier soir à ce monsieur, vous pouvez soit survivre soit disparaître. Pour votre survie, je demande que tous vos hommes qui ont des armes, même ceux qui ont commis des crimes contre notre population, et ils sont nombreux, les remettent à la VRS... Vous pouvez choisir de rester ou de partir. Si vous souhaitez partir, vous pouvez aller où vous voulez. Lorsque les armes auront été déposées, chacun ira là où il indiquera qu'il veut aller. La seule chose est de trouver l'essence nécessaire. Vous pouvez l'acheter si vous en avez les moyens. Sinon, la FORPRONU devra faire venir quatre ou cinq camions citernes pour remplir les réservoirs des camions...»

Čamila Omanović [qui faisait partie de la délégation musulmane] interpréta cette déclaration comme signifiant que si la population musulmane de Bosnie partait, elle serait sauvée, mais que si elle restait, elle périrait. Le général Mladić ne répondit pas clairement à la question de savoir si la population civile serait transférée en toute sécurité hors de l'enclave. Il indiqua que l'on allait contrôler les hommes musulmans de Bosnie âgés de seize à soixante-cinq ans pour vérifier que des criminels de guerre ne se trouvaient pas parmi eux, et affirma qu'après cette opération les hommes seraient ramenés dans l'enclave. C'était la première fois qu'une séparation des hommes du reste de la population était mentionnée. Les représentants

des Musulmans de Bosnie avaient l'impression que «tout avait été préparé à l'avance, que les personnes travaillaient ensemble en équipe d'une manière organisée» et que «Mladić dirigeait l'organisation».

La troisième réunion à l'hôtel Fontana s'acheva sur un accord aux termes duquel la VRS transférerait la population civile musulmane de Bosnie hors de l'enclave jusqu'au territoire contrôlé par l'armée de la Bosnie-Herzégovine, avec l'aide de la FORPRONU afin de garantir que le transfert s'effectuerait dans des conditions acceptables.» (*Ibid.*, par. 160-161). [*Traduction du Greffe*].

La Cour relève que les comptes rendus des propos tenus lors de ces réunions proviennent de la transcription d'enregistrements vidéo de l'époque.

288. A partir du 12 juillet, la VRS et le MUP de la Republika Srpska séparèrent de leurs familles les hommes âgés de seize à soixante ou soixante-dix ans. Les hommes musulmans de Bosnie furent dirigés vers différents lieux mais la plupart d'entre eux furent envoyés dans une maison particulière («la maison blanche») située près du quartier général de la FORPRONU à Potočari, où ils furent interrogés. Dans l'après-midi du 12 juillet, de nombreux autocars et autres véhicules, certains en provenance de Serbie, arrivèrent à Potočari. Seuls les femmes, les enfants et les hommes âgés furent autorisés à monter dans les autocars à destination du territoire contrôlé par l'armée de Bosnie-Herzégovine. Au début, des véhicules du bataillon néerlandais tentèrent d'escorter les convois, mais la VRS les arrêta, volant peu après entre seize et dix-huit jeeps appartenant au bataillon néerlandais ainsi qu'une centaine d'armes légères, ce qui empêcha d'autres escortes. Nombre des hommes musulmans de Bosnie venant de Srebrenica et de ses environs, y compris ceux qui avaient tenté de fuir à travers les bois, furent arrêtés et tués.

289. Il convient de mentionner également les activités de certaines unités paramilitaires, les «Bérets rouges» et les «Scorpions», qui, selon le demandeur, ont participé aux événements survenus à Srebrenica et à proximité. Le demandeur a soumis à la Cour certains documents démontrant selon lui que les «Scorpions» avaient effectivement été envoyés dans le secteur de Trnovo et y étaient demeurés tout au long de la période pertinente. Le défendeur a mis en doute l'authenticité de ces documents (qui étaient des

copies de communications interceptées et non des originaux), sans jamais la nier formellement. Il n'a pas été contesté que les «Scorpions» avaient été redéployés à Trnovo. Au cours de la procédure orale, le demandeur a présenté un enregistrement vidéo montrant l'exécution par des paramilitaires de six Musulmans de Bosnie à Trnovo en juillet 1995.

290. Les chambres de première instance, aussi bien dans l'affaire *Krstić* que dans l'affaire *Blagojević*, ont conclu que les forces serbes de Bosnie avaient tué plus de sept mille hommes musulmans de Bosnie après la prise de Srebrenica en juillet 1995 (*Krstić*, IT-98-33-T, jugement du 2 août 2001, par. 426-427 et *Blagojević*, IT-02-60-T, jugement du 17 janvier 2005, par. 643). Elles ont conclu dès lors que l'élément matériel du meurtre visé au *litt. a)* de l'article II de la Convention était établi. Les chambres ont également conclu dans les deux cas que les actes des forces serbes de Bosnie constituaient l'élément matériel d'atteintes graves à l'intégrité physique ou mentale, au sens du *litt. b)* de l'article II de la Convention à la fois des personnes qui étaient sur le point d'être exécutées et des autres qui avaient été séparées de celles-ci en raison de leur déplacement forcé et, pour certains survivants, des pertes qu'ils avaient subies (*Krstić, ibid.*, par. 543 et *Blagojević, ibid.*, par. 644-654).

291. La Cour est pleinement convaincue que des meurtres au sens du *litt. a)* de l'article II de la Convention et des actes à l'origine de graves atteintes à l'intégrité physique ou mentale au sens du *litt. b)* de l'article II ont été commis pendant le massacre de Srebrenica. Trois autres aspects des décisions du TPIY concernant Srebrenica nécessitent toutefois un examen plus approfondi, l'intention spécifique (*dolus specialis*), la date à laquelle cette intention s'est trouvée constituée, et la définition du groupe au sens de l'article II. Une quatrième question qui n'a pas directement été soulevée devant le TPIY, mais sur laquelle la Cour doit se pencher, est l'implication éventuelle du défendeur dans ces actes.

292. La Chambre de première instance en l'affaire *Krstić* a donné un éclairage sur la question de l'intention. Dans ses conclusions, elle a considéré que les éléments produits devant elle prouvaient son existence. Sous l'intitulé «Le projet visant à exécuter les hommes musulmans de Bosnie de Srebrenica», la Chambre a conclu que, «après la prise de Srebrenica en juillet 1995, les

Serbes de Bosnie [avaient] conçu et mis en oeuvre le projet d'exécuter le plus grand nombre possible d'hommes musulmans de Bosnie en âge de combattre qui se trouvaient dans l'enclave» (IT-98-33-T, jugement du 2 août 2001, par. 87). Toutes les exécutions, a jugé la Chambre, «visaient systématiquement des hommes musulmans de Bosnie en âge de porter les armes, qu'ils [fussent] civils ou militaires» (*ibid.*, par. 546). Bien que, peut-être, «au départ, la VRS n'ait envisagé d'exécuter que les militaires ... [i]l est toutefois patent qu'à un certain moment, il a été décidé de capturer et de tuer tous les hommes musulmans de Bosnie, sans distinction. Par la suite, aucun effort n'a été fait pour distinguer les soldats des civils.» (*Ibid.*, par. 547.) Sous le titre «L'intention de détruire le groupe», la Chambre a examiné les conclusions des Parties ainsi que les textes, concluant «qu'aux fins de la présente espèce, le génocide d[evait] s'entendre uniquement des actes commis dans le *but* de détruire tout ou partie du groupe» (*Ibid.*, par. 571; les italiques sont dans l'original). Les actes de génocide ne supposent pas nécessairement la préméditation et l'intention (de détruire un groupe) peut ne devenir le but recherché qu'en cours d'opération (*Ibid.*, par. 572).

«Les éléments de preuve produits en l'espèce démontrent que les massacres étaient planifiés: le nombre et la nature des forces engagées, l'utilisation par les unités d'un même langage codé pour échanger des informations sur les massacres, l'ampleur des exécutions et les similarités dans les modes d'exécution sont autant d'indices tendant à établir qu'il avait été décidé de tuer tous les hommes musulmans de Bosnie en âge de porter les armes. La Chambre de première instance n'a pu déterminer la date précise à laquelle il a été décidé de tuer tous les hommes en âge de porter les armes. Partant, elle ne saurait conclure que les meurtres commis à Potočari les 12 et 13 juillet 1995 s'inscrivaient dans le cadre du projet de tuer tous les hommes en âge de porter les armes. Elle est cependant convaincue que les exécutions de masse et autres massacres commis à partir du 13 juillet faisaient partie intégrante du plan.» (IT-98-33-T, p. 201, par. 572-573; voir également par. 591-598).

293. La Cour a déjà cité (paragraphe 281) le passage de l'arrêt rendu dans l'affaire *Krstić* par la Chambre d'appel, dans lequel celle-ci n'avait pas suivi le procureur qui invoquait des directives données plus tôt au cours

du mois de juillet, et elle rappelle les éléments de preuve relatifs au nouveau plan adopté par la VRS en cours d'opération, lequel visait la prise totale de l'enclave. La Chambre a également rejeté l'appel interjeté par le général Krstić contre la conclusion selon laquelle un génocide avait été commis à Srebrenica. Elle a indiqué que la Chambre de première instance était fondée à conclure que la destruction d'un si grand nombre d'hommes, un cinquième de l'ensemble de la communauté de Srebrenica, «entraînerai[t] inévitablement la disparition physique de la population musulmane de Bosnie à Srebrenica» (IT-98-33-A, Chambre d'appel, arrêt du 19 avril 2004, par. 28-33) et que la Chambre, qui était la mieux placée pour évaluer les éléments de preuve présentés au procès, était aussi fondée à conclure que la preuve du transfert des femmes et des enfants l'amenait à constater que des membres de l'état-major principal de la VRS avaient l'intention de détruire les Musulmans de Bosnie de Srebrenica. La Chambre d'appel a ainsi conclu cette partie de l'arrêt :

«Les conditions rigoureuses qui doivent être remplies pour que l'on puisse prononcer une déclaration de culpabilité pour génocide témoignent de la gravité de ce crime. Ces conditions, la preuve, difficile à apporter, d'une intention spécifique, et la démonstration que c'était l'ensemble du groupe, ou une partie substantielle de celui-ci, qui était voué à l'extinction, écartent le risque que des déclarations de culpabilité pour génocide soient prononcées à la légère. Cependant, lorsque ces conditions sont remplies, le droit ne doit pas répugner à désigner le crime commis par son nom. En cherchant à éliminer une partie des Musulmans de Bosnie, les forces serbes de Bosnie ont commis un génocide. Elles ont oeuvré à l'extinction des 40000 Musulmans de Bosnie qui vivaient à Srebrenica, un groupe qui était représentatif des Musulmans de Bosnie dans leur ensemble. Elles ont dépouillé tous les hommes musulmans faits prisonniers, les soldats, les civils, les vieillards et les enfants de leurs effets personnels et de leurs papiers d'identité, et les ont tués de manière délibérée et méthodique du seul fait de leur identité. Les forces serbes de Bosnie savaient, quand elles se sont lancées dans cette entreprise génocidaire, que le mal qu'elles causaient marquerait à jamais l'ensemble des Musulmans de Bosnie. La Chambre d'appel affirme clairement que le droit condamne expressément les souffrances profondes et durables

infligées, et elle donne au massacre de Srebrenica le nom qu'il mérite: un génocide. Les responsables porteront le sceau de l'infamie qui s'attache à ce crime, et les personnes qui envisageraient à l'avenir de commettre un crime aussi odieux seront dès lors mises en garde. En concluant que des membres de l'état-major principal de la VRS étaient animés de l'intention de détruire les Musulmans de Bosnie de Srebrenica, la Chambre de première instance n'a pas contrevenu aux exigences juridiques qui s'attachent au génocide. L'appel de la défense sur ce point est rejeté.» (*Ibid.*, par. 37-38).

294. Au sujet de l'une des opinions exprimées par le demandeur, la Chambre de première instance a jugé, en l'affaire *Blagojević*, que l'intention spécifique (*dolus specialis*) existait avant le 12 ou le 13 juillet, date retenue par la Chambre de première instance en l'affaire *Krstić*. La Cour a déjà appelé l'attention sur la constatation de cette Chambre selon laquelle, à un moment donné (la Chambre n'a pas pu déterminer «le moment exact»), l'objectif militaire de Srebrenica avait changé, passant de la prise de «la seule zone urbaine de l'enclave» (mentionnée dans l'ordre du corps de la Drina du 2 juillet 1995 parfois désigné par le nom d'opération «Krivaja 95») à la prise de la ville de Srebrenica et de l'enclave dans leur ensemble. Plus loin dans le jugement, sous le titre «Conclusions: un génocide a-t-il été commis ?», la Chambre cite le document du 2 juillet:

«La Chambre de première instance est convaincue que les actes criminels commis par les forces serbes de Bosnie s'inscrivaient tous dans un projet unique prévoyant le génocide des Musulmans de Bosnie de Srebrenica, ainsi qu'il ressort de l'opération «Krivaja 95» dont l'objectif final était d'anéantir l'enclave et, ainsi, sa communauté musulmane bosniaque.» (*Blagojević*, IT-02-60-T, jugement du 17 janvier 2005, par. 674). [*Traduction du Greffe*].

Et elle poursuit en ne mentionnant plus que les événements, les massacres et le transfert forcé des femmes et des enfants, qui se déroulèrent après la chute de Srebrenica, c'est-à-dire quelque temps après le changement d'objectif militaire survenu le 9 ou le 10 juillet. La conclusion relative à l'intention va dans le même sens :

«Il ne fait aucun doute pour la Chambre de première instance que tous ces actes se sont inscrits dans une même opération menée avec l'intention de détruire la population musulmane de Bosnie de Srebrenica. La Chambre de première instance juge que les forces serbes de Bosnie non seulement savaient que le meurtre des hommes conjugué au déplacement forcé des femmes, des enfants et des personnes âgées entraîneraient inéluctablement la disparition physique de la population musulmane de Srebrenica, en Bosnie, mais elles visaient aussi manifestement, par ces actes, à éliminer physiquement ce groupe.» (*Ibid.*, par. 677). (Voir également l'ensemble des points de la liste du paragraphe 786, à l'exception du premier.) [*Traduction du Greffe*].

295. La conclusion de la Cour, confortée par les jugements rendus par les chambres de première instance dans les affaires *Krstić* et *Blagojević*, est que l'intention requise ne s'est constituée qu'après le changement d'objectif militaire et la prise de Srebrenica, c'est-à-dire vers le 12 ou le 13 juillet, élément qui pourrait se révéler important pour l'examen de l'exécution par le défendeur des obligations lui incombant en vertu de la Convention (paragraphe 423 ci-dessous). La Cour ne voit aucune raison de s'écarter de la conclusion du Tribunal selon laquelle l'intention spécifique (*dolus specialis*) requise s'est constituée à ce moment-là et à ce moment-là seulement.

296. La Cour abordera maintenant le critère de l'article II selon lequel doit exister l'intention de détruire en tout ou en partie un «groupe» protégé. Elle rappelle le point de droit qu'elle a développé plus haut, et en particulier les trois éléments examinés ce faisant: le caractère «substantiel» (qui constitue le critère principal), les facteurs géographiques pertinents et les possibilités qu'ils offrent aux criminels, et les éléments emblématiques ou qualitatifs (paragraphe 197-201). La Cour rappelle ensuite ce qu'elle a dit plus haut au sujet du caractère convaincant des conclusions du TPIY concernant les faits et de l'appréciation qu'il en a donné (paragraphe 223). Gardant cela à l'esprit, elle en vient à présent aux conclusions formulées dans l'affaire *Krstić* (IT-98-33-T, Chambre de première instance, jugement du 2 août 2001, par. 551-599; IT-98-33-A, Chambre d'appel, arrêt du 19 avril 2004, par. 6-22), dans laquelle la Chambre d'appel a fait siennes les conclusions de la Chambre de première instance dans les termes suivants :

«En l'espèce, après avoir identifié le groupe protégé comme étant le groupe national des Musulmans de Bosnie, la Chambre de première instance a conclu que la partie du groupe visée par l'état-major principal de la VRS et Radislav Krstić était celle des Musulmans de Srebrenica, ou des Musulmans de Bosnie orientale. Cette conclusion est dans le droit fil des lignes directrices esquissées plus haut. Avant la prise de la ville par les forces de la VRS en 1995, Srebrenica comptait environ 40 000 Musulmans de Bosnie. Etaient compris dans ce chiffre non seulement les habitants musulmans de la municipalité de Srebrenica mais aussi de nombreux réfugiés musulmans de la région. Si, par rapport à la population musulmane totale de la Bosnie-Herzégovine à l'époque des faits, ce nombre est peu élevé, il ne faut pas se méprendre sur l'importance de la communauté musulmane de Srebrenica.» (IT-98-33-A, arrêt du 19 avril 2004, p. 5, par. 15 ; notes de bas de page omises).

La Cour ne voit pas de raison de s'écarter des conclusions concordantes de la Chambre de première instance et de la Chambre d'appel.

297. La Cour conclut que les actes relevant des *litt. a) et b)* de l'article II de la Convention commis à Srebrenica l'ont été avec l'intention spécifique de détruire en partie le groupe des Musulmans de Bosnie-Herzégovine comme tel; et que, en conséquence, ces actes étaient des actes de génocide, commis par des membres de la VRS à Srebrenica et à proximité à partir du 13 juillet 1995.

VII. La question de la responsabilité du défendeur en ce qui concerne les événements de Srebrenica, en vertu du *litt. a)* de l'article III de la convention sur le génocide

1) La prétendue reconnaissance

377. La Cour commencera par relever que, selon le demandeur, le défendeur aurait en fait reconnu qu'un génocide avait été commis à Srebrenica, et en aurait accepté la responsabilité juridique. Le demandeur a appelé l'attention sur la déclaration officielle ci-après, faite par le Conseil

des ministres du défendeur le 15 juin 2005, à la suite de la diffusion, sur une chaîne de télévision de Belgrade, le 2 juin 2005, d'un enregistrement vidéo montrant l'exécution de six prisonniers musulmans de Bosnie près de Srebrenica par une unité paramilitaire (paragraphe 289 ci-dessus). La déclaration se lit comme suit :

«Les auteurs des tueries de Srebrenica et ceux qui ont ordonné et organisé le massacre ne représentaient ni la Serbie ni le Monténégro, mais un régime antidémocratique de terreur et de mort, contre lequel la grande majorité des citoyens de Serbie-et-Monténégro ont opposé la plus vive résistance.

Notre condamnation ne s'arrête pas aux exécutants directs. Nous demandons que soient poursuivis tous ceux qui, non seulement à Srebrenica mais aussi ailleurs, ont commis, organisé ou ordonné des crimes de guerre.

Des criminels ne sauraient être traités en héros. Toute protection des criminels de guerre, quelle qu'en soit la raison, est aussi un crime.»

Le demandeur prie la Cour de dire que cette déclaration «s'analyse ... en une «sorte d'aveu» et qu'elle a ... une valeur probante déterminante quant à l'imputabilité à l'Etat yougoslave du massacre de Srebrenica».

409. Le 19 juillet, compte tenu de la réunion de Belgrade, M. Akashi avait bon espoir que le président Milošević et le général Mladić feraient preuve d'une certaine flexibilité. Le commandant de la FORPRONU rencontra Mladić le 19 juillet et, tout au long de la réunion, resta en contact avec M. Bildt, lequel menait des négociations parallèles avec le président Milošević à Belgrade. Mladić donna sa version des événements des jours précédents (ses soldats avaient «achevé l'opération de façon correcte»; quelques ««petits incidents malencontreux» avaient eu lieu»). Le commandant de la FORPRONU et Mladić signèrent alors un accord qui prévoyait ce qui suit :

«Accès, dès le lendemain, du Comité international de la Croix-Rouge à tous les «centres de réception» où étaient détenus les hommes et jeunes garçons de Srebrenica;

Autorisation donnée au HCR et au convoi d'aide humanitaire de se rendre à Srebrenica;

Evacuation des blessés de Potočari, ainsi que de l'hôpital de Bratunac;

Restitution des armes et du matériel du bataillon néerlandais saisis par l'armée des Serbes de Bosnie;

Transfert du bataillon néerlandais hors de l'enclave à partir de l'après-midi du 21 juillet, après évacuation des femmes, enfants et personnes âgées demeurés sur place qui souhaitaient quitter les lieux.

Après la signature de cet accord, le représentant spécial du Secrétaire général [écrivit] au président Milošević en lui rappelant que l'accord autorisant le Comité international de la Croix-Rouge à se rendre à Srebrenica n'avait toujours pas été honoré. Un peu plus tard, le représentant spécial du Secrétaire général [redit] par ailleurs la même chose au téléphone au président Milošević.» (*Ibid.*, par. 392)."

III

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

1. UMJESTO KOMENTARA

Namjera ove knjige nije da pravno komentira Presudu. Konačno, treba li konzistentniji komentar od samog rezultata glasanja po svim točkama dispozitiva presude?

No, ono što se želi podvući, što, konačno može uočiti prosječni čitatelj predmetne presude je njena nedosljednost i selektivnost u leksičkom odabiru imena određene etničke skupine (naroda). Prema tome, leksička strana Presude (kako u engleskom tako i u francuskom izvorniku) trpi određene zamjerke. Naime, nije jasno zašto se kroz cijelu Presudu sustavno provlači sintagma "bosanski Muslimani"³² kada taj jedan od tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini ima svoje Ustavom utvrđeno ime - Bošnjaci³³. I ne samo to, i da li samo slučajno, u presudi se uz sintagmu "bosanski Muslimani" može, naći i sintagma "bosanski muslimani" ili samo "muslimani" što se mirno moglo zamijeniti adekvatnijim i legitimnijim "Bošnjaci", "bošnjački".

Čak kada je i upotrijebljen pridjev "bosnian" u engleskom izvorniku i "bosniaque" u francuskom izvorniku u sintagmi "Bosnian Muslim Community" (engleska verzija) i "communauté musulmane bosniaque"³⁴ (francuska verzija) to bi značilo doslovce "bosanska muslimanska zajednica". Gdje onda smjestiti, uvjetno rečeno "hercegovačku muslimansku zajednicu"? Ono što je jedino točno bilo bi: bosanskohercegovačka muslimanska zajednica ili donedavni službeni naziv Muslimani Bosne i Hercegovine. No, i u tom slučaju izbjegnuto je ustavno (službeno) ime jednoga naroda: Bošnjaci. Bilo bi naivno pomisliti da je to tek puka slučajnost, leksička nesmotrenost budući

³² U engleskom izvorniku *Bosnian Muslims*, a u francuskom *Musulmans de Bosnie*.

³³ Engleski: *one* ili *the Bosnian*; francuski: *un* ili *le Bosniaque*.

³⁴ Vidi: toč. 294. Presude.

da se još i sada u nekim sredinama i kod jednoga dijela nebošnjačke populacije u Bosni i Hercegovini, a vidimo i u meritornim, ali i te kako relevantnim, svjetskim institucijama radije piše i govori o "muslimanima" i "Muslimanima" nego o Bošnjacima.

Budući da se kroz cijelu presudu provlači sintagma «bosanski Srbi», bilo bi uputno zapitati se da li su samo ti Srbi nazvali dio državnog teritorija Republike Bosne i Hercegovine što su ga vojno i politički nadzirali i zaposjeli – «Republikom Srpskom» ili su im također u tome zdušno pomagali i Srbi iz Hercegovine? Nije li ih trebalo, dakle, točnije nazvati «bosanskohercegovačkim Srbima»? Sintagma «Republika Srpska» nije dana u engleskom odnosno u francuskom prijevodu («Republic of Srpska» na engleskom i «République serbe» na francuskom) već izvorno na srpskom jeziku – «Republika Srpska» i u akronimu «VRS» (Vojska Republike Srpske) isustavno se koristila u predmetnoj Presudi dok to nije bio slučaj s Armijom Republike Bosne i Hercegovine. Iako popis akronima koji je pridodan predmetnoj presudi izričito navodi da se vojne snage države Republike Bosne i Hercegovine zovu punim nazivom «Army of the Republic of Bosnia and Herzegovina» na engleskom jeziku i «Armée de la République de Bosnie-Herzégovine» na francuskom jeziku s pripadajućim akronimom «ARBiH», u tekstu presude je izbačen determinatif «Republika»³⁵. Vjerojatno ne slučajno. U Presudi se također - opet pitanje: slučajno ili ne - veoma rijetko navodi službeni i puni naziv države koja je podnosilac tužbe: Republika Bosna i Hercegovina.

Da su gornje primjedbe utemeljene može posvjedočiti i nedavno izašla publikacija *Cultures & conflits* u izdanju renomiranepariske izdavačke kuće *L'Harmattan*. Publikacija je isključivo posvećena Srebrenici i nosi sljedeći naslov: *Srebrenica 1995: unakrsne analize istraga i izvještaja*.³⁶ U ovoj publikaciji svoje analitičke i kritičke radove potpisuju sedam poznatih istraživača, znanstvenika, novinara i političara.

³⁵ *The Bosnia and Hercegovina army* u engleskom izvorniku i *Armée de Bosnie-Herzégovine* u francuskom izvorniku (vidi: toč. 283. predmetne presude).

³⁶ *Cultures & conflits*, n° 65/2007: Srebrenica: Analyses croisées des enquêtes et des rapports, L'Harmattan, Paris, 2007.

Važno je pripomenuti da je predmetna publikacija indeksirana u: Cambridge Sociological Abstracts, International Political Science Abstracts, PAIS i Political Sciences Abstracts.

Brižnim čitanjem svih sedam radova uočava se da sunjihovi autori bez izuzetka isključivo koristili za etničku pripadnost jednog od triju bosanskohercegovačkih konstitutivnih naroda izraz Bošnjak i da se sintagma ili izraz "bosanski Muslimani", "muslimani" i sl. nigdje ne pojavljuju: Tako možemo samo pročitati: "*na tisuće ubijenih Bošnjaka; bošnjačke snage; bošnjačka zajednica; odnosi između Srba i Bošnjaka; patnje Srba, Hrvata, Bošnjaka...*".³⁷

Autori navedenih radovabili jasniji i svakako točniji od sudaca Međunarodnog suda pravde kada su nelegalne vojne postrojbe bosanskohercegovačkih Srba nazvali: *vojska samoproglašene srpske Republike* [doslovni prijevod].³⁸ Također su točno navodili i naziv vojnih snaga Republike Bosne i Hercegovine: "... 28. divizija Armije Republike Bosne i Hercegovine".³⁹

Međunarodni sud pravde imao je dovoljno vremena da u sastavljanju svoje čudne presude koja će ući u pravnu literaturu kao antologijski primjer, blago rečeno, jednog neshvatljivog oblika eutanaziranja pravde i istine posegne i za nekim nacionalnim i međunarodnim istragama i izvještajima. Prije svega imao je na raspolaganju izvještaj Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju iz 1996. godine. Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda usvojilo je svoj izvještaj 1999. godine.⁴⁰ Francuski parlament je usvojio "informativni izvještaj" 2001. godine, a Vlada Kraljevine Nizozemske povjerala je izradu svog izvještaja Nizozemskom institutu za ratnu dokumentaciju.⁴¹ Zadnji od mogućih izvještaja koje je Međunarodni sud pravde mogao i morao konzultirati je i *Izvještaj Vlade Republike Srpske o događajima u i oko Srebrenice od 10. do 19. jula 1995.* iz 2004. godine. Daleko od toga da su, osim pomenutog izvještaja Vlade Republike Srpske, sve te istrage i izvještaji objektivni, vjerodostojni i potpuni, te prema tome i relevantni za utvrđivanje

³⁷ "...les milliers de Bosniaques assassinés; les forces bosniaques, la communauté bosniaque; les relations entre Serbes et Bosniaques; les souffrances des Serbes, Croates, Bosniaques...", *Cultures & conflits...*, str. 11, 20, 110, 117, 130.

³⁸ "l'armée de la République serbe auto-proclamée", *ibidem*, str.43

³⁹ "... la 28e division de l'armée de la République de Bosnie-Herzégovine", *ibidem*, str. 20,29. itd.

⁴⁰ Rapport présenté par le Secrétaire général en application de la résolution 53/35 de l'Assemblée générale - La chute de Srebrenica, New York, 15 novembre 1999.

⁴¹ Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie.

konačne pravde i istine. I u takvima kakvi su bilo je materijala da sporna presuda Međunarodnog suda pravde bude drugačija. No, kako vidimo nisu prevagnule činjenice nego politički razlozi.

Francuski parlament (*Assemblée Nationale*) mogao je shodno odredbi čl. 140. Poslovnika o radu Nacionalne skupštine izabrati jedan od dvaju mogućih načina kako izvijestiti o ulozi francuskih vojnih osoba u vezi "događajâ u Srebrenici" (*Les événements de Srebrenica*). "Događaje" je mogao svesti u okvire "istražnog povjerenstva" (*Commission d'enquête*) ili "informativne misije" (*Mission d'information*). Razlika je bitna: istražno povjerenstvo predmnijeva postojanje presumpcije pogreške ili barem jaku sumnju da je ista počinjena, dok informativna misija služi jedino da se parlamentarci "bolje upoznaju s nekim slučajem ili događajem". Ukoliko je riječ o istražnom povjerenstvu/komisiji, postupak nalaže da se osobama koje su pozvane upućuju pozivi s obvezujućim mandatom da pristupe davanju izjave i da prije davanja izjave moraju prisegnuti/položiti zakletvu što znači da bi u slučaju prikriivanja ili lažnog svjedočenja mogle snositi kaznene sankcije. Za razliku od ovoga, informativna misija uopće ne predviđa ovakav postupak: sve je prepušteno slobodnoj volji pojedinaca. Francuski parlamentarci su izabrali ovaj "bezbolniji" i u ničemu obvezujući način da "rasprave" o ulozi jednoga francuskog generala u srebreničkim "događajima". Da su francuski deputati "ozbiljno" shvatili svoju ulogu, govori i sama činjenica da je "informacija" napisana na čak 1.210 stranica formata A-4 (sic!).⁴²

Potpredsjednica "informativne misije" Marie-Hélène Aubert i član misije Pierre Bana izjavili su pred parlamentarcima da ne nalaze "nijedan element koji bi omogućio isključenje hipoteze da nije bilo dogovora između generala Janviera i Mladića o izbjegavanju zračnih napada [na srpske položaje od strane NATO snaga - op. S.L.] tokom njihova sastanka 4. lipnja/juna 1995. godine u Zvorniku".⁴³ Toliko o jednom svjedočenju.

No, ni svima francuskim parlamentarcima nije bilo do istine. Bilo je važnije "sačuvati" ugled i čast francuske armije (neka vrsta ponavljanja afere

⁴² Documents d'information de l'Assemblée Nationale (n° 62/2001): *Événements de Srebrenica (1995), Rapport d'information*.

⁴³ "Aucun élément ne permettait d'exclure l'hypothèse qu'un accord aurait été conclu entre les généraux Janvier et Mladic sur l'absence de frappes aériennes lors de leurs rencontre, le 4 juin 1995, à Zvornik", *Cultures & conflits...*: str. 57.

Dreyfus!) nego pogledati istini u oči. Tako će Pierre Brana, član informativne misije, naknadno ustvrditi: "*Uglavnom se može reći da su se u radu informativne misije razabirale dvije tendencije. Jednisi se zalagali za veliku umjerenost čim bi bila upitna odgovornost Francuske i njene vojske. Takvibi parlamentarci sustavno minimizirali francuskegreške i propuste smatrajući da bi njihovo javno objavljivanje zasjenilo ugled Francuske u svijetu [...]. Drugi su, kao i ja, smatrali suprotno: javno priznati nefunkcioniranje sustava, greške, propuste, dapače i sam zločin, upravo doprinosipovećanju ugleda zemlje. Prema riječima nekih sudionika u izradi francuskog izvještaja o srebreničkim "događajima", čije zaključke osporavaju, a i sam izvještaj smatraju nepotpunim, njegovu jedinovrijednost vide u činjenici da je javno objavljen (sic!)"⁴⁴.*

Samo nekoliko mjeseci poslije tragičnih stradanja u Srebrenici Vlada Kraljevine Nizozemske zatražila je od Nizozemskog instituta za ratnu dokumentaciju izradu cjelovitog izvještaja. Članovi i suradnici Instituta pisali su izvještaj cijelih šest godina. Konačno smo dobili nešto zaista monumentalno: preko 7.000 stranica svrstanih u tri velika toma! Cijeli taj "znanstveni" trud imao je za posljedicu da je "pala" Vlada Kraljevine Nizozemske (vjerojatno ne zbog Srebrenice kako nas se pokušalo uvjeriti!) i da su amnestirani, dapače i odlikovani pripadnici nizozemskog bataljuna. Oni koji su imali uvid u englesku verziju nizozemskog izvještaja, kao što je to slučaj s Pieterom Lagrouom, profesorom suvremene povijesti na Sveučilištu/Univerzitetu u Bruxellesu, zaključuju "*da nizozemske državne vlasti nisu nikada ni pokazale političku volju da postave pitanje odgovornosti svojih vojnika u srebreničkoj drami*", te da "*izvještaj Nizozemskog Instituta za ratnu dokumentaciju ne može biti doprinos raščišćavanju otvorenih i proturječnih dilema. Izvještaj kao takav ostaje finalnim proizvodom, jednoga konačnog i zapečaćenog autističkog procesa*".⁴⁵ Za ovaj izvještaj vezana je još jedna bizarnost. Službeni izvještaj na nizozemskom jeziku dobio je uskoro i svoju englesku verziju. Institut je zaista započeo prijevod izvještaja i na "srpsko-hrvatskom" jeziku kako piše u izvorniku. Izvještaj nikada nije bio u cijelosti preveden, dostupan javnosti iako su za njegov prijevod na bosanski jezik bila osigurana financijska sredstva.

⁴⁴ *Ibidem*, str. 59.

⁴⁵ *Ibidem*, str. 63. i77.

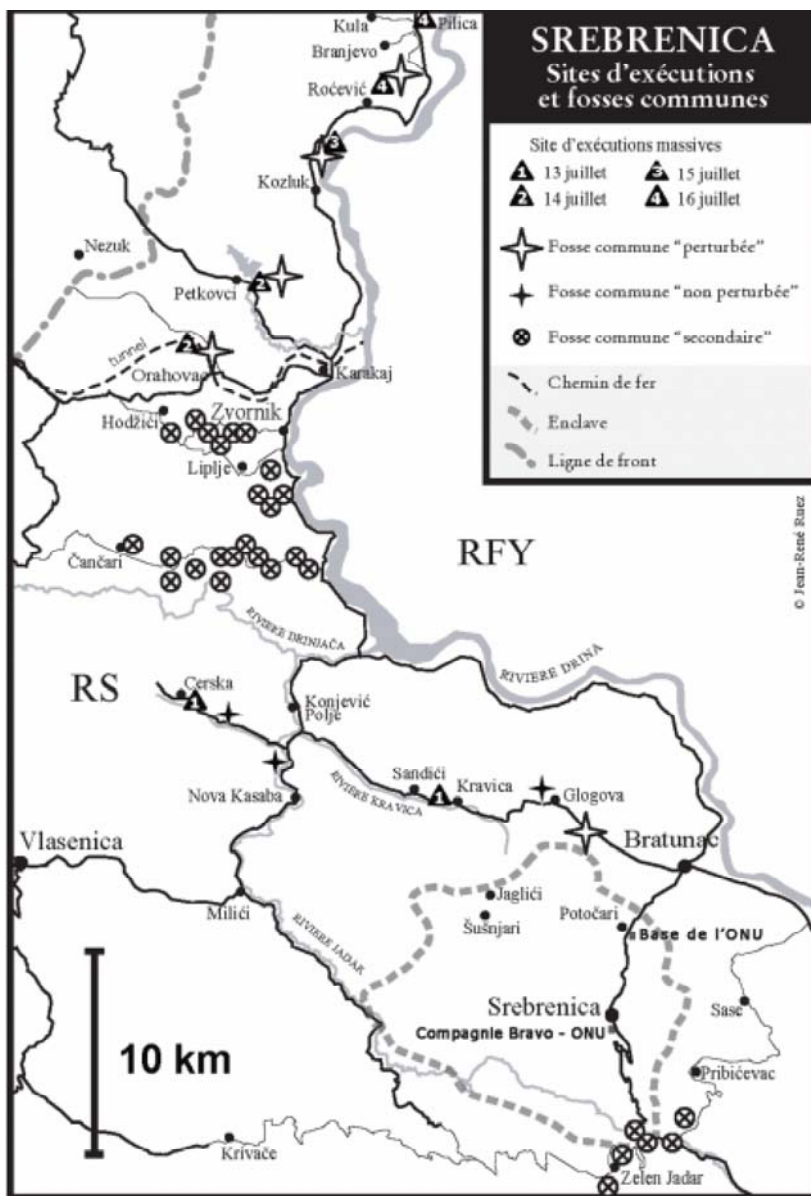
Poznato je kako i pod kojim je uvjetima Vlada Republike Srpske sastavila i dostavila javnosti Izvještaj Komisije za istraživanje događaja u i oko Srebrenice od 10. i 19. srpnja/jula 1995. godine, od 2004. Da nije bilo Odluke Suda za ljudska prava Bosne i Hercegovine, upornosti Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, Paddyja Ashdown-a i sposobnosti poznatog istraživača Prof. dr Smaila Čekića, Izvještaj ni njegova dopuna nikada ne bi vidjeli svjetlost dana. I pored svega je, Pero Bukejlević, banjalučki premijer, kako je to sa zgražanjem primijetila Michèle Picard, nekadašnja potpredsjednica Okružnog suda u Parizu i predsjednica od 1997. do 2003. godine Suda za ljudska prava Bosne i Hercegovine, izjavio da je "*genocid počinjen nad Srbima u Sarajevu možda i veći od onoga u Srebrenici*" (sic!).⁴⁶ Čemu je onda uopće bilo potrebe pisati takav «izvještaj»?

Drugi će, na drugom mjestu i iz drugačijeg rakursa obraditi ovu više nego čudnu presudu: pristupi će zasigurno biti različiti: pravnički, politički, politološki, etičko-moralni. Ovo je možda tek samo početak, kamenčić koji će za sobom povući bujicu i lavinu drugih kamenčića da bi dobili cjelovitu analizu jedne čudne ljudske umotvorine što je, nažalost, moramo nazvati presudom!

* * *

⁴⁶ *Ibidem*, str. 115. Vidi također: *ICTY, Weekly Press Briefing, Sept., 30, 2006*

2. KULMINACIJA ZLOČINA GENOCIDA

Preuzeto iz: Jean-René RUEZ: *Les enquêtes du TPIY*, in: Srebrenica 1995, L'Harmattan, Paris, 2007.

SAŽETAK

Francuski pisani mediji su pratili s više ili manje pozornosti događaje vezane za raspad socijalističke Jugoslavije, kao i zločine protiv čovječnosti i međunarodnog prava, uključujući i genocid, počinjene u međunarodno priznatoj državi Republici Bosni i Hercegovini. Na primjeru najstarije pariške novine - *Le Figaro* - može se steći uvid s kojim stupnjem intenziteta, učestalosti i relevantnosti su praćeni u Francuskoj ti tragični događaji i na koji su način tretirani trojica glavnih protagonista zločina genocida i drugih oblika zločina: Slobodan Milošević, Radovan Karadžić i Ratko Mladić. Knjiga će sustavno obraditi uz nužne i potrebne komentare, ispravke i dopune sve članke i osvrtne što ih je *Le Figaro* objavljivao o ovim događajima u razdoblju od početka 2000. do konca 2006. godine.

RÉSUMÉ

La presse écrite française suivait avec plus ou moins d'intérêt les événements liés à l'éclatement de Yougoslavie socialiste et aux crimes contre l'humanité et droit international, incluant le génocide, perpétré en Bosnie-Herzégovine, pays jouissant de statut d'Etat souverain. Sur l'exemple *du Figaro*, le plus ancien quotidien de Paris, on peut se faire une idée du degré d'intensité, de fréquence et de pertinence dans le suivi, en France, de ces événements tragiques et voir de quelle façon sont traités les trois principaux protagonistes de génocide et d'autres crimes: Slobodan Milošević, Radovan Karadžić et Ratko Mladić. On y analysera de manière systématique avec des annotations et remarques, si nécessaire, tous les articles et commentaires publiés sur ce sujet dans *Le Figaro* entre 2000 et 2006.

ABSTRACT

The events occurring during the downfall of the Socialist Yugoslavia as well as crimes against humanity and international law, including genocide that had been committed in the internationally recognised state of Bosnia and Herzegovina, were observed with varied attention by the French press. The oldest Parisian newspaper – *Le Figaro* – can be used as an example to provide an insight into frequency, intensity, and relevance of this observation in France, with a special emphasis on the treatment of the three main protagonists of genocide and other crimes: Slobodan Milošević, Radovan Karadžić, and Ratko Mladić. All the articles and commentaries dealing with these events published in *Le Figaro* in the period from the beginning of 2000 until the end of 2006, will be systematically analysed and commented in this book.

CURRICULUM VITAE - PROF. DR. STJEPAN LAPENDA

- Rođen 1942. godine.
- Gimnazijsko obrazovanje stekao u Sarajevu.
- Diplomirao i magistrirao iz romanistike i slavistike u Francuskoj (Poitiers – 1968. i Strasbourg – 1971.).
- Doktorirao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 1990. iz romanistike.
- Takođe studirao na *Institut d'études politiques* (Fakultet političkih nauka) u Strasbourgu i na Pravnom fakultetu u Splitu.

Pregled pedagoškog i radnog iskustva

- Bio asistent na *Institut d'études slaves de Strasbourg*.
- Od 1976. na Ekonomskom fakultetu u Splitu – profesor na kolegiju *Poslovni francuski jezi I, II i III*.
- Bio je osnivač i predsjednik TEZEKAS-a (Udruženje tehničkih, znanstvenih, konsektivnih i simultanih prevoditelja) u Splitu.
- Obnašao je dužnost izvršnog sekretara Rektorske konferencije Radne zajednice Alpe-Jadran.
- Bio je prvi sekretar i otpravnik poslova pri diplomatskoj misiji u Alžiru.
- Takođe predaje *Poslovni francuski jezik* na Pravnom fakultetu u Mostaru od 1995.

- Predavao na kolegiju *Uvod u teoriju prevođenja* na Filozofskom fakultetu u Splitu.
- Gostujući profesor (*visiting professor*) na postdiplomskim studijima iz međunarodnog prava i prava EU na kolegiju *Diplomacija* – Fakultet političkih nauka u Sarajevu i Pravni fakultet Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru.
- Vanjski suradnik Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava u Sarajevu

Objavljeni stručni i naučni radovi i monografske publikacije

- Autor je mnogih stručnih i naučnih radova.
- *Le Français juridique et commercial avec Glossaire et Lexique* (univerzitetski udžbenik za studente prava i ekonomije).
- *Berlinski kongres i Daytonski sporazum - Congrès de Berlin et Accords de Dayton* (dvojezično izdanje).
- *Quo vadis Bosna?* (zbirka eseja).
- *Moderno francusko pjesništvo – Poésies françaises modernes* (dvojezično izdanje, glavni urednik edicije).
- *Diplomacija – načela i funkcije* (univerzitetski udžbenik).
- *Francuski duh u hrvatskoj periodici u Dalmaciji – La Présence française dans les périodiques croates en Dalmatie* (dvojezično izdanje).

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
-----------------	---

I

GENOCID NAD BOŠNJACIMA – VIĐENJE “LE FIGARO” 2000-2006.

1. “LE FIGARO” – VELIKI FRANCUSKI DNEVNIK	9
2. METODOLOGIJA, ANALIZA I ZAKLJUČCI	13
3. ČLANCI, OSVRTI I KOMENTARI	17

II

GENOCID NAD BOŠNJACIMA – PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE

1. UVODNE NAPOMENE	153
2. IZVOD IZ PRESUDE	161

a) PRESUDA MEĐUNARODNOG SUDA PRAVDE U PREDMETU PRIMJENE KONVENCIJE O SUZBIJANJU I KAŽNJAVANJU ZLOČINA GENOCIDA (Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore).....	163
b) INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE CASE CONCERNING THE APPLICATION OF THE CONVENTION ON THE PREVENTION AND PUNISHMENT OF THE CRIME OF GENOCIDE (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro)	185
c) COUR INTERNATIONALE DE JUSTICE AFFAIRE RELATIVE A L'APPLICATION DE LA CONVENTION POUR LA PREVENTION ET LA REPRESSION DU CRIME DE GENOCIDE (Bosnie-Herzégovine c. Serbie-et-Monténégro)	201

III

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

1. UMJESTO KOMENTARA	221
2. KULMINACIJA ZLOČINA GENOCIDA	227
SAŽETAK, RÉSUMÉ, ABSTRACT	229
CURRICULUM VITAE – PROF. DR STJEPAN LAPENDA	231